

KHAZAR VIEW
XƏZƏR
XƏBƏR

ELMİ-KÜTLƏVİ, ƏDƏBİ-PUBLİSİSTİK TOPLU

TƏHSİL İŞÇİLƏRİ
"XƏZƏR" DƏ

A.Mirtəcanzadə adına 157 sayılı məktəbin direktoru Halimə Mehdiyeva

Nizami rayon İcra Hakimiyyətinin şöbə müdürü Əli Axundov

Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin şöbə müdürü Pənah İmanov

220 sayılı məktəbin direktoru Almaz Əsgərova

64 sayılı məktəbin direktoru Rəfael Mehdiyev

Nərimanov rayon icra hakimiyyəti
başçısının müavini İlqar Mürzəyev

283 saylı məktəbin direktoru
Yaqut Sadıqova

276 saylı məktəbin direktoru
Bəhrəm Şiriyev

193 saylı məktəbin direktoru
Rəhim Hüseynov

Binəqədər Rayon İcra Hakimiyyətinin
şöbə müdiri Rəfiq Ağamalıyev

177 saylı məktəbin direktoru
Həqiqət Məmmədova

Mətn səh.14-də

BELÇİKA SƏFİRİ XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ

Oktyabrın 18-də Belçikanın Azərbaycandakı səfiri Luc Truyens Xəzər Universitetində qəbul olundu. Səfir əvvəlcə universitetin rektoru Con Rayder (John Ryder) ilə görüşdü. Onlar Xəzər Universiteti ilə Belçika universitetləri arasında mümkün olan əlaqələrin qurulması məsələsini müzakirə etdilər. Sonra İn-

kişaf direktoru Raziyə İsayeva universitetin yeni inkişaf planını müzakirə etmək üçün görüşə qatıldı və səfir planı necə həyata keçirmək barəsində məsləhətlər verdi.

Sonra Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı səfiri qəbul

etdi. Onlar Xəzər Universiteti ilə Belçikanın Brüssel Vrije Universiteti arasında mövcud əməkdaşlıq haqqında fikirlərini bölüşdülər və Xəzər Universiteti ilə Belçika universitetləri arasında qarşılıqlı əməkdaşlığı inkişaf etdirməyin yollarını müzakirə etdilər.

Oktyabrın 21-də Xəzər Universitetinin Neftçilər kampusunun konfrans zalında Tomson Royterzin (Thomson Reuters) "İnformasiya şəbəkəsi"nin (Web of Knowledge) təqdimatı keçirildi. Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı çıxış edərək, internetin universitetlər üçün böyük əhə-

miyyət kəsb etməsi və Azərbaycanda bu sahənin gücləndirilməsinə ehtiyac duyulduğu haqqında mülahizələrini söylədi.

Sonra Kitabxana və informasiya mərkəzinin direktoru Tatyana Zaytseva indeks jurnallar və nəşrlər üçün internet xidməti olan Tomson Royterzin "İnformasiya şəbəkəsi" haqqında danışdı. O, məqalələrin, mövzuların, sitatların və müəlliflərin axta-

rışı kimi "İnformasiya şəbəkəsi"nin bir sıra imkanlarını nümayiş etdirdi. Təqdimatdan sonra görüş iştirakçıları "İnformasiya şəbəkəsi" və ondan Xəzər Universitetində və eləcə də Azərbaycanda necə istifadə edilməsi haqqında müzakirələr apardılar. Onlar elmi məqalələrin daha çox nəşr olunmasının vacibliyini vurğuladılar.

"ELM VƏ SƏNƏT MƏCLİSİ" NİN

50
-ci
MƏŞĞƏLƏSİ

Noyabrın 1-də Xəzər Universitetinin ənənəvi "Elm və Sənət Məclisi"nin 50-ci məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı açdı. O, "Elm və Sənət Məclisi"nin bugünkü məşğələsinin əlamətdar olduğunu söylədi: həm məclisin fəaliyyətə başladığının 5 ili tamam olur, həm də 50-ci məşğələsi keçirilir. H. İsxanlı ötən məş-

ğələlərdə Azərbaycandan və dünyanın bir çox ölkələrindən tanınmış alimlərin maraqlı elmi məruzələrlə çıxış etdiklərini bildirdi. Sonra o, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Cənubi İllinoys Universitetindən (Southern Illinois University) növbəti məşğələyə dəvət edilmiş professor Lari A. Hikman (Larry A. Hickman) haqqında geniş məlumat verdi. L. Hikman "Texnologiya insan həyatının əməli kimi" (Technology as

a Human Affair) mövzusunda məruzə ilə çıxış etdi.

Məruzə ətrafında müzakirələrdə Hamlet İsxanlı, Ağalar Məmmədov, Mail Yaqub, Con Rayder, Aydınxan Nəbiyev, Eldar Şahgəldiyev (Xəzər Universiteti), Roide Rzayeva (AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutu) və digərləri iştirak etdilər. H. İsxanlı maraqlı məruzəyə görə amerikalı alimə təşəkkür etdi. Sonda xatirə şəkl çəkildi.

PRICE WATER HOUSE COOPERS

**ŞİRKƏTİNDƏ ÇALIŞAN
MƏZUNLARLA
GÖRÜŞ**

Noyabrın 2-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı və inkişaf direktoru Raziya İsayeva Price Water House Coopers şirkətində çalışan Xəzər Universitetinin iqtisadiyyat və menecment fakültəsinin məzunları ilə görüşdülər. Məzunlar öz karyeraları, uğurları haqqında danışdılar, Xəzər Universitetində təhsil aldıkları illəri xatırladılar. Professor H. İsxanlı Xəzər Universitetinin inkişaf planları haqqında danışdı və məzunları onların həyata keçirilməsində fəal iştirak etməyə çağırırdı.

SERTİFİKAT TƏQDİM OLUNDU

Xəzər Universitetinə Təhsil Nazirliyi Akkreditasiya Komissiyasının sertifikatı təqdim olundu

Noyabrın 3-də Xəzər Universitetində universitetə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Akkreditasiya Komissiyasının sertifikatının təqdim olunması mərasimi keçirildi. Mərasimi Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı açaraq, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Akkreditasiya Şöbəsinin müdiri Həbib Zərbəliyevə və nazirliyin baş məsləhətçisi Murad İmanovu təqdim etdi. H. İsaخانlı ötən il akkreditasiya ilə əlaqədar olaraq universitetdə keçirilən yoxlamaların gedişi haqqında geniş məlumat verdi. Təhsil Nazirliyində Akkreditasiya Komissiyası-

nın yekun iclasının nəticələrini universitet rəhbərliyinin diqqətinə çatdırdı. Akkreditasiya Komissiyasının qərarı haqqında məlumat vermək üçün sözü H. Zərbəliyevə verdi.

H. Zərbəliyev Akkreditasiya Komissiyası üzvlərinin universitetdə apardıqları yoxlamanın nəticələrindən danışdı və bildirdi ki, universitetdəki işləri yoxlamaqla yanaşı, Azərbaycanın digər universitetlərinə örnək ola biləcək müsbət cəhətlər də gördük. Bunun nəticəsidir ki, komissiya üzvləri yoxlamanın nəticələrini "kafi" qiymətləndirsə də, Təhsil Naziri Misir Mərdanov "yaxşı" qiymətləndirmək təklifini verdi. H. Zərbəliyev Təhsil Naziri Misir Mərdanovun adından Akkreditasiya Komissiyasının sertifikatını (5 illik) H. İsaخانlıya təqdim etdi.

Təhsil Nazirliyinin baş məsləhətçisi Murad İmanov Xəzər Universitetinin Azərbaycanda və bütövlükdə regionda nümunəvi universitetlərdən biri olduğunu qeyd etdi.

Universitetin rektoru Con Rayder və Tədris işləri üzrə prorektorun müavini, magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin rəhbəri Eldar Şahgəldiyev komissiyanın rəhbərliyinə və bütün üzvlərinə təşəkkürlərini bildirdilər və universitet əməkdaşlarının bundan sonra da ezmə ilə çalışacaqlarını diqqətə çatdırdılar.

PRINSTON UNİVERSİTETİNİN ƏMƏKDAŞI "XƏZƏR"DƏ

ABŞ-ın Princeton (Princeton) Universitetinin dosenti, Yaxın Şərq siyasi tarixi üzrə mütəxəssis Maykl Reynolds (Micheal Reynolds) noyabrın 4-də Xəzər Universitetində oldu. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı Maykl Reynoldsu tələbələrə təqdim etdi. Maykl Reynolds "Azərbaycan Demokratik Respublikası" mövzusunda mühazirə oxudu və suallara cavab verdi.

Sonra o, universitetin əməkdaşlarına "Prinston Universitetində tarixin tədris edilməsi metodologiyası" mövzusunda mühazirə söylədi. Mühazirəni professor Hamlet İsaخانlı və rektor Con Rayder də dinlədilər.

NDU-DA BEYNƏLXALQ SİMPOZİUM

"Xəzər Xəbərləri"nin
NDU
bürosu

Noyabrın 14-16-da Naxçıvan Dövlət Universitetində Naxçıvan Dövlət Universitetinin, Türkiyə Respublikasının Ərdəhan və Gürcüstanın Axalsix universitetlərinin birgə təşkilatçılığı ilə Qafqaz Universitetlər Birliyinin Birinci Beynəlxalq Gənclik Simpoziumu keçirilmişdir.

Açılışdan öncə simpozium iştirakçılarından bir qrupu ümummilli lider Heydər Əliyevin Naxçıvan şəhərindəki heykəlini və muzeyini, Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün heykəlini ziyarət etmiş, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibovun qəbulunda olmuşdur.

(Ardı sah. 16-da)

NDU-DA KOREYA RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ AÇILMIŞDIR

Noyabrın 13-də Koreya Respublikasının Kimçonq Universitetinin rektoru xanım Sunq Ac Kanq, beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Hee Chun Lee NDU-da olmuş, universitetdə keçirilən Koreya günlərində iştirak etmişlər. Qonaqlar səfər çərçivəsində NDU-nun media mərkəzində, tədris korpuslarında, struktur bölmələrində olaraq, tədris prosesi ilə yaxından tanış olmuşlar.

Koreya Respublikasının Azərbaycandakı səfiri Li Ci-Hanın iştirakı ilə universitetdə Koreya Mərkəzinin açılışı olmuşdur. Tədbirdə səfir və hər iki universitetin rektorları çıxış edərək ölkələrarası əlaqələrin inkişafından, elm və təhsilin tərəqqisində universitetlərarası əlaqələrin əhəmiyyətindən danışmışlar. Sonra mərkəzlə tanışlıq olmuşdur. Yeni yaradılan mərkəzdə Koreyanın dövlət atributları, milli musiqi alətləri, eyni zamanda ölkənin tarixini, milli mədəniyyətini, ədəbiyyatını, ali təhsil strukturunu əks etdirən elmi-siyasi ədəbiyyat, elektron məlumat vasitələri toplanmışdır.

Elmira Mirzayeva zərif, həssas, kövrək təbiətli bir insandır. Güllərdən, çiçəklərdən, musiqidən ruhlanan bir ürəyi var. İnsanlarla münasibətində çox ehtiyatlıdır, sanki kiminsə qəlbinə toxunmaqdan çəkinir. Başqalarının problemlərini, dərclərini dinləyərək, onlara öz köməyini əsrigəməyən Elmira xanım hər şəraitdə optimistdir. O, yaşadığı hər günü, saati, dəqiqəni çox dəyərləndirir və insanlara da bu hissi aşılayır. Elmira Mirzayeva öz peşəsinin ourgunudur, işindən zövq alır. Bu, həyatda hər insana nəsih olmur.

Mərufə Mədətli,
"Dünya" məktəbinin direktoru

Oktyabrın 22-də Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusunda Azərbaycan Praktik Psixoloqlar Assosiasiyasının təsisçisi və prezidenti, Dünya Pozitiv Psixoterapiya Assosiasiyasının, Beynəlxalq Ailə Akademiyasının, Rusiya Təhsil Psixoloqları Federasiyasının üzvü, psixoloji məsləhət və psixososial reabilitasiya üzrə mütəxəssis, Xəzər Universiteti Təhsil fakültəsinin baş müəllimi, "Dünya" məktəbinin psixoloqu Elmira Mirzəyevanın 60 illik yubileyi təntənəli şəkildə qeyd edildi. İş yoldaşları və həmkarları, dostları və ailə üzvləri Elmira xanımı xoş sözlərlə təbrik etdilər. "Dünya" məktəbinin kollektivi adından yubilyarı məktəbin direktoru Mərufə Mədətli təbrik etdi. Tədbir iştirakçıları görkəmli mütəxəssisin həyat yolunu əks etdirən filmə böyük maraqla baxdılar.

Tədbirdə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili Elmira Süleymanova, Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Aynur Sofiyeva və digər rəsmi şəxslər iştirak etdilər.

(Yubilyar haqqında yazı səh.28-də)

Oktyabrın 28-də Milli Azərbaycan Dövlət İncəsənət Muzeyində (MADİM) Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, MADİM-in və Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə görkəmli firca ustası, xalq rəssamı, qrafika və rəngkarlıqla yanaşı monumental bədii tərtibat sahəsində də tanınmış sənətkar Altay Hacıyevin

anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə fərdi yaradıcılıq sərgisinin açılış mərasimi oldu. Mərasimdə rəssamın həmkarları, elm və mədəniyyət xadimləri, ictimaiyyət nümayəndələri iştirak edirdilər.

Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri Fərhad Xəlilov çıxışında rəssamın zəngin və çoxşaxəli yaradıcılı-

ğından danışdı, yubileyi münasibətilə onu bütün həmkarları adından təbrik etdi. Millət vəkili, professor Rafael Hüseynov, xalq yazıçısı Anar və başqaları da öz çıxışlarında Altay Hacıyevin yaradıcılıq xüsusiyyətlərindən, əsərlərinin xarici ölkələrdə də dəfələrlə sərgilərdə nümayiş olunmasından bəhs etdilər.

(Ardı səh. 26-da)

PIANOÇU ZÜLFİYYƏ SADIQOVANIN İTALİYADA KONSERTLƏRİ

Noyabrın 8-9-da İtaliyanın Çerveteri və 10-11-də Fonte Nuova şəhərlərində Azərbaycanın İtaliya-dakı Səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Respubli-kasının müstəqilliyinin bərpa olunmasının 20 illiyinə həsr edilmiş fortepiano konserti təşkil edilmişdir. Kon-sertdə gənc azərbaycanlı pianoçu, **Xəzər Universi-tetinin musiqi və incəsənət departamentinin mü-diri Zülfiyyə Sadıqova** Azərbaycan və Avropa bəstə-karlarının əsərlərindən ibarət solo konsertlə çıxış et-mişdir.

Konsertləri giriş sözü ilə Çerveteri şəhərinin me-ri cənab Cino Çolli və Fonte Nuova şəhərinin meri cə-nab Qratsiano Di Buo açaraq, xalqlar arasında dost-luq münasibətlərinin dərinləşməsi üçün mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulamış və konsert proqramının təşkilinə görə Azərbaycan tərəfi-nə təşəkkürlərini bildirmişlər. Sonra Azərbaycanın İta-

liyadakı səfiri Vəqif Sadıqov bu il Azərbaycanda ölkə-mizin dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 20 illiyi-nin qeyd edildiyi barədə məlumat vermiş, ötən dövr ər-zində Azərbaycanın Cənubi Qafqazda güclü iqtisa-diyyata malik lider ölkəyə çevrildiyini vurğulamış və İtaliya ilə Azərbaycan əlaqələrindən söhbət açaraq, bu əlaqələrin bütün sahələrdə yüksələn xətlə inkişaf etdiyini qeyd etmişdir. Səfir Sadıqov iki ölkənin re-gionları arasında da əməkdaşlığın inkişaf etdiyini və bu regionlarla dostluq əlaqələrin gücləndiyini bildir-mişdir.

Konsert proqramı və Zülfiyyə Sadıqovanın ifası iştirakçıların böyük marağına səbəb olmuşdur.

*Azərbaycan Respublikasının
İtaliya Respublikasındakı Səfirliyi
Roma,*

12 noyabr 2011-ci il

İÇİNDƏKİLƏR

✂ Universitet xəbərləri	3
✂ <i>Hamlet İsaخانlı</i> . Keçmişin fəlsəfəsi və ya tarix necə yazılır?	18
✂ <i>İlkay Orhan</i> . Helal sana, Bruce Fein	25
✂ <i>Mədinə Karahan</i> . Bir ömür dastanı	28
✂ <i>Maxim Gauin</i> . Alain Juppe erməni probleminin həlli üçün doğru yolu göstərdi	30
✂ <i>Elxan Şahinoğlu</i> . Ləğv olunmamış problem: DQMV-nin ləğvindən 20 il keçir	34
✂ "Konstitusiya" Araşdırmalar Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyevlə müsahibə	36
✂ <i>Əziz Nesin</i> . "Biz evə qəzet almırıq"	40
✂ Нигяр Джамал: "Евровидение" - это, прежде всего, добрый музыкальный праздник	43
✂ <i>İsaخان İsaخانlı</i> . Bir daha Yeseninlə Cabbar Qaryağdıoğlunun görüşü haqqında	48
✂ <i>Ülviyyə Quliyeva</i> . Beynəlxalq münasibətlərdə din amilinin rolu	52
✂ İslam dünyada	55
✂ Dünya	56
✂ <i>İsaخان İsaخانlı</i> . "Molla Xəzər lətifələri"	58
✂ <i>Nuray</i> . Azərbaycan Milli Kulinarıya Mərkəzinin prezidenti Tahir Əmiraslanovla müsahibə	60
✂ Təbabət	62
✂ Mozaika	64
✂ İdman	67
✂ "Dünya" məktəbi	74

XƏZƏR
XƏBƏR

1995-ci ilin
yanvarından çıxır

Təsisçi:
XƏZƏR UNIVERSİTƏSİ

Baş redaktor:
Hamlet İSAXANLI

Baş redaktor müavini:
Əlirza BALAYEV

Redaksiya heyəti:
Camal MUSTAFAYEV
Cəmil HƏSƏNLİ
Nizami CƏFƏROV
Knyaz ASLAN
Əfqan ABDULLAYEV

Rəssam:
Mir Rafiq ƏBDÜLRƏHİMOV

Kompüter tərtibatçısı:
Yəməni HAŞİMOVA

Foto:
MƏDİA MƏRKƏZİ

Ünvanımız:
Bakı, Məhsəti küçəsi 11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)

Fəks: 498-93-79

Telefon: 421-79-16

421-10-93

E-mail: xazarxaber@khazar.org

Şəhadətnamə: 376

İndeks: 67178

Sifariş: 190

Tiraj: 3000

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRİNİN ƏMRİ

Xəzər Universitetinin akkreditasiyası barədə

2010-2011-ci tədris ilində Azərbaycan Respublikasının ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin akkreditasiyası qrafikinə uyğun olaraq Xəzər Universitetinin akkreditasiyasının keçirilməsi məqsədilə Təhsil Nazirliyinin 23 aprel 2011-ci il tarixli, 668 №-li əmrə Akkreditasiya komissiyası yaradılmışdır. Komissiya Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 28 sentyabr 2010-cu il tarixli, 167 №-li qərarı ilə təsdiq olunmuş "Təhsil müəssisələrinin akkreditasiya qaydaları"na və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin 26 aprel 2011-ci il tarixli, 656 №-li əmri ilə təsdiq edilmiş "Təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarının tələblərinə uyğunluğunu müəyyənləşdirən meyarlar" a uyğun olaraq Xəzər Universitetində araşdırmalar aparmış və müvafiq arayış hazırlanmışdır. Arayış Təhsil Nazirliyinin Akkreditasiya şöbəsində müzakirə olunaraq Akkreditasiya şurasına təqdim edilmişdir. Şura 17.10.2011-ci il tarixli iclasında Akkreditasiya ko-

missiyasının bu universitetin akkreditasiyası barədə hazırladığı arayışı müzakirə edərək müvafiq qərar qəbul etmişdir.

Akkreditasiya komissiyasının arayışını, Akkreditasiya şurasının Xəzər Universitetinin akkreditasiyası barədə qərarını nəzərə alaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Xəzər Universiteti ali təhsil müəssisələrinin tipini və növünü müəyyənləşdirən meyarlara uyğun olduğundan onun:

tipi ali təhsil müəssisəsi,

növü universitet kimi müəyyənləşdirilsin və bu universitet akkreditə olunsun.

Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri
MİSİR MƏRDANOV

28.10.2011

Akkreditasiya şurası Universitetin göstəricilərini nəzərə alaraq onun fəaliyyətinin "yaxşı" qiymətləndirilməsini təklif etmiş və bu təklif yekdilliklə qəbul olunmuşdur. "Xəzər" in təmsalında ilk dəfə özəl ali məktəbin akkreditasiyası "yaxşı" qiymətə layiq görülmüşdür.

It has been publishing since January, 1995

Khazar
VIEW

Founder:
KHAZAR UNIVERSITY

Editor-in-chief:
Hamlet ISAXANLI

Associate editor:
Alirza BALAYEV

Editorial member:
Jamal MUSTAFAYEV
Jamil HASANLI
Nizami JAFAROV
Knyaz ASLAN
Afgan ABDULLAYEV

Design by:
Mir Rafiq ABDULRAHIMOV

Computer graphics:
Yemen HASHIMOVA

Photo:
MEDIA CENTRE

Address:
11 Mahsarı str., Baku,
(near the "Neftçilər" metro)
Fax: 498-93-79
Phone: 421-79-16
421-10-93
E-mail: redaksiya@khazar-view.org

Certificate: 376
Index: 67178
Order: 190
Copies: 3000

"BP AZƏRBAYCANDA: DAVAMLI İNKİŞAF" HAQQINDA HESABATIN TƏQDİMƏTİ

Oktyabrın 31-də BP şirkətinin "BP Azərbaycanda: davamlı inkişaf" haqqında son hesabatının təqdimatı oldu. Tədbirdə BDU, Xəzər Universiteti, İqtisad Universiteti, Qafqaz Universiteti, ADU və Neft Akademiyasının müxtəlif ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələri iştirak edirdilər.

Tələbələr arasında "Hesabat"a daxil olan mövzular barədə sorğu keçiriləndən sonra "Hesabat"ın slaydlar vasitəsilə geniş nümayişi oldu. Sonra tələbələr arasında oyun keçirildi. Oyunun qalibləri mükafatlandırıldı.

təhsil alan tələbələrə mükafatlandırıldılar. Sonda hər bir tələbə "Hesabat" barədə fikirlərini və təkliflərini yazılı şəkildə tədbir təşkilatçılarına təqdim etdi.

Xəzər Universitetinin jurnalistika ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri Pinar Ələkbərzadə, Vüsalə Məmmədova, Sevinc Babayeva, Fərqanə Gülməmmədova və Babək Əliyev tədbirdə çox fəal iştirak etdiklərinə görə BP-dən Xəzər Universitetinin rektoru Con Rayderə təşəkkür məktubu göndərilməlidir.

AzTV - NİN "TƏRƏF-MÜQABİL" VERİLİŞİNDƏ

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı noyabrın 3-də Azərbaycan Televiziyasının (AzTV) "Tərəf-müqabil" verilişində iştirak etdi. "Azərbaycan teleməkani" mövzusunun müzakirə olunduğu verilişdə müvafiq fikirlərini söylədi.

EURONEWS TV İLƏ İCTİMAİ TV ARASINDA ƏMƏKDAŞLIQ

Noyabrın 16-da Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı Euronews TV ilə İctimai TV arasında əməkdaşlığın başlanması münasibətilə təşkil olunan ziyafətdə iştirak etdi və digər qonaqlarla yanaşı o da Azərbaycanda və dünyada media, TV məkanı, əlaqələrin əhəmiyyəti barədə çıxış etdi və müzakirələrə qoşuldu.

AzTV-NİN "MÜHAZİRƏ" PROQRAMINDA

Noyabrın 17-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı AzTV-də "Mühazirə" proqramında "Milli kimlik və Azərbaycan" mövzusunda mühazirə oxudu.

MƏŞHUR FOTOQRAF REZA XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ

Noyabrın 16-da Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı "National Geographic" Missiya Layihələrinin (Mission Programs) üzvü, məşhur fotoqraf Reza və onu müşayiət edən fotoqraf Rövşənəq Bəhramlı (Roshanak Bahramlou) ilə görüşdü. Qonaqlar öz fəaliyyətləri, Azərbaycana gəlişlərinin məqsədi haqqında məlumat verdilər. Görüşdə Xəzər Universiteti ilə əməkdaşlıq ideyaları da müzakirə olundu.

"FAIRMONT BAKU" OTELİNİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

Noyabrın 19-da ADU Karyera mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetdə Fairmont Bakı otelinin nümayəndələri ilə bir sıra universitetlərin karyera mərkəzlərinin nümayəndələrinin görüşü keçirildi. Tədbiri giriş sözü ilə açan universitetin Karyera mərkəzinin rəhbəri Şafəq Babayeva sözü şirkətin Baş Direktoru Adrian Elisə verdi. A. Elisə şirkət və hazırkı vakansiyalar haqqında ətraflı məlumat verdi. Görüşdə Xəzər Universitetini universitetin Karyera mərkəzinin koordinatoru İsgəndər Ağayev təmsil etdi. O, öz növbəsində Xəzər Universiteti haqqında iştirakçılara ətraflı məlumat verdi və şirkət nümayəndələrini universitetə dəvət etdi.

TƏHSİL İŞÇİLƏRİ İLƏ GÖRÜŞ

Xəzər Universitetində noyabrın 14-də Bakının Nizami və Xətai, noyabrın 21-də Binəqədi və Nərimanov rayonlarının təhsil işçiləri ilə görüş keçirilmişdir

Noyabrın 14-də Xəzər Universitetində Nizami və Xətai rayonları icra hakimiyyətlərinin dəstəyi ilə həmin rayonların orta məktəb, lisey müdirləri, müdir müavinləri ilə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının

sədri professor Hamlet İsxanlı və universitet rəhbərliyinin görüşü keçirildi. Görüşə gələn qonaqları səmimi salamlayan professor Hamlet İsxanlı dünyada və Xəzər Universitetində müasir təhsilin qarşılıqlı vəziyyətini əks etdirən geniş məruzə ilə çıxış etdi. H. İsxanlının təhsilin əsas sahələrini əhatə edən çıxışı təhsil işçilərinin böyük marağına səbəb oldu. Məruzədən sonra Xətai və Nizami rayon icra hakimiyyətlərinin təhsil, səhiyyə və mədəniyyət şöbələrinin müdirləri Pənah İmanov və Əli Axundov, Xətai rayonundakı 64 saylı məktəbin direktoru Rəfael Mehdiyev, Nizami rayonundakı 220 saylı məktəbin direktoru Almaz Əsgərova, 70 saylı məktəbin direktoru Nazim Qasımov, Azad Mirzəcanzadə adına 147 saylı məktəbin direktoru Həlimə Mehdiyeva və digər iştirakçılar universitet-məktəb münasibətlərinin vacibliyini, Xəzər Universitetinin ölkəmizdə aparıcı-öncül universitetlərdən biri olduğunu vurğulayaraq, universitetin rəhbərliyinə belə görüşün təşkili üçün dərin təşəkkür etdilər. Görüşdə universitetin Peşə inkişaf mərkəzinin koordinatoru İsgəndər Ağayevin təqdimatı ilə Xəzər Universitetində yeni təsis edilmiş "Xəzər Universiteti Hazırlıq Mərkəzi"nin tanıtımı orta məktəb rəhbərlərinin geniş müzakirələrinə səbəb oldu.

Noyabrın 21-də Binəqədi və Nərimanov rayonlarının icra hakimiyyətlərinin təhsil üzrə rəhbərləri, məktəb direktorları və onların müavinlərinin Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı və universitet rəhbərliyi ilə görüşü keçirildi. Görüşü giriş sözü ilə universitetin rektoru, professor Con Rayder açaraq, "Məmnər salon" a toplaşanları ürəkdən salamladı və sözü H. İsxanlıya verdi. H. İsxanlı universitet haqqında geniş məlumat verərək, son illər dünyada, Azərbaycanda və Xəzər Universitetində təhsil sahəsində görülən işlərdən danışdı.

Görüşdə iştirak edən Nərimanov rayon icra hakimiyyəti başçısının müavini İlqar Mirzəyev, Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin təhsil, səhiyyə və mədəniyyət şöbəsinin müdiri Rafiq Ağamaliyev, Binəqədi rayonundakı 283 saylı məktəbin direktoru Yaqut Sadıqova və 276 saylı məktəbin direktoru Bəhram Şiriyev, Nərimanov rayonundakı 193 saylı məktəbin direktoru Rahim Hüseynov və 177 saylı məktəbin direktoru Həqiqət Məmmədova və digərləri çıxış edərək, maraqlı görüş üçün Xəzər Universitetinin rəhbərliyinə təşəkkür etdilər. Sonda H. İsxanlı görüşə gələnlərə dərin minnətdarlığını bildirdi.

Hər iki görüşdə iştirak edən təhsil işçilərinə Xəzər Universiteti adından hədiyyələr təqdim edildi.

"XƏZƏR"Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBLARI

*Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar
Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانly*

Çox hörmətli Hamlet müəllim!

Bildiyiniz kimi, noyabrın 12-13-də Azərbaycan İngilis Dili Müəllimləri Assosiasiyası (Azerbaijan English Teachers' Association – AzETA) özünün 8-ci növbəti beynəlxalq konfransını keçirdi. Konfransa Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən 100-dən artıq ingilis dili müəllimi, eləcə də, ABŞ, Böyük Britaniya, İran və Türkiyədən 20-yə yaxın ingilis dili mütəxəssisi qatılmışdı. Konfrans uğurla keçdi.

Konfransın uğurunun başlıca səbəbi onun keçirildiyi yer oldu. Bütün iştirakçılar Xəzər Universitetinin konfrans üçün yaratdığı şəraiti yüksək qiymətləndirdilər, universitetin mehriban, məsuliyyətli və çox peşəkar kollektivi olduğunu vurğuladılar. Belə kollektivinizin olması səbəbindən konfranslarımızın keyfiyyəti ilbəl artır. Biz çox yerdə tədbirlər keçirmişik və tam səmimiyyətlə etiraf edirəm ki, Sizin universitet kimi yüksək səviyyəli təşkilatçılığı olan ikinci bir yerə Azərbaycanda rast gəlməmişik.

Sizə və şəxsinizdə bütün kollektivinizə bizə yaratdığınız bu şərait və bizə güvəndiyiniz üçün dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Etiraf edirəm ki, Ələvsət

müəllim Əmirbəyli kimi bir rəhbər işçiniz olduğu üçün çox şanslısınız. Azərbaycan da Sizin kimi elm xadimi, rəhbər və iş adamının olması üçün çox şanslıdır. Biz Sizinlə əməkdaşlıqdan çox qürur duyuruq. Çox sağ olun ki, bizə bu duyğunu yaşadırsınız.

Mən şəxsən Sizin yazılarınızı daim izləyirəm. Səxavətlə bizə bağışladığınız kitablar kitabxanamızın ən dəyərlı incisidir. Çox dəyərlı hədiyyəniz üçün dərin təşəkkürümüzü bildiririk.

Sizə və kollektivinizə daim uğurlar və uca zirvələr diləyirik.

**Hörmət və minnətdarlıqla,
Rəqsanə Məmmədova,
AzETA-nın icraçı direktoru
14 noyabr 2011-ci il**

Xəzər Universitetinin rektoru Con Raydera

bp

Hörmətli Con müəllim!
BP şirkətinin Xəzər Universiteti də daxil olmaqla, altı universitetin tələbələri üçün "BP Azərbaycanda: davamlı İnkişaf" mövzusunda 31 oktyabr 2011-ci ildə keçirdiyi interaktiv tədbirə sizin universitetin tələbələrindən qatılmasına şərait yaratdığınıza görə Sizə öz dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Universitetin Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin dekani Cabir Xəlilova bu işdə bizə kömək göstərdiyinə görə ayrıca təşəkkür etmək istədik.

Bu il nəşr etdirdiyimiz "davamlı İnkişaf" haqqında son hesabatımızla bağlı tələbələrin səsəndir-

dikləri təklif və rəylər tədbirimizin daha da maraqlı keçməsinə səbəb oldu. Ümidvarıq ki, tədbir tələbələrindən BP-nin Azərbaycanda fəaliyyəti ilə bağlı biliklərini daha da zənginləşdirmiş oldu. Çalışacağıq ki, onların verdikləri faydalı təklif və rəyləri növbəti hesabatımızda nəzərə alaq.

Bizimlə uğurlu əməkdaşlığınıza görə Sizə bir daha təşəkkür edirik.

**Hörmətlə,
Tamam Bayatlı,
Xarici əlaqələr üzrə menecer
18 noyabr 2011-ci il**

"DÜNYA" MƏKTƏBİNDƏ İCLAS

Noyabrın 23-də "Dünya" məktəbində Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fənnini tədris edən müəllimlərin direktoryanı iclası oldu. İclasda şagirdlərin olimpiadalara hazırlığı, yekun testlər və noyabr ayının dil-ədəbiyyat ayı kimi keçirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə edildi. İclasda məktəbin direktoru M. Mədətli imtahanlar zamanı açıq sualların hazırlanmasına xüsusi diqqət yetirilməsinin vacibliyini vurğuladı.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov və simpozium iştirakçıları əvvəlcə Naxçıvan Dövlət Universitetinin Konservatoriya binasının foyesində rəsm əsərlərinin, kitabların, əl işlərinin və dekorativ tətbiqi sənət nümunələrinin nümayiş olunduğu sərgiyə baxmışlar.

Sərgiyə baxış zamanı Ali Məclisin Sədri Vasif Talibov Naxçıvanın simvolu olan Haçadağın əks olunduğu rəsm əsərini Türkiyə Cümhuriyyəti Ali Təhsil Şurasının sədri Yusif Ziya Özcanə hədiyyə etmişdir.

Sonra simpozium öz işinə başlamışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov simpoziumun elm və təhsillə bağlı təcrübə və biliklərin dəyərləndirilməsi, bu sahədə beynəlxalq səylərin əlaqələndirilməsi üçün yeni imkanlar yaradaçağına əminliyini bildirmiş, tədbir iştirakçılarını Qafqaz Universitetlər Birliyinin Birinci Beynəlxalq Gənclik Simpoziumunun öz işinə başlaması münasibətilə təbrik etmişdir.

Naxçıvan MR Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov müstəqil Azərbaycanın qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyevin - «Elmə, təhsilə qoyulan sərmayə xalqın intellektual sabahına xidmət edir»-fikrini sitat gətirərək, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən bu siyasətin uğurla davam etdirildiyini vurğulamışdır. Ali Məclisin Sədri qeyd etmişdir ki, artıq Azərbaycanda təhsilə qoyulan sərmayə öz bəhrəsini verir. Son 20 ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında 189 məktəb binası, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün 20-dən artıq tədris korpusu, 17 uşaq bağçası, 21 uşaq musiqi məktəbi tikilərək və ya yenidən qurularaq istifadəyə verilib. Əgər müstəqilliyimizin ilk illərində ümumtəhsil məktəblərimizdən səkkizində kompüter varda, hazırda ümumtəhsil, ali və orta ixtisas məktəblərinin hamısı kompüterləşdirilib.

Ali Məclisin Sədri beynəlxalq forumun qarşısına qoyduğu məqsədlərə çatacağına inamını bildirmiş, təşkilatçılara təşəkkür etmiş, simpoziuma işində uğurlar arzulamışdır.

Simpoziumun plenar iclasında Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək ölkəmizdə, o cümlədən muxtar respublikada elmin, təhsilin inkişafına göstərilən diqqət və qayğıdan, təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsi, elmin inkişafı istiqamətində qazanan müvəffəqiyyətlərdən danışmışdır. Rektor bildirmişdir ki, hazırda AMEA-nın 2 həqiqi, 5 müxbir üzvünün çalışdığı bu ali təhsil ocağında 40 -a yaxın elmlər doktoru, 200 fəlsəfə doktoru fəaliyyət göstərir. Beynəlxalq əlaqələr sahəsində də böyük uğurlar əldə olunmuşdur.

Plenar iclasda Türkiyənin Ərdahan Universite-

tinin rektoru, professor Ramazan Qorxmaz, Gürcüstanın Axalkalaki Universitetinin rektoru, professor Roin Kavrelişvili, Türkiyə Cümhuriyyəti Ali Təhsil Şurasının sədri, professor Yusif Ziya Özcan çıxış etmişlər. Qeyd olunmuşdur ki, qədim türk torpağı olan Naxçıvanda Qafqaz Universitetlər Birliyinin Birinci Beynəlxalq Gənclik Simpoziumunun keçirilməsi ali təhsil ocaqları arasında səmərəli elmi əməkdaşlığın qurulması istiqamətində atılan mühüm addımdır. Simpoziumda müxtəlif sahələri əhatə edən elmi müzakirələrin, araşdırmaların aparılması regionun tarixinin, dilinin, iqtisadiyyatının, ədəbiyyatının, mədəniyyətinin daha dərinədən öyrənilməsi və tanınması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Plenar iclasda Türkiyə Cümhuriyyəti Ali Təhsil Şurasının sədri Yusif Ziya Özcanə Naxçıvan Dövlət Universitetinin Fəxri Doktoru diplomu təqdim edilmişdir. Simpozium iştirakçıları Naxçıvan Dövlət Universitetinin «Tələbələr Azad Sahibkarlıq Fəaliyyətində» qrupunun işindən bəhs edən videomateriala baxmışlar. İclasın sonunda Naxçıvan Dövlət Universitetinin müəllim və tələbələrinin ifasında konsert proqramı olmuşdur. Sonda xatirə şəkli çəkdirilmişdir.

Simpozium "Beynəlxalq münasibətlər", "Mədəniyyət", "İqtisadiyyat", "Tarix", "Ədəbiyyat", "Dilçilik", "Təhsil" üzrə bölmə iclasları ilə işini davam etdirmişdir. Naxçıvanın dövlət və özəl ali məktəblərinin, Bakı Qafqaz Universitetinin, Türkiyənin Ərdahan, Ərzurum Atatürk, Qars, Giresun, Fəh Sultan Mehmet, Trabzon Qara Dəniz Texniki universitetlərinin, İran İslam Respublikasının Mərənd Pəyam Nur və Azad İslam universitetlərinin, Gürcüstanın Axalsx və Kutaisi, İliə dövlət universitetlərinin tələbələrinin, Türkmənistan, Qazaxıstan kimi türkdilli dövlətlərin təmsilçilərinin mühazirələri dinlənilmişdir.

Noyabrın 16-da keçirilən yekun iclasdakı çıxışlarda xalqların qədim və zəngin tarixi, mədəniyyətləri, ədəbiyyatları, eyni zamanda elm, təhsil sahəsində qazandıqları təcrübələrin, ölkələrin ali təhsil sistemi, universitetlərin strukturu və fəaliyyəti haqqında məlumatların öyrənilməsi, gələcək birgə fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından simpoziumun işi yüksək qiymətləndirilmişdir.

Simpozium çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə Ağrı İbrahim Çəçen Universiteti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanmışdır.

Materialı «Xəzər Xəbərinin» NDU bürosunun rəhbəri Vəqif Məmmədov təqdim etmişdir.

YAPONİYADAN XƏZƏR UNİVERSİTETİNƏ HƏDİYYƏ

Yaponiyanın Nippon Fondunun (Nippon Foundation) sədri Yohi Sasakawa (Yohei Sasakawa) noyabrın 7-də Xəzər Universitetinin Kitabxana və İnformasiya Mərkəzinin direktoru Tatyana Zayitsevaya məktub göndərərək məlumat vermişdir ki, "Müasir Yaponiyanı anlamaq üçün 100 kitab" layihəsi çərçivəsində Xəzər Universitetinin kitabxanasına Yaponiya haqqında yüz ədəd kitabın hədiyyə verilməsi qərarə alınmışdır. İngilis dilində olan kitablar siyasət, beynəlxalq münasibətlər, iqtisadiyyat, biznes, cəmiyyət, mədəniyyət, ədəbiyyat, incəsənət və tarix kimi müxtəlif sahələri əhatə edir.

TİFLİSDƏ KONFRANS

Xəzər Universitetinin İnkişaf direktoru Rəziyə İsayeva Açıq Cəmiyyət Fondu tərəfindən noyabrın 16-17-də Gürcüstanın Tiflis şəhərində keçirilən "Cənubi Qafqazda ali təhsil və sosial dəyişiklik" mövzusunda müzakirədə iştirak etdi. Müzakirədə Cənubi Qafqazdan olan alimlər, müəllimlər və Açıq Cəmiyyət Fondunun müxtəlif proqramlarının məzunları iştirak edirdilər. İclas zamanı aşağıdakılar müzakirə olundu: Akademik azadlıq və tələbə səlahiyyəti; Ali təhsil və vətəndaş cəmiyyəti institutları arasında akademik və dinamik əlaqələr; Boşluqları aradan qaldırmaq və qarşılıqlı əlaqəni inkişaf etdirmək. R. İsayeva "Bu gün Qafqazda "Transformativ universitet" necə olmalıdır" haqqında öz fikir və ideyalarını söylədi.

İCTİMAİ TELEVİZİYANIN "AÇIQ DƏRS" VERİLİŞİNDƏ

İctimai Televiziyanın növbəti "Açıq dərs" verilişi noyabrın 23-də Xəzər Universitetində təşkil olundu. Universitetin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentinin müəllimi Azad Qəribli canlı efirdə "Avropa Birliyində borc böhranı" mövzusunda interaktiv mühazirə oxudu. Dərsdə siyasi elm, beynəlxalq münasibətlər və regionşünaslıq ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr fəal iştirak etdilər. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin eksperti Vüsal Qasımli, Qafqaz Universitetinin müəllimi Fərhad Mehdiyev və Xəzər Universiteti Siyasət İnstitutunun direktoru Baba Bayramli açıq dərsdə ekspert qismində iştirak edərək, mövzu ilə bağlı mülahizələrini və son dərəcə barəsində fikirlərini bildirdilər.

TOFIQ ABASQULİYEV

Azərbaycan dilçiliş elminə ağır itki üz vermişdir. Tanınmış dilçi alim, Xəzər Universiteti Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzinin direktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Xarici dillər kafedrasının dosenti, əməkdar müəllim, professor Tofiq Əsgər oğlu Abasquliyev 2011-ci il noyabrın 14-də 84 yaşında vəfat etmişdir.

T. Abasquliyev 1927-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycanın Füzuli şəhərində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. Füzuli Şəhər Pedaqoji Məktəbini bitirdikdən sonra 1944-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsinə daxil olmuş, 1948-ci ildə institutu fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. On ildən çox müddət ərzində Azərbaycanın kənd rayonlarında pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuşdur.

1955-ci ildə T. Abasquliyev Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutunun İngilis dili fakültəsinə daxil olmuş, 1959-cu ildə bu ali məktəbi də fərqlənmə diplomu ilə bitirərək, Azərbaycan Elmlər Akademiyası (Azərbaycan EA) Şərqşünaslıq institutunda kiçik elmi işçi kimi fəaliyyətə başlamışdır. 1961-ci ildən Azərbaycan EA Xarici dillər kafedrasına işə keçərək kabinet müdiri, ingilis dili müəllimi, baş müəllim və həyatının sonunadək dosent vəzifələrində çalışmışdır.

T. Abasquliyev 1992-1997-ci illərdə Xəzər Universitetində ingilis dili kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışmış, sonra ömrünün sonunadək universitetin Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzinə rəhbərlik etmişdir. Eyni zamanda, universitetin Elmi-İnzibati Şurasının üzvü, Humanitar və sosial elmlər fakültəsi elmi şurasının sədri olmuşdur.

T. Abasquliyev fəal elmi yaradıcılıq işi ilə məşğul olan alimlərdən idi. O, bir neçə monoqrafiya və lüğətin, Azərbaycan, rus və ingilis dillərində onlarla məqalənin müəllifi idi, ölkə və beynəlxalq miqyaslı simpoziumların iştirakçısı olmuşdu.

T. Abasquliyev ömrünün son on ilini həyatının mənası hesab etdiyi, Azərbaycanda misli olmayan bir layihənin – Xəzər Universitetində nəşrə hazırlanan 6 cildlik "Xəzər İngiliscə-Azərbaycanca Böyük Lüğət" üzərində işə həsr etmişdi. O, lüğətin redaktorlarından biri və əsas tərtibçisi idi. Ən böyük arzusunu bildirərək deyirdi ki, kaş ömür vafa edəydi, bu lüğəti başa çatdıraydım... Bu işi tam başa çatdırmağa ömrü vafa etməsə də, lüğətin artıq üç cildi çapdan çıxmış, dördüncü cildi çapa hazırlanmaqdadır. Bunun özü də Tofiq müəllimin xatirəsinə böyük bir abidədir.

Böyük zəka, dərin bilik, geniş orudisiya sahibi olan Tofiq müəllim təvazökar insan, maraqlı müsahib, xeyirxah məsləhətçi, səmimi dost və yoldaş idi. Xəzər Universitetinin kollektivi onu bir şəxsiyyət kimi yüksək dəyərləndirir, hörmət və ehtiramını uca tuturdu.

T. Abasquliyevin əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

KEÇMİŞİN FƏLSƏFƏSİ VƏ YA TARİX NECƏ YAZILIR?

Əvvəli jurnalın 284-cü (aprel 2010), 286-287-ci (iyun 2010 - iyul 2010),
288 - 298 - ci (sentyabr 2010 - oktyabr 2011) nömrələrində

Hamlet İSAXANLI

Keçmiş keçib gedib. Bu, məntiqi cəhətdən həqiqət olsa da, o qədər də sadə həqiqət deyil. Keçib gedən bizim keçmişimizdir, biz o keçmişdən əmələ gəlmişik. Kimliyimizi, mahiyyətimizi o keçmişsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Biz öz keçmişimizə bağlıyıq. Biz keçmişimizin davamıyıq.

Bəşəriyyətin keçmişi necə olub? Bu barədə əfsanələr, miflər və tarix söz deyir. Tarix daha dəqiq məlumat verməyə çalışır. Əslində, biz keçmişi tam deyil, tarixin bizə söylədiyi qədər bilirik. Başqa sözlə desək, tarixin məzmunu keçmiş haqqında bildiklərimiz və öyrənib yazdıqlarımızdan ibarətdir. Tarixin məzmunu və tutumu ayrı-ayrı şəxslərin, tarixçilərin yazıb toplaya bildiyi qədərdir. Tarix subyektivdir, nisbidir, tarix yazanların iradəsindən, ideyasından, şəxsiyyətindən, gücündən müəyyən dərəcədə asılıdır.

Keçmişin təbiəti və ruhu nədir? Keçmiş necə dərk olunur? Bəlkə keçmiş kəşf olunur? Keçmişin dərkində subyektivlik varsa, keçmişi öyrənən tarix nədir, elmdir, yoxsa sənət? Tarixi subyektiv edən hansı amillərdir? Tarix gözdür; bu gözəllik öz heyranlarını yoldan, başdan çıxarmırmı, tarix təhlükə törədə bilərmə? Tarix necə yazılır və ya necə yazılsa yaxşıdır?

Bu və buna bənzər suallar tarixin fəlsəfəsinə aiddir. Bu yazı keçmişdə baş verənlərin dərkiləmə məşğul olan tarixin mahiyyəti haqqındadır. Elm və sənətin qovşağında yer tutan tarixin fəlsəfəsi, çox güman ki, təkcə tarixçilərə və filosoflara deyil, bəşəri düşüncələrə dalan hər kəsə maraqlıdır.

Psixologiya və tarix

Psixologiya fərdlərin zehni fəaliyyətini, düşüncə tərzini, davranış formalarını, ruhi və mental prosesləri (qavrayış, yaddaş, xəyal, inanc, hiss, yaradıcılıq...) öyrənir. Psixologiya elmi insanın daxili aləmini, onun qərar qəbul etmə mexanizmini, ətrafda baş verən hadisələrə münasibətini, hadisələrdə iştirak dərəcəsini, hadisələrin axarına təsirini anlamağa kömək edir. Digər tərəfdən, müxtəlif sosial qrupların psixoloji halı deyilən fenomen də müxtəlif elmlərin tədqiqat obyektidir. Bu işdə psixoloji metodların tətbiq olunma biləcəyi şübhə doğurmur. Qrup kimliyi əslində bir tərəfdən sosiologiya, digər yandan isə psixoloji metodlarla öyrənilir. Milli ruh, milli xarakter, kollektiv ruh, dövrün ruhu və mentalitet kimi hissi və zehni anlayışlar dildə, humanitar və sosial çalışmalarda geniş yayılmışlar. Bu anlayış və terminlər qrup kimliklərinin gücündən, zamanın cəmiyyətə təsirindən, tədqiqatçı və yazıçıların bu anlayışları gerçək və çox ciddi qəbul etməsindən xəbər verir. Qeyd edək ki, mentalitet (dünyanı görmə, düşüncə tərz, xəyal gücü) psixikanın, yəni bütün canlılara xas olan ruhi proseslərin yüksək formasıdır, psixikadan fərqli olaraq mentalitet, həmçinin şüur yalnız insana aiddir. Tarixşünaslıqda mentaliteti ciddi tədqiqat obyektinə çevirən fransız Annales məktəbi oldu; L. Febvre "mentalité" deyirdi. Mentalitet ideologiya və xəyal dünyasını özündə ehtiva edir.

Psixologiyanın, psixoloji metodların tarixə tətbiqi məsələsinə müxtəlif yanaşmalar mövcuddur. Bir tə-

rəfdə (azlıqda) "riyaziyyat təbiət elmləri üçün nədir-sə, psixologiya da tarix üçün odur" deyənlər (Lewi Namier), tarixin psixotarix deyilən sahəsinə çox böyük önəm verənlər durursa, digər yanda psixotarixin ciddi bir şey olmadığını düşünənlər dayanır. Fəlsəfə tarix elmindən geri çəkilib, onun yerini psixologiya tutmalıdır (Peter Gay), "iqtisadi tarixdən çox yazıldı, indi mədəniyyət və mentalitetlər tarixinə keçmək lazımdır" deyənlər (Annales) psixoloji metodların vacibliyini irəli sürürlər. Çox böyük əksəriyyətin fikrinə psixotarix deyilən müstəqil sahə yoxdur, müəyyən psixoloji məqamları tədqiqatına daxil edən tarixçilər isə həmişə mövcud olmuşlar, indi də varırlar. 20-ci əsrdə baş verən dünya savaşları və digər faciələr, çağdaş cəmiyyətə xas olan fərdiyyətçilik və skeptisizm, bəlkə də, psixotarixə marağın yaranma səbəblərindən biri olub.

Wilhelm Dilthey (1833-1911) tarixi yaradıcı insanların daxili dünyasını, daxili həyat dramını öyrənməyə çalışan bir düşüncə tarixi sayırdı. Bu halda tarixçi keçmişdəki insanların dünyagörüşünü, ağıl, iradə və duyğuların insan zehnindəki sintezini, üzvi vahdətini anlamağa çalışmalıdır. Lakin, o, kollektiv ruh fikrinə qarşı idi.

Freud'a görə insanın bioloji və bilincaltı istəkləri ilə mədəni ətrafın təzyiqi arasında bir savaş mövcuddur. İnsan təbiətinə xas olan təcavüzkarlıq yaşamaqla məhv etmək istəkləri arasındakı çarpışmanı söngiməyə qoymur. Bu, insanın kimliyini ikiləşdirir, ikiyə ayırır. Psixoanalizin tətbiqi ilə böyük insanların bioqrafiyalarını yazan bəzi tarixçi və yazıçılar araşdırma ob-

yekti olan şəxsə ikiyə ayrılmanı, uğur və uğursuzluqları uşaqlıqdakı müxtəlif psixotraumalarla izah etmişlər. Bu maraqlı olsa da, səbəb-nəticə məsələsində birtərəfli yanaşma təhlükəsi yaradır və bəzən tarixdə şəxslərin rolu qeyri-adi dərəcədə şişirdilə bilər.

Psixologiya gerçəyi miflərdən azad etməyə kömək edə bilərmə? Və ya tərsinə, psixologiya gerçəyə mif ünsürləri daxil etməzmi? Psixologiya əslində çağdaş metodlarla, müşahidə etmək və təcrübələr qoymaqla canlı insanı, yəni bu günü öyrənir. Bu halla müşahidə edilə bilməyən, təcrübə qoyulması mümkün olmayan keçmişə psixoloji metodlar necə tətbiq oluna bilər? Psixoloji mühitin və insan inkişafının zamanla, keçmişdən bu günə kimi dəyişməsini izləmək mümkünmü? Bəs sosial psixologiya, təkamül psixologiyası və inkişaf psixologiyası kimi sahələr bu işə kömək edə bilməzmi? Tarix psixologiyaya (və digər elmlərə) maraqlı misallar verir. Bununla yanaşı tarix vasitəsilə psixologiya tək bu günün insanını deyil, keçmiş insanı da öyrənə bilməzmi?

İnsanlar dünyanı necə görürdülər? Müxtəlif sosial və mədəni icmaların zehni, düşüncə tərzini necə idi? Dövrün dəyərlər sistemi haqqında nə demək olar? Tarixi hadisələrə psixoloji yanaşma vasitəsilə şəxs, qrup və cəmiyyətlərin hansı motivlər əsasında hərəkət etməsini aydınlaşdırmaq tarixin anlaşılması ilə birbaşa bağlıdır. Keçmiş dövrün ictimai mühitini və şəxsiyyətlərini psixoloji və sosial-psixoloji baxımdan öyrənmək, zaman içində insan təbiətini başa düşmək - sosial və mədəni tarixin ən maraqlı məsələlərindən biridir. Tarixçi bəlli dövrün tarixini öyrənir; bu, həmin dövrün siyasət və iqtisadiyyatını, mədəniyyətini, düşüncə və həyat tərzini anlamaqla mümkün olur. Sonra bu dövrlər zəncir kimi bir-birinin ardınca düzülərək zaman uzantısı boyu xalqın, dövlətin və ya digər baxılan obyektin tarixini, təkamülünü əmələ gətirir. Durkheim demişkən, "əsl insan fikri nəşə əvvəlcədən verilmiş bir şey deyil, o, tarixin məhsuludur."

Əslində tarix yox olub getmiş hadisələr küllisi deyil, tarix bu gün yaddaşlarda, o cümlədən kollektiv yaddaşda yaşayır, günümüzdə hər yerdə onun izləri görünür. Keçmiş həmişə bizimlədir. Keçmiş həmişə

bizə baxır; qədim abidələr, muzeylər, arxivlər, əlyazmalar, kitablar, kağız və elektron əsaslı media, məktəb və universitetlərin verdikləri dərslər, alimlərin apardığı tədqiqatlar... ya keçmişdən gəlib bizimlədir, ya da keçmişdən xəbər verir - danışır, yazır və ya göstərir. Psixologiyanın əsas anlayışlarından biri olan yaddaş müxtəlif yollarla,

xüsusilə yaddaşın bərpası və kollektiv yaddaş kimi ideyalar vasitəsilə tarixi araşdırmalarda rol alır.

Klio - tarixin ilham pərisi (muza), Zevsin və yaddaş titanı xanım **Mnemosyne**-nin (başqa yazılışda Mne-mosina'nın) qızıdır, doqquz qızından - cürbəcür ilham pərilərindən biridir. Mnemosyne hər şeyi, əvvəl olub-keçənləri, indi mövcud olanları və gələcəkdə nə olacaqs - hamısını bilir (Hesiod. "Teoqonia"). Mnemosyne həmçinin yeraltı dünyada axan çayın adıdır. Yeraltı dünyada Lethe (rusca: Leta) unudqanlıq çayıdır, yəni ondan içən hər kəs hər şeyi unudur (ölənlər ondan içirlər), Mnemosyne isə yaddaş qaynağıdır, ondan dadan keçmişdə nə olubsa hər şeyi xatırlayır.

Mnemosyne

Yaddaş keçmişin memarıdır! İnsan şüurlu varlıqdır, onun yaddaşı var. İnsan kimliyinin əsasında da onun yaddaşı dayanır. Dağın-daşın yaddaşı yoxdur, amma belə ifadələr işlənir - bir metafor kimi. Yaddaş kəsilməz deyil, nöqtəvidir, işıqlı, rəngli nöqtələri qeyd edir. Ən vacib, maraqlı faktlar, parlaq obrazlar ətrafında cərəyan edir yaddaş. Yaddaş təcrübə ilə bağlıdır. Yaddaş körpüdür. Platon yaddaşı ruhun xatirələri sayırdı. Yaddaş sənəti - yaddaşı məşqlə itiləşdirmək, gücləndirmək işinə deyilir. Qədimdə - yaddaşın bugünkü müqayisədə daha böyük rol oynadığı yazısız və ya yazının az yayıldığı dövrdə əsas fikirləri obrazlaşdırmaq üsulu ilə yadda saxlamağa çalışırdılar; buna yazısız konspekt demək olar.

Yaddaş insanın öz şüurlu həyatına başlaması, xatirələrin işə düşməsi deməkdir.

Xatirələr... Onlardan hörülmüşəm mən...

Nələr olub onlar bilir, bir də fələk...

Kollektiv yaddaş və tarix haqqında ətraflı söhbət açmışdıq¹. Psixologiya və tarix mövzusu da həmin məsələni müzakirə edir, sadəcə məsələyə baxış bucağı azca fərqlidir. Hər iki halda psixoloji motivlərin tarixyazmada tutduğu yer haqqında fikirlər üzərində dayanılır.

Psixologiyanın patriarxlarından **Wilhelm Wundt** (1832-1920) eksperimenti psixologiyanın camı sayırdı. O, psixologiyayı insan və cəmiyyət haqqında biliklərin nəzəri təməli, tarixi isə analiz üçün empirik materiala malik sahə kimi təyin edirdi. O, baxılan iki sahənin əməkdaşlığını zəruri hesab edir, bir-birinə faydalı olacağına inanır.

Wilhelm Wundt

Klio

¹Hamlet İsaxanlı. Keçmişin fəlsəfəsi və ya tarix necə yazılır? Xəzər Xəbər, No 300

²Johan Huizinga, The Autumn of the Middle Ages. University of Chicago Press. 2011, October, 1996. Rusca: Й. Хейзинга. Осень средневековья. «Наука». М., 1988

Johan Huizinga

dı.

Holland tarixçisi və mədəniyyətsünası **Johan Huizinga** (1872-1945) 1919-cu ildə kitabı holland dilində nəşr olunan "Orta əsrlərin payızı" ilə göstərdi ki, mədəniyyət tarixi, həyat tərzini və düşüncə tərzini mərkəzi mövzu kimi ortaya qoyan tarix siyasi tarixdən az maraqlı deyil, hətta daha maraqlı ola bilər¹. Bu əsər

metodoloji və digər zəif cəhətləri də nəzərə alınmaqla öz bənzərsizliyi, fikir və forma cəhətdən gözənilməzliyi və "insaniliyi" ilə tarixi ədəbiyyatın klassik nümunələrindən birinə çevrildi. Əsər "14 və 15-ci əsrlər Fransa və Niderlandiyada həyat tərzini formaları və düşüncə biçimləri"nin tədqiqinə həsr olunub. Huizinga o dövrün insanların pessimist, ümumilikdə kobud və artmaqda olan zorakılığa qarşı müdafiədə dayanmış kimi görür. Mədəniyyətin çökdüyünü söyləyən (Spengler kimi) Huizinga bir qədər əvvəl geniş rəğbət görən tarixi tərəqqi fikrinin əksinə çıxanlardandır. Bu əsəri tarixi psixologiya kitabı hesab etmək olar! Huizinga üslub cəhətdən, eləcə də gündəlik həyatı və sosial həyatı, sənəti (incəsənəti) tarixin mərkəzində görən alman-İsveçrə tarixçisi və mədəniyyətsünası Jacob Burckhardt'ın (1818-1897) mədəniyyət tarixi məktəbinin nümayəndəsidir. Huizinga tarixi qanunlar, səbəb-nəticə kateqoriyalarına ehtiyac duymur, iddiasız, dinc, səmimi üslubu ilə diqqəti cəlb edir, rəğbət qazanır. Tədqiqatçıların fikrincə Huizinga'nın kitabındakı metodoloji dağınıqlığı etik ölçü əvəz edir, bu ölçü, belə demək mümkünsə, *daxili göz* (bizim ifadəmiz-H.İ.), sistemli, bütöv görünməyən əsəri bütövləşdirir. Bu ölçü kitabı Spenglerin təqribən eyni zamanda meydana çıxan və "zorakı əhatəliliyi" ilə seçilən "Avropanın çöküşü" əsərindən kəskin fərqləndirir². Johan Huizinga'nın digər məşhur kitabı - "Homo ludens" (1938; Oynayan adam) tarix boyu insan həyatında oyunun rolunu aydınlaşdırmağa həsr olunub; o, insanın bütün fəaliyyət sahələrini, məşguliyyətini oyun baxımından dəyərləndirməyə çalışıb³. Hər şeyin əsasında oyun dayanır, "Renessans mentallığı bütövlükdə bir oyundur". Oyun insan təbiətində mühüm, bəlkə də həlledici yer tutur, "oyunla yarış ruhu mədəniyyətin özündən daha qədim bir sosial təkandır". Əslində mədəniyyət oyunundan yaranır və oyun xarakteri daşıyır. Və "tarix mədəniyyətin öz keçmişi haqqında hesabat verdiyi ruhi formadır".

Alman-İsveçrə tarixçisi **Adam Mez** (1869-1917) ölümündən sonra 1922-ci ildə nəşr olunan "Müsəlman Renessansı" əsəri 9-10-cu əsrlər İslam dünyası-

nın mədəniyyət tarixinə həsr olunub⁴. Kitabda idarəetmə, maliyyə, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri (qulardan xəlifələrə qədər, müsəlmanlar və müsəlman olmayanlar), ilahiyyət və din, ədəbiyyat, sənət, ticarət, nəqliyyat kimi məsələlərlə yanaşı dövrün cürbəcür adət və vərdisləri, davranış normaları, ailə və həyat tərzini, cəza növləri, xeyriyyəçilik, müxtəlif icmaların bayram mərasimləri təsvir edilir. Hətta xəlifə, vilayət hökmdarları, vəzirlər, alimlər, hüquqçular və digər yüksək dairələrdən söhbət açanda da A. Mez əsasən onların gündəlik həyat və davranışları üzərində dayanır. Külli miqdarda qaynaqlara baş vuran, çoxsaylı konkret misallarla müşayiət olunan kitabda müəllif ümumiləşmələrə çox da fikir vermədən həyatın ən müxtəlif tərəflərini, dövrün insani mənzərəsini, həyat və düşüncə tərzini göstərməyə çalışıb və buna müəyyən dərəcədə müvəffəq olub.

Təhsil və tədris, həkimlərin uğurlu imtahan verməklə praktik fəaliyyətə izin almaları, evlərin və həyətlərin quruluşu, evlərin soyudulması üsulları, şəhər həyatının xüsusiyyətləri, suvarma texnologiyaları, əkinçilik və heyvandarlıq işi, qadın və kişi geyimləri, zövq və dəb, ölümə bağlı mərasimlər, dələduzluq, gigiyena qaydaları, ərzaq mallarının istehsalı, yemək və içmək qaydaları, oyun və əyləncələr, minerallar və bəzək əşyaları, sadəlik və dəbdəbə kimi məsələləri özündə ehtiva edən bu zəngin əsər canlı hekayə kimi maraqla oxunur. Əsəri dövrün davranışlar ensiklopediyası hesab etmək olar. Az miqdarda rast gəlinərsə də, müəllifin İslam dünyası ilə Qədim şərq, Yunanıstan, Roma, Bizans, Persiya və Avropa arasında müqayisələri, oxşarlıq və fərqlər barədə müşahidələri də maraqlıdır.

Bu iki əsəri müqayisə etsək ilk paralellik, şübhəsiz ki, mövzu yaxınlığıdır. Hər iki əsər tarixi-mədəni təfəkkürü və gündəlik həyatı təsvir etməyə yönəlib, hər iki müəllif tərəfsiz, nəzəriyyəyə iddiasız yanaşma nümayiş etdirir, alıntılar vasitəsilə zamanın ruhunu əks etdirən, səmimi və dinc ifadə üslubuna üstünlük verirlər. Əsas fərqlərə gəldikdə birinci qeyd edilməli cəhət - Huizinganın öyrəndiyi dövrü pessimistik, məyusedici görməsində, A. Mez'in isə tədqiq etdiyi İslam mədəniyyəti dövrünü rəngbərəng, daha çox optimist ruhda təsəvvür və təqdim etməsindədir. Huizinga insanların təfəkkür tərzinə, A. Mez sosial məsələlərə xüsusi diqqət yetirirlər.

M. Bloch-la birlikdə "Annales d'Histoire Economique et Sociale" (1929; qısaca "Annales") jurnalının və "Annales" tarixşünaslıq məktəbinin təsisçisi olan **Lucien Febvre** (1878-1956) tarixi yenidənqurma (rekonstruksiya) prosesini qısaca belə təsvir edir: "...Əvvəlcə müfəssəl şəkildə avadanlığı

¹Д. Э. Харитонович. Осень Средневековья: Йохан Хейзинга и проблема упадка.

См. Й. Хейзинга. 1988, р. 447-448

²Й. Хейзинга. Homo Ludens. Статьи по истории культуры. «Прогресс Традиция», М., 1997

³Адам Мез. Мусульманский ренессанс. «Наука», М., 1973

Lucien Febvre

larla yanaşı bir çox köməkçi fənlərin fəal iştirakı və sitedə mümkün ola bilər.

Mentallığın tarixi tədqiqi "yeni tarix" adı ilə Fransız Annales məktəbi tərəfindən 1920-1930-cu illərdə irəli sürülüb. Mentallığı kollektiv avtomatizm ifadəsi ilə də səciyyələndirirlər. Bloch və Febvre coğrafiya, iqtisadiyyat, sosiologiya, psixologiya, antropologiya, lingvistikə tarixin öyrənilməsi və yazılmasına cəlb etdilər. Annalesçilər fənlərarası sintezlər, müqayisəli tarix, ümumi (total və ya générale) tarixə xüsusi fikir verirdilər. "Çoxları eninə və uzununa tədqiq olunmuş tarix dənizində kəşf etmək üçün heç nə qalmayıb deyə şikayət edib tarixdən əl çəkirlər. Onlara Tarixlə qovuşmuş, bağlanmış Psixologiya zülmətinə qərq olmağı məsləhət görürəm: onlarda yenidən tədqiqat zövqü oyanacaq". "Psixologiya, yəni mental funksiyaları öyrənən elm mütləq, hökmən sosiologiya ilə, sosial funksiyaları öyrənən elmlə sıx əlaqəyə girməlidir – bunun uzun-uzadı isbata ehtiyacı yoxdur. Və onun çətin təyin olunan, bütövlükdə ənənəvi olaraq tarix adlandırılan bir sıra fənlərlə daimi münasibətlərinin olması da az zəruri deyil"⁶.

Annales məktəbindən ilhamlanan üç fransız tarixçisi-Robert Mandrou (1921-1984)⁷, Georges Duby (1919-1996) və E. Le Roy Ladurie (1929) mentallıq tarixi üzrə sanballı əsərlərin müəllifidirlər. Bu əsərlərin məqsədi tədqiq olunan dövrdəki (xüsusilə radikal dəyişmələr dövründəki) şəxsi (ayrıca), şəxsi sosial qrupun (ailə, ..., millət) üzvü kimi və fəaliyyət formalarına, o cümlədən, məişətə xas olan davranış, tövr, mentallığı anlamaq, bərpa etməkdir. 3 müxtəlif təbəqənin – aqrar işçi və sənətkar, ticarət, həmçinin elm və incəsənət adamlarının psixoloji-sosial tarixi də tədqiqat mövzudur. Onların hamısına xas olan xüsusiyyətlərdən birinin sosial təcavüzkarlıq olduğu irəli sürülür. Bu tədqiqatlarda əldə olunan başqa bir nəticə

isə sosial münasibətlərdə feodal istismarının olmadığı kəndlərin varlığıdır. Annales məktəbini tarixi xirdələmədə, səpələmədə günahlandırılanlar olub.

Annales məktəbinin görkəmli (üçüncü nəsil) nümayəndəsi, Jacques Le Goff (1924) orta əsrlərin əlahiddə bir sivilizasiya olduğunu, Antik və çağdaş sivilizasiyalardan çox fərqləndiyini irəli sürdü. O, Pierre Nora ilə yanaşı Nouvelle Histoire cərəyanının lideri sayılır. Orta əsrlər Avropası, xüsusilə 12-13-cü əsrlərin gündəlik həyat tarixi, bədən tarixi (Nicolas Truong ilə birgə), möcüzələr tarixi, qəhrəmanlar və intellektuallar, Avropanın "doğulması və uşaqlığı", xristian dünyasının təşəkkülü və böhranı, maddi həyat, mentallıq və davranış, yuxugörmələr, hisslər tarixi, dəyərlər (fərdlərin və bütövlükdə cəmiyyətin qəbul etdiyi fəaliyyət, keyfiyyət nümunələri) və onların dəyişməsi tarixi kimi sahələrdə maraqlı araşdırmalar müəllifidir. Hisslər tarixi dəyərlər tarixinə faktlar verə bilər.

Gündəlik həyat insanların və cəmiyyətin arzu və xəyallarına və bu mənada məqsəd və hədəflərinə çatmaq yolunda çalışmadır. Gündəlik həyat tarixində mühüm yer tutan qida tarixi (o cümlədən acliq, yarımacliq), tarixi demografiya (o cümlədən, ailə, uşaqlıq, yaş, ölüm, ...) və xəstəliklər tarixi sahəsində bir çox araşdırmalar aparılmışdır.

Psixososial inkişaf nəzəriyyəsinin banisi sayılan Erik Erikson (1902-1994) psixotarix, xüsusilə psixanalitik bioqrafiya sahəsində də ən usta yazıçılardan biridir. Mühitin və şəxsi həyatda baş verən ciddi dəyişmələrin nəticəsində insan kimlik böhranı keçirə bilər, şəxsiyyət sanki haçalası, insan sanki ikinci dəfə doğulur, dünyaya yenidən gəlir. Onun "Gənc Luter. Psixanalitik tarixi araşdırma"⁸ əsəri bu yöndə yazılmış ən sanballı əsərlərdən biri hesab edilir. Erikson da Freud kimi şəxsiyyətin formalaşmasında uşaqlığın həlledici rol oynadığı fikrində idi. O, psixoloji portret yaratmaq işini sonra da davam etdirdi, "Gandhi's Truth: On the

Jacques Le Goff

Erik Erikson

⁶JL. Февр. Борн за историю. «Наука», М., 1991

⁷yenə orada, s. 109

⁸yenə orada, s.97

⁹Robert Mandrou. Introduction à la France moderne. Essai de psychologie historique, Paris, Albin Michel, 1961 ; 2e éd. 1974, Nouvelle édition 1998. Rusca: "Çağdaş Fransaya giriş. Tarixi psixologiya öçərki. 1500-1640". M., 1961

¹⁰Erik Erikson. Young Man Luther. A Study in Psychoanalysis and History. 1958

"Origin of Militant Nonviolence" (1969), həmçinin Hitler, Stalin, Freud, B. Show kimi böyük insanların həyatı haqqında yazdı.

Psixotarix klinik psixologiyadan fərqli olaraq klinikaya deyil, sənədlərə söykənir. Lakin çox zaman şəxsi xarakter daşıyan bu sənədləri psixanaliz metodları ilə öyrənmək lazım gəlir. Amerika qadın tarixçisi **Fawn M. Brodie** (1915-1981) də Thomas Jefferson haqqında qələmə aldığı əsrlə¹¹ psixoloji portret janrının ən tanınmış nümunələrindən birini meydana gətirmişdi.

Fawn M. Brodie

ABŞ-da inkişaf tapmış psixotarix (psychohistory) neofreydizmin şəxsiyyətlər və kütləvi hərəkətlər tarixinin öyrənilməsinə tətbiqi kimi qiymətləndirilir. **Lloyd deMause** (1931) öz "Uşaqlığın tarixi"¹² əsəri ilə bu işin pioneri sayılır. Əsərdə tarix boyu ailənin və cəmiyyətin uşaqlara münasibəti məsələsi araşdırılmışdır. Qədim Yunanıstanda uşaqları öldürə bilirdilər - zəiflə, lazım deyilsə, saxlamaqda çətinlik varsa, bu və ya digər əlamətə görə. 347-ci ildə Xristian kilsəsinin təkidi ilə Roma imperiyasında uşaqların öldürülməsini qadağan edən qanun qəbul edildi. Lakin evdən uzaqlaşdırmaq, cəza vermək geniş yayılmışdı. Müəllif bu vəziyyətin uşaqlarda avtoritetlərlə mübarizə aparmaq cəhdi kimi əmələ gətirdiyini iddia edir. O, daha irəli gedərək bu vəziyyətin Fransa, Amerika və digər yerlərdə inqilabların baş verməsində rol oynaması ehtimalını qeyd etdi. Lakin çağdaş zamana yaxınlaşdıqca get-gedə uşaqlara münasibət yaxşılaşırdı, uşağı anlamaq, eşitmək, duymaq bir vəzifəyə çevrilirdi. Əsər bir çox tənqidlərə də məruz qaldı. Onu, ən yaxşı halda, uşaqlığın obyektiv tarixi deyil, uşaq sıxıntılarının, uşaqlara qarşı istehza və həqarətin tarixi kimi qəbul etmək lazımdır - belə qiymət də verildi.

Lloyd deMause

Lloyd deMause başqa mübahisəli tezislərin də müəllifidir, məsələn, islam terrorizmi adlandırılan hadisəni o, bir sıra islam ölkələrində ailə siyasəti, qız və qadınların tərbiyəsi və vəziyyəti ilə əlaqələndirməyə çalışmışdır (2004).

Ən qədim zamanlardan çağdaş zamana qədər in-

sanın və kollektiv düşüncənin, ümumilikdə həyatın və gündəlik həyatın tarixini yaratmaq işini psixoloji tarix adı altında birləşdirmək cəhdləri mövcuddur. V. Şkuratov Avropaya tətbiqdə bu sahədə görülmüş işlərin bəzilərinin xülasəsini təqdim etmişdir¹³.

Orta əsrlərdə gündəlik həyatı və mentallığı tədqiq edən tarixçilər həyatı əsasən tünd boyalarla təsvir edir, həyatın kədərli, kobudluqla, zorakılıqla dolu olduğunu deyirlər. Nəsillər bir-birini sürətlə əvəz edirdi, gənc nəsil məsuliyyəti çox tez üzərinə götürməli olurdu. Həyat ölümə mübarizə idi. Avropanı üç böyük bəla bürümüşdü: qida, müharibələr, xəstəliklər. "Tanrı, bizi aclıqdan, müharibədən və taundən qoru" - orta əsrlərin çox yayılmış duası idi. İnsanlar çox emosional və kobud idi, qanlı səhnələrə maraq xalqın ruhi qidasının tərkib hissəsi idi¹⁴. Le Goff qorxu, təhlükə, əminsizlik hissinin insanlara hakim olduğunu irəli sürdü. Gülüş uzunömürlü deyildi.

M. M. Baxtin (1895-1975) öz "Fransua Rable və orta əsrlərdə və Renessansda xalq mədəniyyəti"¹⁵ kitabında L. Febre və digər tədqiqatçılar orta əsrlərdə gülüşün rolunun kiçildiyi fikrini yada salır və buna öz etirazını bildirir. Gülüş, müvəqqəti olsa da, qorxu hissini dəf etmək, qadağalar və güclər qarşısında bir yüngüllük, təskinlik əldə etməyə kömək edirdi. Gülüş insanı sanki azad edir, gülüşün müalicəvi əhəmiyyəti də var. Bayramlar, karnavalların gətirdiyi şənlik müsbət emosiyalar yaradırdı. Sovet dövründə yaşayanlara bu hisslər yaxşı tanışdır; lətifələrin (xüsusilə siyasi lətifələrin) gətirdiyi gülüş təskinlik verirdi. N. Berdyayev Sovet dövrünü "Yeni orta əsr" adlandırırdı¹⁶.

M. M. Baxtin

Çağdaş psixotarix deyəndə əsasən üç sahə nəzərdə tutulur və ya üç sahə seçilir: 1) uşaqlıq və ailənin inkişaf tarixi, 2) psixoloji biografiya və 3) xalqların, cürbəcür sosial qrupların mentaliteti tarixi, o cümlədən "kütlə psixologiyası" tarixi. İnqilabların və siyasi-ideoloji cərəyanların (kommünizm, faşizm) tarixini psixoloji tarix kimi yazmaq cəhdləri də bura əlavə oluna bilər. Tarix və psixologiya metodologiyalarının birgə tətbiq olunduğunu iddia edən psixotarixin müəyyən uğurları qeyd edilməklə yanaşı ziddiyyətləri və əsassız iddiaları da geniş tənqid olunur.

(Davam edəcək)

¹¹Fawn M. Brodie. "Thomas Jefferson: An Intimate History", 1974

¹²Lloyd deMause. "The History of Childhood". Jason Aronson. 1995

¹³В. Шкуратов. Историческая психология. М. 1997

¹⁴И. Хейзинга. Осень средневековья. 1988, с 9-10

¹⁵М. М. Бактин. "Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса". М., 1965; 1990

¹⁶Шкуратов, sah. 289-293

QARDABANIDƏ "GÜRCÜ DİLİ EVİ"

Azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Qardabani şəhərində "Gürcü dili Evi" açılıb

Tədbirdə Gürcüstan elm və təhsil naziri Dmitri Şaşkin və Kvemo-Kartli bölgə qubernatoru David Kırkitadze iştirak edib. Təhsil və elm nazirliyindən verilən məlumata görə, "Gürcü dili Evi" milli azlıqların yaşadığı hər bir bölgədə istifadəyə veriləcək və buraya gürcü dilini öyrənmək istəyən hər bir şəxs müraciət edə bilər. Bu "Ev"lərdə gürcü dili müəllimləri xüsusi dil kursları keçəcək və proqramlar öyrədəcəklər.

Nazirliyin əmrinə əsasən, qeyri-gürcü məktəblərində eyni vaxtda gürcü dilini və ana dilini tədris edən müəllimlərin maaşına 200 lari əlavə ediləcək.

Dmitri Şaşkin bildirib ki, nazirliyin yeritdiyi vahid siyasətin əsas prioritetlərindən biri odur ki, etnik azlıqlar gürcü cəmiyyətinə inteqrasiya olunsun. "Bu məqsədlə nazirlik bir sıra layihələr həyata keçirib. Bu layihələrdə gürcü dilinin dərinədən öyrədilməsi başlıca əhəmiyyət kəsb edir. İndiki mərhələdə biz "Gürcü dili-gələcək uğurlarımız üçün" layihəsini həyata keçiririk,"- nazir qeyd edib.

APA-nın məlumatına görə, artıq 4 "Gürcü dili Evi" Kvemo-Kartli və Samsxe-Cavaxetidə fəaliyyət göstərir. Gələcə ildən belə "Ev"lərin regionun digər rayonlarında, eyni zamanda Kaxeti bölgəsində də açılacağı nəzərdə tutulub. Təhsil nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilib ki, "Gürcü dili Evi"ndə dil öyrənən dinləyicilər Kutaisi şəhərində fəaliyyət göstərən dövlət idarəçilik məktəbində təşkil edilən müəyyən intensiv kurslarda da gürcü dilini daha mükəmməl öyrənməyə bilərlər. Qeyd edək ki, məlumatda regionlarda fəaliyyət göstərən "Gürcü dili Evi"-nin işinin tənzimlənməsi Z.Jvaniya adına Kutaisi Dövlət İdarəçilik Məktəbinə həvalə olunub.

YENİ GƏNCLƏR MƏRKƏZİ

Gürcüstanın Kvemo Kartli-Borçalı bölgəsinin Qardabani rayon mərkəzində yeni gənclər mərkəzi açılmışdır

Mərkəz Gürcüstan İdman və Gənclərlə İş Nazirliyinin və Gürcüstan Azərbaycanlı Tələbə-Gənclər Assosiasiyasının birgə təşəbbüsü ilə yaradılmışdır.

Tədbirdə idman və gənclərlə iş nazirinin birinci müavini Georgi Avaliani, Gürcüstan parlamentinin insan hüquqları və mülki inteqrasiya komitəsinin sədri Laşa Tordia, Qardabani rayon rəhbərliyinin nümayəndələri iştirak etmişlər. Gürcüstan Azərbaycanlı Tələbə-Gənclər Assosiasiyasının rəhbəri, Samira İsmayılova mərkəzin səmərəli fəaliyyət göstərəcəyini, azərbaycanlı gənclərin gürcü cəmiyyətinə inteqrasiyasına sanballı töhfə verəcəyini bildirmişdir.

Georgi Avaliani mərkəzin Prezident Mixail Saakaşvilinin göstərişi ilə yaradıldığını, 2012-ci ildə gənclərlə iş sahəsində ciddi layihələrin həyata keçirilməsinin planlaşdırıldığını, ümumiyyətlə, gələcə ilin gənclərin yüksəlişinə çevriləcəyini qeyd etmişdir.

Parlamentin komitə sədri Laşa Tordia yeni yaradılmış mərkəzlə əlaqənin gücləndiriləcəyini, azərbaycanlı gənclərin durumu, onların hüquq və vəzifələri, mövcud problemlərin həlli yönümündə səmərəli əməkdaşlığın təşkil olunacağını qeyd etmişdir.

İslam Əliyev,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri
Tbilisi

РОВШАН ИБРАГИМОВ: «ВОСТОЧНЫЙ ТИМОР — НЕ ПРЕЦЕДЕНТ ДЛЯ КАРАБАХСКОГО УРЕГУЛИРОВАНИЯ»

Блиц-интервью Inews.az с азербайджанским политологом, заведующим кафедрой международных отношений университета «Кавказ» Ровшаном Ибрагимовым.

- Вы не так давно посетили Юго-Восточную Азию и ознакомились с некоторыми конфликтами, имеющимися в этом регионе. Как вы считаете, может ли Восточный Тимор рассматриваться как прецедент для урегулирования армяно-азербайджанского, нагорно-карабахского конфликта?

- Ни в коем случае. Нужно посмотреть на юридическую основу создания независимого государства Восточный Тимор.

Восточный Тимор находился в списке территорий, которые имели право на самоопределение после процесса деколонизации. Но по некоторым причинам процесс создания этого государства несколько задержался, что было связано с отказом Португалии от процесса деколонизации вплоть до 1975 года, а впоследствии - оккупацией Восточного Тимора со стороны Индонезии.

Народ Восточного Тимора в 1990-х годах обратился в ООН по вопросу права на самоопределение.

Что касается Нагорного Карабаха, то этот регион никогда не был колонией и не имел права на самоопределение в соответствии с процессом деколонизации. Одновременно Нагорный Карабах являлся автономной областью и не имел права на самоопределение в соответствии с советской Конституцией.

- При посещении вами Восточного Тимора было ли там заявлено на высшем уровне о поддержке сепаратистского режима в Нагорном Карабахе, как об этом сообщает армянская сторона?

- Во время встречи с министром иностранных дел Восточного Тимора члены армянской делегации задали вопрос: «Вы проходили процесс самоопределения, и не кажется ли вам, что вы могли бы быть стороной, которая может симпатизировать сепаратистским режимам?» На это гла-

ва МИД Восточного Тимора ответил: «Конечно, гипотетически мы должны поддерживать сепаратистские режимы во всем мире, но есть реальная политика. Мы сегодня - независимое государство, и наша система работает по определенным правилам, которые мы не можем нарушать».

Я не считаю, что данный ответ свидетельствует о поддержке Восточным Тимором сепаратистского режима в Нагорном Карабахе.

- Пример какой из стран Юго-Восточной Азии можно было бы рассматривать как вариант урегулирования армяно-азербайджанского, нагорно-карабахского конфликта?

- Положительными в урегулировании армяно-азербайджанского, нагорно-карабахского конфликта могут стать примеры разрешения конфликтов в Минданау на Филиппинах и Ачехе в Индонезии.

Мы видим, что при урегулировании этих сепаратистских конфликтов, начавшихся намного раньше нагорно-карабахского, в итоге пришло понимание того, что современная международная система и право не позволят сепаратистам достигнуть своей цели, вследствие чего они пошли на компромисс. На основе компромисса был определен статус автономии в регионе Ачех в Индонезии. Считаю конструктивным то, что таким образом стороны конфликта сумели добиться урегулирования и нормализации отношений.

Аналогичное предложение Азербайджан сделал в процессе карабахского урегулирования. Статус автономии даст возможность проживающим в Нагорном Карабахе азербайджанским гражданам армянского происхождения использовать весь потенциал Азербайджана.

Эльшан Рустамов

Doc. Dr. İlkey Orhan
Gazi Üniversitesi Eczacılık fakültesi
Eczacılık meslek bilimleri bölümü

HELAL SANA, BRUCE FEİN!

ABD'den şok rapor

**ERMENİLER
2 MİLYON
OSMANLI'YI
ÖLDÜRDÜ**

ABD eski Başkanı Reagan'ın danışmanı Fein: "Beyaz Saray araştırma yaptı, Ermenilerin 2 milyon Müslüman Osmanlı'yı katlettiği ortaya çıktı. Ermeniler, kendi arşivlerini açmıyor, çünkü bu gerçeğin ortaya çıkmasını istemiyor..." dedi.

ABD Başkanı Ronald Reagan'ın hukuk danışmanlığını yapan Bruce Fein, sözde Ermeni soykırımı iddialarını değerlendirdi. Ermenilerin bu iddialarının son derece asılsız olduğunu belirten Fein, Reagan'ın başkan olduğu 1981'de bu konunun Beyaz Saray tarafından araştırıldığını ve iddiaların asılsız olduğunun belgelendiğini söyledi. İşte sözde Ermeni soykırımı konusunda Fein'in açıklamaları: "Osmanlı İmparatorluğu'nun azınlıklara karşı "müthiş" sayılabilecek bir özen gösterdiği gerçeğini unutmamak gerekir. Azınlıklar, kendi dini özgürlüklerini ve hayatlarını son derece rahat bir şekilde sürdürdüler."

Ermeni terör çeteleri I. Dünya Savaşı sırasında Fransa ve Rusya ile birlikte Osmanlıları öldürdü. Bu rakamın 2 milyon civarında olduğu bir gerçek. Ermeni kayıplarının ise 500 bin civarında olduğu araştırmalarla kanıtlandı. Burada asıl önemli konu, Ermenilerin ihanetidir. Osmanlı da kendisini savundu. Özellikle ABD'de yaşayan Ermeniler, soykırım yalanı ile büyük getiri sağlıyor. ABD yönetimi de büyük paralar döndüğü için Ermenileri karşısına almak istemiyor. Ermeniler ısrarla kendi arşivlerini açmıyor. Çünkü yıllardır soykırım yalanı ile dönen getiri mi kaybetmek istemiyorlar. Arşivler açıldığı anda gerçek ortaya çıkacak."

"DÜNYA" MƏKTƏBİNDƏ AZƏRBAYCAN DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI AYI

"Dünya" məktəbində fənn aylarının keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. Bu il də noyabr ayı məktəbdə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ayı kimi qeyd olundu. Əvvəlcədən ayılığın planı hazırlandı. Plana əsasən, IV-VI siniflər arasında Azərbaycan dili və ədəbiyyatından bilik yarışının keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Siniflər yarışmaya böyük maraq və həvəslə hazırlaşdılar. Əvvəlcə sinifdaxili yarışmalarda fərqlənən şagirdlərdən ibarət komandalar yarandı. Yarışda müxtəlif səpkili suallar səsləndirildi. Nəticələr münsiflər heyəti tərəfindən qiymətləndirildi və qalib komandalar müəyyən olundu. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ayının yekununda qaliblər və ayın təşkilində fəal iştirak edən siniflər diplomlarla təltif olundular.

Nurana Həmidova,
məktəbin müəllimi

XALQ RƏSSAMI ALTAY HACIYEV-80

(Əvvəli səh.9-da)

Mərasimdə, həmçinin, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən rəssamın 80 illik yubileyi münasibətilə çap olunmuş "Xalq Rəssamı Altay Hacıyev" kitabının təqdimatı keçirildi.

Sonra mərasim iştirakçıları sərgi salonuna dəvət olundular. Yubiley

sərgisində rəssamın son illərdə yaratdığı, həmçinin, Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyindən, Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasından, Dövlət İstiqlal Mu-

zeyindən və şəxsi kolleksiyalardan toplanmış 100-dək əsəri nümayiş etdirilirdi.

Altay Hacıyevin fırçasının məhsulu olan, şücaət və ağıllı siyasəti ilə Azərbaycan tarixində iz qoymuş xalqımızın görkəmli qadın şəxsiyyətlərindən Sara Xatunun, Ağa Bəyim Ağanın, Qonça Bəyimin, rəssamın əsas qəhrəmanı Xurşid Banu Natəvanın və digərlərinin boyakarlıq portretlərinə, neft mövzusunda dair tablolarına, həmçinin kitab və dəzgah qrafikasında işlədiyi əsərlərinə tamaşaçılar böyük maraqla baxdılar.

"Xəzər Xəbər"

Fotolar: Xəzər Universiteti,
Multi media mərkəzi

"AZƏRBAYCAN XALÇALARI" JURNALININ İLK NÖMRƏSİ

Noyabrın 4-də "Azərilmə" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin "Sehrli ilmələr" qalereyasında "Azərbaycan xalçaları" jurnalının ilk nömrəsinin təqdimatı olmuşdur

Təqdimat mərasimində Milli Məclisin deputatları, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri iştirak etmişlər. Tədbirdə çıxış edən jurnalın baş redaktoru, "Azərilmə"-nin direktoru, professor Vidadi Muradov bildirmişdir ki, respublikamızın həyatının bütün sahələrində olduğu kimi, Azərbaycan mədəniyyətinin, o cümlədən onun ayrılmaz hissəsi olan xalçaçılığın inkişafı və təbliği sahəsində də böyük işlər görülür. Azərbaycan xalçası UNESCO-nun Qeyri maddi-mədəni irs siyahısına daxil edilmişdir. Azərbaycanda xalçaçılığın inkişaf tarixi və bu gününə dair fundamental nəşrlər hazırlanmış və dünyada geniş yayılmışdır. Bu böyük qayğı və diqqətin nəticəsidir ki, bu gün biz Azərbaycan xalçaçılığı tarixində daha bir unudulmaz hadisəni qeyd edirik. Bu günlərdə ilk dəfə olaraq, mədəni sərvətimizdən - xalçalardan bəhs edən "Azərbaycan xalçaları" adlı elmi-bədii dərginin birinci sayı işıq üzü görmüşdür. Jurnalın nəşrində əsas

məqsəd Azərbaycan xalçalarını təbliğ etmək, onların tarixini yenidən araşdırmaq, dünya mədəniyyətindəki mövqeyini möhkəmlətməyə yardımçı olmaqdır.

Dərginin birinci sayında bəşəriyyətin mədəni irsinə çevrilən, milli sərvətimiz olan xalça nümunələri, xalçaçılıq məktəbləri, özünü bu sənətə həsr edən xalçaçı qadınlar, xalçaçı rəssamlar haqqında elmi, bədii məqalələr yer almışdır. Eyni zamanda, burada incəsənətin xalçaçılıqla bağlılığı olan digər sahələri - təsviri sənət, memarlıq, zərgərliyə də diqqət yetirilmişdir.

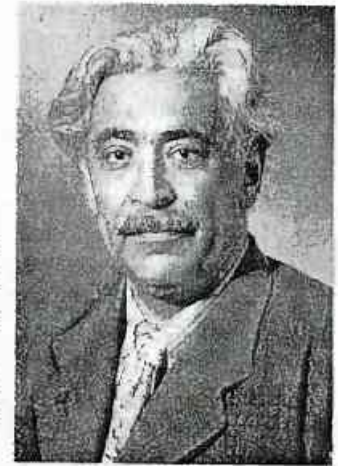

XALQ ŞAIRİNİN ADINI DAŞIYAN MÜKAFATIN TƏQDİMƏTİ

Noyabrın 17-də Səməd Vurğunun ev-muzeyində şairin adını daşıyan mükafatın təqdimatı olmuşdur

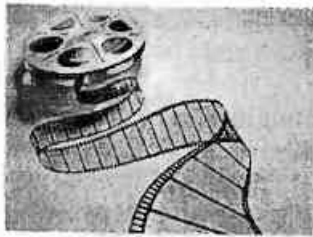
Muzeyin direktoru, şairin nəvəsi Aygün Vəkilova bildirmişdir ki, xalq şairinin adını daşıyan fondun və ev-muzeyin təsis etdiyi "Səməd Vurğun" diplomu hər il ənənəvi olaraq böyük ədibin irsinin təbliğ olunmasında fəallıq göstərən ziyalılara və vurğunşünas alimlərə təqdim olunacaq.

Tədbirdə şairin nəticəsi, beynəlxalq müsabiqələr laureatı, Prezident təqaüdənsü Vurğun Vəkilovun pianoda ifası, habelə qiraətçilərin ifasında şairin şeirləri dinlənilmişdir.

SƏNƏDLİ FİLMLƏRİMİZİN NÖVBƏTİ UĞURU

İdman filmləri Beynəlxalq Federasiyası tərəfindən keçirilən 29-cu Milan Beynəlxalq Festivalı başa çatmışdır

Festivalın final mərhələsində idmanın 50 növü üzrə 54 ölkədən 150-yə qədər film nümayiş etdirilmişdir. Azərbaycan festivalda "Yerə dəyən top göylərə qalxar" və "Çovqan" sənədli filmləri ilə təmsil olunmuşdur. "Yerə dəyən top göylərə qalxar" sənədli filmi "Ən yaxşı film" mükafatına layiq görülmüşdür. Azərbaycanda futbolun yaranmasının 100 illiyinə həsr olunmuş film 2011-ci ildə "Səhnə" studiyasında çəkilmişdir. Filmin müəllifi Arzu Urşandır.

"Çovqan" filmi isə festivalın fəxri diplomu və xüsusi medalına layiq görülmüşdür. Filmin müəllifi Rafiq Quliyevdir.

Qeyd edək ki, "Yerə dəyən top göylərə qalxar" filmi Milan festivalı zamanı Almaniya və Braziliyada keçiriləcək idman filmləri festivallarına dəvət almışdır.

MƏDƏNİYYƏT MƏRKƏZİNDƏ LÜĞƏT KİTABLARININ TƏQDİMƏTİ

Noyabrın 4-də Azərbaycanlıların Marneulidəki Mədəniyyət Mərkəzində Gürcüca-Azərbaycanca və Azərbaycanca-Gürcüca lüğət kitablarının təqdimatı keçirilmişdir

Tədbiri Mədəniyyət Mərkəzi rəhbərinin müavini Mikayıl Mustafayev açmış. Gürcüstanda milli azlıqların dövlət dilini öyrənmələrinə xüsusi əhəmiyyət verildiyi bir vaxtda belə vəsaitlərin işıq üzü görməsini alqışlamışdır. Gürcü dili üzrə mütəxəssis Oqtay Kazımov hər iki kitabın səriştəli və gürcü dilinin mükəmməl biliciləri tərəfindən hazırlanıb işıq üzü gördüyünü bildirmişdir. O qeyd etmişdir ki, kitabların bir xüsusiyyəti də ondan ibarətdir ki, azərbaycanlıların gürcü dilini öyrənmələrinə şərait yaratmaqla yanaşı, gürcülərin Azərbaycan dilini öyrənmələri üçün də yaxşı vəsaitdir.

O.Kazımov 22 min sözdən ibarət "Gürcüca-Azərbaycanca lüğət" və 8 min sözdən ibarət "Azərbaycanca-Gürcüca lüğət" kitablarının işıq üzü görməsində əməyi olanlara təşəkkür etmişdir. Kitablار Nəsim Nəsimov, Süleyman Süleymanov, mərhum professorlar Valeh Hacıyev və Venera Cənqizzenin çoxillik səmərəli fəaliyyətlərinin məhsuludur. "İntellekt" nəşriyyatında çap olunmuşdur.

BİR ÖMÜR DASTANI

(əvvəli sah.8-də)

Mədinə Karahan,

"Dünya" məktəbinin müəllimi

İnsanlarla sıx ünsiyyətdə olmaq, hər kəslə dil tapmaq, problemlərini dinləmək və həllinə kömək göstərmək бүgünkü həyatımızda bir qəhrəmanlıqdır – deyərdim. Günümüzün belə qəhrəmanlarından biri psixoloq Elmira Mirzəyevadır.

Şərəfli bir ömür yolunun yolçusudur Elmira Mirzəyeva... "Dostunu,

ətrafını özünü sevdiyin kimi sev" prinsipi ilə yaşayan bu gözəl xanım hər kəsin könlünə rahatlıq gətirməyi, ürəyindəki yanğıni söndürəcək qədər məlhəm olmağı bacarır. Ona sığınan, kömək istəyən hər kəsin dadına çatıb əlindən tutur, qarşısındakı insana düz yolu və həqiqəti tapmaqda yardım göstərir, ona arxa durur.

Elmira xanımı sizə təqdim etmək istəyirəm: Azərbaycan Praktiki Psixoloqlar Assosiasiyasının təsisçisi və prezidenti, Dünya Pozitiv Psixoterapiya Assosiasiyasının, Beynəlxalq Ailə Akademiyasının, Rusiya Təhsil Psixoloqları Federasiyasının üzvü, Psixoloji məsləhət və psixososial reabilitasiya üzrə mütəxəssis və nəhayət, Xəzər Universiteti Təhsil fakültəsinin baş müəllimi, "Dünya" məktəbinin psixoloqu.

Uşaqları çox sevdiyini hər kəs bilir. Özü dedi-yi kimi, "uşaqları sevmə bilməsəydim, dünyaya onların gözü ilə baxa bilməz, onlara kömək edə bilməzdim." Bu prinsipi çalışdığı "Dünya" məktəbində də tətbiq edən təcrübəli psixoloq balaca məktəblilərin könlünü ələ almağı asanlıqla bacarır.

"Dünya" məktəbində kiçik, amma çox səliqəli otağı var. Otağında yerləşən hər bir əşya insana rahatlıq, könül xoşluğu bəxş edir. Səbəbini soruşdum. Güllərək cavab verdi: "burada gördüyünüz bütün əşyalar xoş günlərin xatirəsidir, ona görə otaq müsbət enerji deposudur". Güllərini necə sevgi ilə bəslədiyindən danışan Elmira xanım onları hər gün xoş sözlərlə əzizləyərək, yarpaqlarını sığalladığını söylədi.

... Otağa oğlu daxil olur. O qədər isti, o qədər qayğı və sevgi ilə qarşıladı ki oğlunu... Peşəsi ona övladlarına doğru-düzgün tərbiyə verməkdə çox kömək edib. Elmira müəllimə həm də qayğıkeş ana, mehriban ev xanımadır.

Həyatının böyük bir hissəsini Azərbaycanı

qarış-qarış gəzərək ehtiyacı olan insanların harayına çatan Elmira Mirzəyeva bu gün də "ziyan vurma, kömək et, sirri qoru" prinsipi ilə işləyir.

Bu qısa təqdimatdan sonra Elmira xanımı sizə "Dünya" məktəbinin gözü ilə tanıdacağam. Yəni, sevonlarının gözü ilə...

ÖZ PEŞƏSİNİN VURĞUNU

Elmira müəllimə insanların qəlbinə, ruhuna sirayət etməyi, daxili aləminin ən dərin nöqtəsində gizlənmiş narahatlığı görməyi, duymağı bacarır. Ən əsası isə, o, bu problemlərin necə öhdəsindən gəlməyi də bilir. Uşaqdan böyüyə qədər kim onunla qısa müddət ərzində ünsiyyətdə oldusa, həmin günün bütün ruhi çətinlikləri, stressləri ona kiçik, əhəmiyyətsiz görünür. O, ətrafındakılara sonsuz pozitiv enerji, optimizm dolu ümidlər verir.

Praktik psixologiya sahəsində gözəl mütəxəssis, iş yerində sədaqətli dost, ailəsində qayğıkeş ana olan Elmira Mirzəyevanı doğum günü münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Onlarla insanın psixoloji durumunun keşiyində sayıq dayanan bu mətin insana uzun ömür, cəsaətlığı, bol sevinc arzulayıram. Güllümsən çöhrəsindən heç vaxt təbəssüm əskik olmasın!

Aləmzər Cabbarova,

"Dünya" məktəbinin direktor müavini

UŞAQLARA HƏDSİZ SEVGİ

Elmira xanımı SOS uşaq kəndində psixoloq işləyəndən tanıyırdım. O vaxtlar (deyərsən 2000-ci il) SOS uşaq kəndinin uşaqlarından bir neçəsi bizim "Dünya" məktəbində təhsil alırdı. Ona görə də, Elmira xanım tez-tez bizim məktəbə gəlir və həmin uşaqlarla görüşür, təhsilləri ilə maraqlanır, onlara

dərs deyən müəllimlərlə söhbət edirdi. Elə o zamanlar Elmira xanımın bu həvəyə, səbrə, həvəyə həsəd aparırdım. Bu insanda məktəbə, uşaqlara hədsiz sevgini və məhəbbəti gördükə, öz işini daha da sevirdim.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetini bitirən müəllimlər məşhur professor Əbdül Əlizadəni yaxşı tanıyırlar. Hamı bilir ki, onun kimi gözəl insan, əsl pedaqoq dünyaya tək-tək gəlir. Elmira xanımın ideali məhz bu şəxsdir. "Mən onun tələbəsiyəm, Əbdül müəllim kimi psixoloq, pedaqoq olmağa çalışıram. Amma nə dərəcədə alınır, onu bilmirəm. Mənə elə gəlir ki, hələ ki, mən onun tələbəsi olaraq qalıram." Bu sözləri Elmira xanım söyləyir. O öz tələbə və şagirdlərini də ana qayğısı ilə sevir və onlarla əlaqəsini itirmir.

Elmira xanım gözəl psixoloqdur. İnsana həmişə xoş aura bəxş edir. Ona müraciət etdikdə, tez bir zamanda yardım göstərməyi bacarır. Qoy hamıya yandırdığı ümid çıraqı heç vaxt sönməsin!

*İradə Nəbiyeva,
"Dünya" məktəbinin müəllimi*

SİZİN KİMİ YAXŞI İNSANLAR ÇOX OLSUN!

Elmira xanıma ilk dəfə görəndə düşündüm ki, bu müəlliminin üzü necə də nurludur. Hər dəfə onu görəndə elə bil özümə rahatlıq tapıram. Sonralar bildim ki, Elmira xanım psixoloqdur. Doğrudan da, insanın sənəti onun üzündə yazılır. Onu tez-tez görmək istəyirəm ki, əhval-ruhiyyəyə yaxşılaşsın. Əziz, Elmira xanım, sizi 60 illik yubileyiniz münasibətilə təbrik edirəm! Arzum odur ki, dünyada sizin kimi yaxşı insanlar çox olsun!

*Minayə Əliyeva,
"Dünya" məktəbin texniki işçisi*

DAİM ONA MİNNƏTDARIQ

Bu kiçik yazıma yazıçı Anardan eşitdiyimi bir cümlə ilə başlamaq istərdim. O demişdi ki, insan nə qədər mürəkkəb olursa olsun, axırda özünü çox sadə şəkildə ifadə edir. Bizə özünü sadə şəkildə tanıdan, əslində isə öz zəngin və mürəkkəb daxili aləmi ilə seçilən Elmira müəllimə tanışlığımızın ilk günlərindən həyatıma bir rəngarənglik, bir çeviklik qatmış oldu. Biz tələbə qızlar ondan, ən əsası, yaradıcı olmağı öyrəndik. Həyatı problemlərinin həlli yollarını müəyyən etməyi də bizə o öyrətməmişdir.

Heç bir qabiliyyət, o cümlədən, pedaqoji qabiliyyətlər insana hazır verilmir. Elmira müəlliməmiz onları bizə gündəlik fəaliyyətdə, gərgin əməklə qazandırmışdır. Onun fəaliyyət obyektini olan insan özü mürəkkəb və dəyişkən, psixologiya isə çoxcəhətli və

çətin sahədir. O öz peşəsində yorulmadan, usanmadan yeniliklər axtarır. Və biz də onun açdığı yolla addımlayırıq.

... 2009 - cu ilin yay aylarında H. Əliyev fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə diabetli uşaqlar üçün təşkil olunmuş düşərgədə həmin layihənin rəhbəri olan Elmira müəllimə ilə aramızda daha böyük bir bağlılıq yarandı. O, elə həmin düşərgədə öz əməyinin bəhrəsini, daha dəqiq desək, öz təcrübəçi qızlarının artıq nələrə qadir olduğunu görə bildi. Düşərgədə pedaqoq kimi fəaliyyət göstərməyimiz, hər bir uşağa lazımı qayğı və diqqətimiz, ümumilikdə, müəlliməmizin bizim üzərimizdə olan əziyyətinin göstəricisi idi. Görək qeyd edim ki, o bizə həm də məsuliyyətin nə olduğunu öyrətməmişdir və öyrətdiklərinin hamısına görə daim ona minnətdarıq.

*Nüşabə Tağıyeva,
tələbəsi*

FƏDAKAR MÜTƏXƏSSİS

Əziz və sevimli müəllimim Elmira xanımın mənim bir müəllim kimi formalaşmağımda çox böyük zəhməti olmuşdur. Elmira müəllimə psixologiya elminin inkişafında böyük xidmətləri olan insandır. O, mənim üçün elə bir şəxsiyyətdir ki, haqqında yazmaq həmişə arzum, istəyim olub. Ancaq yaşadığımız zamanın kosmik ritmi çox arzularımızı ürəyimizdə qoyub. Lakin buna baxmayaraq, əvəz-edilməz müəllimimin ad gününü təbrik etmək mənə nəsib oldu. Sevimli müəllimim Elmira xanım! Sizə ilk növbədə cansağlığı arzu edirəm. Arzu edirəm ki, ömrünüzün böyük bir qismini fədakar mütəxəssis kimi həsr etdiyiniz elm sahəsində uzun illər çəkdiyiniz zəhmətin bəhrəsini bundan sonra da görəsiniz.

*Həcər xanım Məmmədova,
tələbəsi, "Dünya" məktəbinin müəllimi*

ALAIN JUPPE ERMƏNİ PROBLEMİNİN HƏLLİ ÜÇÜN DOĞRU YOLU GÖSTƏRDİ

30 Noyabr 2011

Maxime Gauin, USAK Strategik Gündem

Fransa daxili işlər naziri Claude Guéant'ın Ankara səfərinin nəticələri Nicolas Sarkozy'nin Yerevandakı şanssız açıqlamaları üzündən qismən kölgədə qalmışdı.

Xarici işlər naziri Alain Juppé'nin Ankara səfəri isə bir dönüş nöqtəsi oldu. Juppé, gözlənil-

diyi kimi, PKK terrorizminə qarşı Fransanın tam iş birliyi təkrar bildirdi (bu iş birliyi Guéant ilə Türk həmkarının imzaladığı ikitərəfli bir müqavilə ilə gerçəkləşmişdi). Daha az gözlənilən isə, Juppé'nin Türkiyənin AB (Avropa Birliyi) üzvlüyünə qəbul olunmasına etiraz edənlərə qarşı sərt münasibəti oldu. Ancaq, əsl olay, ortaq Türk-Erməni tarix görüşməsinə Fransanın ev sahibliyi təklif etməsi idi. Juppé "soyqırım" etiketini işlətməkdən çəkindi və üstəlik erməni problemi mövzusunda siyasi açıqlamasında çox nadir görüləcək qədər yüksək və dərin bir analiz bacarığı göstərdi.

Juppé "Fransanın öyrədəcək bir dersi yoxdur" dedi və "1915 olaylarının" "Türkiyə üçün, Türklər üçün, ləqət eyni zamanda ermənilər üçün də çox ağır bir dönmə olduğunu" da ifadə etdi. Bu fikir, amerikalı araşdırmaçılar Emory H. Niles və Arthur E. Sutherland'ın: "Türklərin ermənilərə qarşı elədikləri suçların eynisini, ermənilərin türklərə qarşı elədiklərinə şübhəmiz yoxdur" sözlərinin diplomatik dilə tərcüməsi kimi qəbul edilə bilər. Türk - erməni anlaşmazlığı mövzusunda bir tarix komissiyası qurulması fikrinə Fransanın münasibətini bildirərək, "əgər Paris, qarşılıqlı dialoqa başlamaq üçün, ən azından belə bir görüşə ev sahibliyi edə bilərsə, sanıram ki, bu çox önəmli bir addım olacaqdır" - deyərək, əlavə etdi.

Şəxsiyyəti və mövqeyi etibarilə ondan gözlənilməsinə görə, Juppé'nin bu müdaxiləsi, əslində, çox da böyük bir sürpriz olmadı. 1990-cı illərdə Fransanın siyasi həyatında sağ mərkəzçi bir lider kimi meydana çıxan Juppé xarici işlər naziri kimi hakim siyasi xətti

yeritməklə yanaşı, bu xəttə müxalif və daha məntiqli görüşləri bəlli bir bacarıqla müdafiə etməyə də alışmış bir insandır. Bu hərəkət tərzini izah edəcək başqa səbəblər də mövcuddur. Fransanın ən nüfuzlu iki məktəbindən məzun olan Juppé, 1970-ci illərdən bəri Türkiyəni tanımaqda və sevməkdədir; və o tarixdən bu yana beynəlxalq münasibətlərdə də böyük təcrübə qazanmışdır.

Keçmişdəki bir olayın doğru izahının nə ola biləcəyinə qərar vermək siyasətçilərin yox, tarixçilərin vəzifəsidir. Erməni problemi, 1965-ci ildə Sovet İttifaqı, Yunanıstan, Kipr yunanları və Erməni milliyətçilərinin qəbul etdikləri birgə qərar ilə başlanğıcdan bəri siyasiləşdirildiyi üçün, bu mövzuda saf və gerçək akademik izah gözləmək bir xəyaldır. Bu durumda siyasi liderlərin rolu elmi araşdırmanı və sərbəst düşüncəni qorumaq olmalıdır. Juppé'nin mövqeyi də tam olaraq budur.

Son nəticə: Juppé'nin bəyanatı yalnız türk mənşəli fransız vətəndaşları tərəfindən müdafiə edilməklə qalmayıb, tam sərbəst düşüncə ilə tarixi araşdırma aparmağın mümkünlüyünü müdafiə edənlər və eyni zamanda etnik lobbilər, həmçinin Avropanın bütünləşməsindən siyasi məqsədlər güdən müxtəlif qüvvələrə qarşı mücadilə etməkdə olan Avropa mənafeyinin müdafiəçiləri tərəfindən də dəstəklənməlidir.

Ədəbiyyat

1. http://louisville.edu/a-s/history/turks/Niles_and_Sutherland.pdf
2. <http://droites-extremes.blog.lemonde.fr/2009/12/09/juppe-1-identitaires0/>
3. Georges Vedel, 'Les questions de constitutionnalité posées par la loi du 29 janvier 2001,' in Didier Mauss and Jeanette Bougrab (ed.), François Luchaire, un républicain au service de la République. (Paris : Publications de la Sorbonne, 2005), pp. 37-61.

İngilizcədən çevirən: **Fatma Sarıkaya**
Azərbaycan dilinə uyğunlaşdıran: **"Xəzər Xəbər"**

GƏNCLƏRİN SAYI ARTIB

Son 10 ildə Azərbaycanda 14-29 yaşlı vətəndaşların - yəni gənclərin sayı artıb

Bunu gənclər və idman naziri Azad Rəhimov deyib. Nazir bildirib ki, hazırda ölkə əhalisinin 31,2 faizini, təxminən 2,8 milyon nəfərini gənclər təşkil edir. Bu isə yüksək göstərici deməkdir: "Çünki dünyada bununla bağlı orta rəqəm 18 faizdir".

AZƏRBAYCANDA QADINLARIN DİSKRİMİNASİYASI VƏ İŞ YERLƏRİNDƏ QARŞILAŞDIQLARI PROBLEMLƏR

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası (AHİK) ölkədə qadınların diskriminasiyası və iş yerlərində qarşılaşdıqları problemlərə dair araşdırmanın nəticələrini açıqlayıb

AHİK-dən verilən məlumata görə, araşdırma 2011-ci ili əhatə edib. Araşdırma subyektinin 9,3%-i 18-22 yaş, 43,7%-i 25-49 yaş, 46,9%-i isə 50-dən yuxarı olan qadınlardır. Araşdırma zamanı mövcud qanunvericilik əsas götürülərək, əmək bazarında gender diskriminasiyası, mövcud stereotiplər, demoqrafik durumun gender təhlili, qadın və təhsil, ölkə iqtisadiyyatında qadınlar, məşğulluq və işsizlik, işsizliyin gender problemləri, qadın sahibkarlığı, perspektivlər və maneələr, əmək haqqının ödənilməsində gender müxtəlifliyi, işə qəbul zamanı ayrı-seçkilik, o cümlədən AHİK-in gender siyasəti ilə bağlı məsələlər diqqət mərkəzində olub. Araşdırma zamanı belli olub ki, qadınların əmək bazarındakı vəziyyətinə işə götürən tərəfindən ayrı-seçkilik təsir göstərir: "Qadınların işə qəbul olunması, müəyyən peşə və vəzifələrə keçmə zamanı, işçiyə əmək haqqının ödənilməsində, peşəkar karyera və vəzifə artımında, təhsil alma və peşə hazırlığında diskriminasiya halları ilə qarşılaşırlar. İşə götürən qadını daha az faydası olan işçi qüvvəsi kimi qəbul edir".

Araşdırma zamanı o da müəyyən olub ki, 1990-cı illərin əvvəlindən başlayaraq, 2002-ci ilədək ölkədə qız uşaqlarının doğulması səviyyəsinin aşağı düşməsi müşahidə olunub. Lakin son illərdə bu vəziyyət dəyişərək, artım qeydə alınıb. Hazırda əhalinin ümumi sayında qadın və kişilərin payı 51-49% nisbətindədir.

Təhlilə görə, Azərbaycanda hər 100 təhsil alan, 48 qadın düşür. 2010-2011-ci tədris ilində dövlət

ali məktəblərində oxuyan bütün tələbələrin 81,4%, səhiyyədə 63,2%, təbiət elmləri sahəsində 66,2%, mədəniyyət və incəsənət sahəsində 51,9 %, humanitar və sosial ixtisaslarda isə 56%-ni qadınlar təşkil edir. Müəllimlik peşəsi isə həmişə qadınların ənənəvi peşələrindən biri olub və qalmaqda davam edir. Azərbaycanda qadınların 50,4 faizi iqtisadi cəhətdən fəal zümərədir. Yüksək məşğulluq səviyyəsi isə 20-54 yaşda, kişilərdə isə 25-54 yaşlarda müşahidə olunur.

Araşdırmada işsizliyin gender problemlərinə də toxunulub. Statistik göstəricilərə görə, işsizlik statusu alanların 43,6%-i qadınlardır. İşə qəbul zamanı isə daha çox 30 yaşa kimi olan qadınlar ayrı-seçkiliyə məruz qalırlar. Ən çox körpə uşağı olan 30 yaşlı qadınlar risk qrupuna daxildir. Bir çox işə qəbul anketlərində qanunla qadağan olunmasına baxmayaraq, "evli-subay" və ya uşağın olub-olmaması kimi bəndlər mövcuddur. Hətta bəzi iş yerlərində işə qəbul zamanı "müəyyən zaman müddətində hamilə olmaq qadağandır" kimi diskriminasiya xarakterli tələblər irəli sürülür.

İş yerlərində seksual təzyiqə məruz qalma halları da baş verir ki, bu cür qadınlar çox zaman iş yerlərini itirməkdən, kollektivdə özləri haqda mənfi rəy formalaşdırmaqdan, karyera həyatlarını korlamaqdan qorxduqları üçün hüquq-mühafizə orqanına şikayət etmirlər, ona görə də bu məsələni aşkarlamaq və müəyyən etmək mümkünsüzdür.

Ramil Məmmədli
APA

TƏHSİL İŞÇİLƏRİNƏ DÖVLƏT QAYĞISI

Azərbaycanda təhsil sahəsində çalışanların maaşları artırıldı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev «Təhsil müəssisələrində çalışan işçilərin əməkhaqlarının artırılması haqqında» sərəncam imzalayıb. Məlumatı AzərTAc dövlət agentliyi yayıb.

Sərəncama əsasən, təhsil müəssisələrində çalışan işçilərin sosial müdafiəsini daha da gücləndirmək və onlara dövlət qayğısını artırmaq məqsədi ilə dövlət başçısı qərara alır ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təhsil müəssisələrində (ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla) çalışan işçilərin Vahid Tarif Cədvəli ilə müəyyən edilmiş aylıq vəzifə (tarif) maaşları 2011-ci il dekabrın 1-dən orta hesabla 10 faiz artırılsın.

MİSİR MƏRDANOV: "TƏLƏBƏLƏRİN HUMANİTAR FƏNLƏRLƏ BAĞLI AZƏRBAYCANIN ALİ MƏKTƏBLƏRİNDƏ TƏHSİL ALMASI DAHA MƏQSƏDƏUYĞUNDUR"

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsil üzrə Dövlət Proqramına humanitar fənlərin daxil edilməsi təkliflərdən asılıdır. Əgər akademiya və digər qurumlardan belə təkliflər olarsa, biz bunu nəzərə ala bilərik". APA-nın məlumatına görə, bunu jurnalistlərə açıqlamasında təhsil naziri Misir Mərdanov deyib. O bildirib ki, tələbələrin humanitar fənlərlə bağlı Azərbaycanın ali məktəblərində təhsil alması daha məqsədəuyğundur: "Hər hansı ölkədə gedib vətənpərvərliklə bağlı təhsil almayacağıq. Bu təhsilin Azərbaycanda verilməsi daha düzgündür".

Nazir onu da qeyd edib ki, bəzi siyasi elmlərin proqrama salınması mümkün ola bilər: "Məsələn, proqram çərçivəsində hüquqşünas hazırlamaq olar. Amma bunun az sayda, ehtiyac olduğu sayda olması faydalıdır".

ERASMUS MUNDUS TƏQAÜD PROQRAMI

*Avropa İttifaqının Erasmus Mundus Proqramı 2012-2013-cü illər üçün iş,
təşkilat və kadr psixologiyası üzrə təqaüd elan edir*

Education and Culture

Erasmus Mundus

Təqaüd üç coğrafi ərazidən - Balkanlar və Türkiyə, Tunis və Misir və Şərqi Qonşuluq ölkələri (Azərbaycan, Belarus, Gürcüstan, Moldova və Ukrayna) ərazilərindən olan tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Müraciətlər 2012-ci il yanvarın 1-dək qəbul edilir. Ətraflı məlumatı <http://www.erasmuswop.org> və <http://www.uv.es/%7Ecareers/> internet ünvanlarından əldə etmək olar.

Erasmus Mundus ali təhsil sahəsində əməkdaşlıq və tələbə mobilliyi proqramıdır. Proqramın məqsədi Avropada ali təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, mədəniyyətlər arasında əməkdaşlıq yolu ilə qarşılıqlı anlaşılanın və dialoqun yaradılmasıdır.

TÜRK MƏKTƏBİNDƏ AZƏRBAYCANLI ŞAĞIRDLAR ÜÇÜN SİNİF

*Londondakı türk məktəbində azərbaycanlı
şagirdlər üçün sinif açılıb*

İngiltərənin paytaxtı Londonda fəaliyyət göstərən türk dili və mədəniyyəti məktəblərindən olan Ali Rza Dəğirmencioğlu məktəbinin nəzdində azərbaycanlı şagirdlər üçün sinif açılıb. Türkiyə mətbuatının verdiyi xəbərə görə, yeni açılan sinifdə Londonun şimal və şərq bölgəsində yaşayan azərbaycanlı şagirdlər öz dillərini və mədəniyyətlərini öyrənmə biləcəklər. Dərsləri azərbaycanlı müəllim tədris edəcək. Londonun qərbində yaşayan azərbaycanlılar üçün isə ayrıca bir məktəb açılacaq.

BEYNƏLXALQ AİLƏ OLİMPIADASININ QALIBI

*Azərbaycan komandası rus dili və nitq mədəniyyəti üzrə Moskvada keçirilmiş
Beynəlxalq Ailə Olimpiadasının qalibi olmuşdur*

Rusiya İnformasiya-Mədəniyyət Mərkəzində rus dili və nitq mədəniyyəti üzrə noyabrın 25-27-də Moskvada keçirilmiş Beynəlxalq Ailə Olimpiadasının qalibləri olmuş 160 nömrəli klassik gimnaziyanın ibtidai sinif müəllimi Səbinə Məmmədova və onun qızı, həmin gimnaziyanın şagirdi Leyla Məmmədova ilə görüş keçirilmişdir.

Onlar noyabrda Rossotrudniçestvonun nümayəndəliyi tərəfindən Bakıda keçirilmiş olimpiadanın seçmə turundan müvəffəqiyyətlə çıxmışlar.

Azərbaycan nümayəndələrinin birinci yeri tutduqları olimpiadanın ikinci turunda MDB ölkələrinin, Abxazıyanın, Cənubi Osetiyanın və Dnestryanı bölgənin ailə komandaları iştirak etmişlər. Olimpiada Dövlət Dumasının Təhsil Komitəsinin dəstəyi ilə Rusiya Federasiyasının Təhsil və Elm Nazirliyi, Rusiya Xalqlar Dostluğu Universiteti tərəfindən təşkil olunmuşdur. Azərbaycan komandasının belə böyük uğur qazanması ölkəmizdə rus dilinə və Rusiya mədəniyyətinə böyük maraq olduğunu, Bakının aparıcı məktəblərində rus dilinin keyfiyyətlə tədris olunduğunu təsdiq edir.

SAXTA DİPLOMLA İŞLƏYƏN MÜƏLLİMLƏR

*Azərbaycanın orta məktəblərində saxta diplomla işləyən müəllimlərlə bağlı
aparılan araşdırmaların nəticəsi açıqlanmışdır*

Azərbaycan Təhsil Nazirliyi orta məktəblərdə saxta diplomla işləyən müəllimlərlə bağlı apardığı araşdırmaların nəticəsini açıqlamışdır.

AzərTAc xəbər verir ki, nazir Misir Mərdanov şənbə günü keçirilən kollegiya iclasında bildirmişdir ki, bu gün Azərbaycanda 150 mindən çox müəllim işləyir. Onların üçdə biri, yəni 58 min nəfərindən çoxunun təhsil sənədi ilə bağlı araşdırma aparılmışdır. Araşdırmalar nəticəsində orta məktəblərdə saxta diplomla 455 nəfərin işlədiyi məlum olmuşdur. İşdən azad edilmiş həmin şəxslərdən 260 nəfərin lisenziyası olmayan ali təhsil müəssisələrinin diplomları əsasında, 11 nəfərin özəl məktəblərin arayışları, 54 nəfərin isə müxtəlif kursların vəsiqələri əsasında işlədiyi müəyyənləşdirilmişdir.

Saxta diplomla işləyən müəllimlərin çoxu, yəni 149 nəfəri ibtidai sinif müəllimi olmuşdur.

LƏĞV OLUNMAMIŞ PROBLEM: DQMV-NİN LƏĞVİNDƏN 20 İL KEÇİR

Elxan Şahinoğlu,

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri

Daha bir tarixi günü qeyd edirik. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ləğvindən 20 il keçir. Qərar 1991-ci il noyabrın 26-da Azərbaycan parlamentində qəbul olunub.

1923-cü il iyulun 7-də Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin dekreti ilə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının tərkibində Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti yaradılıb. 1981-ci il iyunun 16-da isə Azərbaycan SSR Ali Soveti "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti haqqında" qanun qəbul edib. Dağlıq Qarabağdakı muxtariyyətin sonuncu rəsmi statusu da bu qanunla müəyyənləşib.

1991-ci il noyabrın 26-da Azərbaycan Respublikası parlamentinin qərarı ilə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti ləğv olunub. Həmin gün müstəqil Azərbaycanın parlamentinin qərarı ilə həm 1923-cü il iyulun 7-də Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin qəbul etdiyi dekret, həm də 1981-ci il iyunun 16-da Azərbaycan SSR Ali Sovetinin qəbul etdiyi "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti haqqında" qanun qüvvədən salınıb.

20 il öncə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ləğvi qərarı bölgədəki durumdan irəli gəlirdi. Bəri başdan deyək ki, emosional qərar idi. O illərdə tələbə idim, hər dəyişikliyi ruh yüksəkliyi ilə qəbul edirdim. Ancaq üstündən 20 il keçdikdən sonra ayıq başla düşünəndə həmin qərarı doğru adlandırmaq çətindir. Əlbəttə, 1991-ci ildə ayıq başla düşünmək çətin idi. Bölgədə əsl müharibə gedir, separatçılar azərbaycanlıları evlərindən didərgin salır, öldürürdülər, əsəblər tarıma çəkilməmişdi. Aydınır ki, belə olan halda qarşı tərəflə ayıq başla danışmaq üçün münbit şərait də yox idi. Əksinə, Bakıda kiminsə "Dağlıq Qarabağın muxtariyyətinə toxunulmasın, bu, mövqelərimizi zəiflədə bilər" deməsi çox sərt qarşılanardı. Buna görə də, erməni separatizminə qarşı mübarizənin yeganə yolu kimi muxtar statusun ortadan qaldırılması lazım bilindi.

İndi isə biz Dağlıq Qarabağa nəinki həmin statusu qaytarmağa, dünyada mövcud olan istənilən yüksək səlahiyyətli muxtariyyət verməyə hazırıq. Çünki reallıq 1990-cı illərin reallığından fərqlənir.

Dağlıq Qarabağa aralıq status təklif olunur, onun təhlükəsizliyinə və özünü idarə etməsinə təminat verilir. Bu arada işğal altındakı torpaqlar boşaldılmağa başlanılır, dəhliz məsələsi həll olunur və kommunikasiya xətləri açılır. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev 2009-cu il iyulun 13-də Londonda, Kral Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutundakı çıxışında ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrələrinin təkliflərində müstəqilliyə nail olmaq üçün mexanizmlərin olmadığını demiş, ancaq aralıq statusun mümkünlüyünə bu sözlərlə işarə etmişdi: "Fakt ondan ibarətdir ki, Dağlıq Qarabağı bu günə qədər heç bir ölkə, o cümlədən Ermənistan tanımayıb. Bu, aydın şəkildə onu göstərir ki, müstəqillik mümkün deyil. Nəyə nail olmaq olar? Dağlıq Qarabağın erməni və azərbaycanlı icmaları arasında sülh şəraitində birgə yaşamasına nail olmaq olar". Başqa sözlə, iki icma hazırkı statussuz şəraitdə də birgə yaşaya bilər.

Ermənilərə nə lazımdır? Dağlıq Qarabağ ən azı indiki qeyri-müəyyən statusunu qorusun, Ermənistan çıxış imkanı əldə etsin, beynəlxalq təhlükəsizlik təminatı alsın.

Bizə nə lazımdır? İşğal altındakı torpaqlarımızın hamısı boşaldılsın, qaçqınlar yurd-yuvalarına geri dönsün. Dağlıq Qarabağda yaşayacaq vətəndaşlarımızın təhlükəsizliyi təmin olunsun və bölgədə referendum keçirilməsin. Aralıq status bütün bunların bir arada olmasına şərait yaradır.

Rəsmi İrəvan aralıq statusun əleyhinə deyil, sadəcə, vasitəçilərdən həll planında bu statusun hansı tarixdə bitəcəyinin dəqiq göstərilməsini tələb edir ki, ondan sonra referendumda yaşıl işıq yandırılısın. Bu mövqe isə aralıq statusun və bütövlükdə həll planının həyata keçməsinə ən böyük əngəldir.

Beləliklə, bu 20 ildə Dağlıq Qarabağın statusu məsələsində bir addım da irəliləməmişik. Obrazlı desək, Dağlıq Qarabağın muxtariyyəti ləğv olunub, problem isə qahr...

ŞARL AZNAVUR: "MƏNİM ÖLKƏMDƏ DAXİLİ SOYQIRIM BAŞ VERİR"

Hazırda mənim ölkəmdə daxili soyqırım baş verir. Mən bunu qəbul edilməz sayıram". Bu sözləri fransalı sənətçi, Ermənistanın İsveçrədəki səfiri Şarl Aznavur Moskvada verdiyi konsert ərfəsində çıxışı zamanı deyib.

Şarl Aznavur bildirib ki, hakimi rejim Ermənistanı nəfəs almaq imkanı vermir, ölkəni gənclərdən məhrum edir və gənclər ölkədən gedir. Bu mənada problem artıq siyasi deyil, ümumiyyətlə xarakter alıb. Bu problemi tezliklə həll etmək lazımdır. Belə çıxışları ilə Şarl Aznavur erməni lobbisinin qəzəbinə tuş gəlib. Fransadakı erməni lobbisi bu ölkənin televiziya proqramında tanınmış erməni əsilli müğənni Şarl Aznavurun "soyqırım sözü məni narahat edir" ifadəsinə də sərt reaksiya verib. Fransadakı erməni təşkilatlarının internet saytlarında Aznavurun ünvanına sərt mesajlar göndərilib.

Lakin bəzi ermənilər onun mövqeyini dəstəkləyib. Aznavur "France 2" televiziyasında yayımlanan proqramların birində çıxışı zamanı belə deyib: "Soyqırım sözü məni narahat edir, türk-erməni sərhədlərinin açılması və türklərlə dialoq prosesinin davam etməsi üçün başqa söz tapmaq lazımdır". Müğənni Türkiyəni ziyarət etməyin arzusunda olduğunu bildirib. "Çünki türklər deyildiyindən də çox fərqli, yaxşı insanlardır - Aznavur deyib. Bu ilin avqustunda fransız jurnallarının birinə verdiyi müsahibəsində də Aznavur bildirib ki, səfalət içində olan Ermənistanda vəziyyət hər gün daha da pisləşir. Minlərlə erməni dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnir. Ermənistanı mafioz qüvvələr idarə edir. Bu ölkədə insanlara kömək etmək üçün isə heç bir iş görülmür.

BBCAzeri.com

DAĞLIQ QARABAĞA AİD KİTAB İTALYAN DİLİNDƏ NƏŞR OLUNUB

İtaliyada "Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Kosovo ilə bağlı məsləhətçi qərarı və Dağlıq Qarabağ münaqişəsi: müqayisəli təhlil" adlı kitab nəşr olunub. İtalyanca nəşr olunan kitabda ermənilərin törətdikləri hadisələr öz əksini tapır.

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsi: müqayisəli təhlil" adlı kitabda Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Beynəlxalq təşkilatların bununla bağlı verdikləri qərarların şərh, ərazi münaqişələrinin həllində istifadə olunan təyini-müqəddərat hüququ, ərazi bütövlüyü və digər beynəlxalq hüquqi prinsiplərin şərh və bu kimi məsələlər işıqlandırılıb. Nəşrdə münaqişə ilə bağlı dünya mediasında dərc olunan məqalələr, verilən bəyanatlar, Milli Məclisin dünya parlamentlərinə müraciətləri öz əksini tapıb. Bundan başqa, kitabda Azərbaycan ərazilərinin işğalı ilə bağlı müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda yayılan və qəbul olunan sənədlər də yer alıb. Nəşrdə həmçinin soyqırım dəhşətlərini, ümumən erməni terrorunu əks etdirən faktlar, dəqiq rəqəmlərlə tərtib olunan siyahılar verilib. Beynəlxalq standart kodu ilə təmin edilən kitab İtaliya və dünya italyan dilli ictimaiyyətin, xüsusən də akademik dairələrin Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair həqiqətlər barədə məlumatlandırılmasına töhfə verəcək.

TÜRKİYƏ FRANSANI QONDARMA "ERMƏNİ SOYQIRIMI" İLƏ BAĞLI QANUNU QƏBUL ETMƏMƏYƏ ÇAĞIRIB

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) başqanı Cəmil Çiçək Fransa Məclis başqanı Bernard Accoyere məktub göndərüb. O, Fransa parlamentinin gündəliyinə 1915-ci il hadisələri ilə bağlı qanun qəbul edilməsi məsələsinin salınmasından ölkəsinin narahatlığını ifadə edib.

C. Çiçək bu qanunun qəbul edilməsinin iki ölkə arasındakı münasibətləri gərginləşdirəcəyini də xatırladı. Məktubda "parlamentlərin tarix yazmaq kimi vəzifələrinin olmadığı", "bu məsələnin tarixçilərin və araşdırmaçıların öhdəsinə verilməsinin vacibliyi" vurğulanıb.

Fransa Məclisinin qanun komissiyasının ötən həftə qəbul etdiyi qanun layihəsinin bu il dekabrın 22-də Məclisdə təsdiqlənəcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, qanun layihəsini Fransada hazırda iqtidarda olan Xalq Hərəkatı Birliyinin Marsilya millət vəkili Valerie Boyer hazırlayıb.

Qanun layihəsində "Fransa qanunları tərəfindən tanınan soyqırımın inkar edilməsi bir il həbs cəzası ilə 45 min avro pul cəriməsinə layiq görülür" ifadəsi yer alır.

ƏLİMƏMMƏD NURİYEV: GƏLİR BƏYANNAMƏLƏRİNİN TƏTBİQİ KORRUPSIYANIN QARŞISINI ALA BİLƏR

"Konstitusiya" Araşdırmalar Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyevin

Lent.az-a müsahibəsi

rərdiniz...

- Əliməmməd müəllim, bu günlərdə vəzifəli şəxslər tərəfindən təqdim olunacaq "Maliyyə xarakterli məlumatlar haqqında Bəyannamə" formasını ictimaiyyətə təqdim etdiniz. Bu təşəbbüs haqqında ətraflı məlumat verərdiniz...

- "Konstitusiya" Araşdırmalar Fondu Avrasiya Əməkdaşlıq Fondunun dəstəyi ilə "Vəzifəli şəxslərin ictimaiyyət qarşısında hesabatlılığı mexanizminin yaradılması" layihəsini həyata keçirir. Qısa desək, layihənin əsas məqsədi Azərbaycanda vəzifəli şəxslər tərəfindən gəlir bəyannamələrinin təqdim edilməsi prosesinə başlanmasına yardım göstərməkdir. Bu layihə çərçivəsində vəzifəli şəxslər tərəfindən təqdim olunacaq "Maliyyə xarakterli məlumatlar haqqında Bəyannamə" formasının, Bəyannamənin təqdim edilmə qaydalarının layihəsi, maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsini tənzimləyən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər hazırlanıb. Artıq bunları Bakıda, Mingəçevirdə və Gəncədə bütün maraqlı tərəflərin iştirakı ilə müzakirə etmişik. Səslənmiş təklifləri hazırda müzakirə edirik, yaxın günlərdə hazırladığımız sənədləri müvafiq dövlət qurumlarına təqdim edəcəyik.

Bilirsiniz ki, "Dövlət qulluğu haqqında" qanunda vəzifəli şəxslərin öz gəlirləri və əmlak vəziyyəti haqqında hər il məlumat vermələri öz əksini tapıb. Azərbaycanda gəlir bəyannamələrinə kompleks və müasir yanaşma və bununla əlaqədar yeni müddəalar ilk dəfə öz əksini Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 13 yanvar tarixdə qəbul edilmiş "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Qanununda tapıb. Bu müddəalar Azərbaycanda müasir gəlir bəyannamələri mexanizminin əsaslarını müəyyən edib və növbəti komponentlər və təkmilləşdirmələr üzrə çərçivəni təmin edib. Belə ki, bu qanunun 5-ci maddəsi ilə vəzifəli şəxslərə münasibətdə maliyyə xarakterli tələblər ümumi olaraq müəyyən edilir. Daha sonra "Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları" haqqında Qanun qəbul edi-

lib.

Bu qaydaların tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli Fərmanı isə Qaydalarda qeyri-müəyyən olan bir neçə məsələyə aydınlıq gətirdi. Bu fərmanla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi üzrə bəyannamə formasının tərtib edilməsinə məsul qurum kimi müəyyən edilib və bunun üçün 2 ay vaxt ayrılıb. Eyni zamanda, fərman Ədliyyə Nazirliyini yerli özünüidarə orqanlarına seçilmiş şəxslər üçün bəyannamə formalarının qəbul edilməsinə məsul qurum kimi müəyyən etdi.

- Vəzifəli şəxslər tərəfindən gəlir bəyannamələrinin təqdim edilməsinin korrupsiyaya qarşı mübarizədə hansı əhəmiyyəti var?

- Bu mexanizmin tətbiq edilməsinə zərurət hakimiyyətin müxtəlif qollarında təmsil olunan şəxslərin və siyasətçilərin dürüstlüyü və fəaliyyətlərində şəffaflığın və hesabatlılığın təmin edilməsi ilə əlaqədar olmuşdur. Dövlət idarəçiliyində və siyasi həyatda gəlir bəyannamələrinin tətbiq olunmasının gündəliyə gəlməsi II Dünya Müharibəsindən sonrakı dövrdən başlayır. Bu sahədə ilk siyasi bəyannamələrdən biri ABŞ prezidenti Trumenin Kongresdəki çıxışında işlətdiyi ifadə olub. O qeyd etmişdi ki, "vəzifəli şəxslərin dürüstlüyü və qərəzsizliyi üzrə qaldırılan bütün suallarla bağlı, mən hesab edirəm ki, bizim hər birimiz öz gəlirlərimiz barədə məlumatları ictimaiyyətə açıqlamağa hazır olmalıyıq". Bundan sonra Amerika siyasi həyatında baş verən hadisələr gəlir bəyannamələrinin genişlənməsinə və hüquq sistemində özünə yer etməsinə gətirib çıxardı. Avropa ölkələrində bu təcrübə 1980-ci illərdən başlayaraq geniş yayıldı. Mərkəzi və Şərqi Avropada bu proses nisbətən gec, 80-ci illərin axırı və 90-cı illərdə baş verdi. Keçmiş sosialist ölkələrində bu təcrübənin tətbiqi 90-cı illərdən başlayır.

Gəlir bəyannamələrinin tətbiqi korrupsiyanın qarşısını bir neçə yolla ala bilər. İlk olaraq gəlirlərin açıqlanması ictimaiyyətə və ya aidiyyəti qurumlara imkan verir ki, vəzifəli şəxsin (subyektin) varlanmasına və ya gəlirlərində olan hər hansı bir dəyişikliyə nəzarət etsin. Bu məlumatların mütəmadi təqdim edilməsi müddətlər arasında şəxsin gəlirləri və ya xərcləri ara-

sında olan şübhəli görünən halları müəyyən etməyə və bununla bağlı şəxsədən bunun əsaslandırılmasının tələb edilməsinə və ya araşdırmaların aparılmasına imkan verir. Bununla yanaşı, vəzifəli şəxslə bağlı belə məlumatların, xüsusilə onun hansısa şirkətdə qərarverici mövqedə olması və onun səhmləri və ya hər hansı bir formada olan maraqlarının bilinməsi, onun dövlət qulluqçusu olaraq verdiyi qərarların şəxsi maraqlarla əlaqəsini müəyyən etməyə və belə hallarda şəxsin həmin məsələ ilə bağlı qərarın verilməsindən kənarlaşdırılmasına imkan verir.

Gəlir bəyannamələri eyni zamanda hüquq-mühafizə orqanları üçün əhəmiyyətli alətdir. Belə ki, onlar hər hansı şübhələrin yarandığı halda vəzifəli şəxsin gəlirlərini onun maraqlı olduğu müəssisə və təşkilatları asanlıqla izləyə, bunların onun bank hesabları ilə uyğunluğunu təyin edə və onun rəsmi gəlirləri ilə gündəlik yaşayış tərzində xərcləri arasında əlaqələri aşkar edə bilər.

Bəyannamələr, eyni zamanda, ölkələrin hüquq sistemlərində cinayət təqibi hallarında əlavə mənbə kimi istifadə edilə bilər.

Maliyyə mexanizmlərinin mövcud olması korrupsiya halları ilə bağlı cinayət təqibinin həyata keçirilməsində də çox səmərəli alətdir, çünki, demək olar ki, bütün normativ aktlar gəlir bəyannamələrində doğru olmayan məlumatların təqdim edilməsi üçün məsuliyyət müəyyən edir. Bununla qanunvericilik, korrupsiya əməli ilə birbaşa əlaqəsi olan və asan sübut edilə bilən hüquqpozma müəyyən edir.

- Mövcud qanunvericiliyə əsasən kimlər gəlir bəyannaməsi təqdim etməlidirlər? Gəlir bəyannaməsi hansı qurumlar tərəfindən qəbul olunmalıdır?

- Qaydalarda maliyyə xarakterli məlumatları təqdim etməli olan şəxslərin əhatəsi Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında Qanunla müəyyən olunur. Qaydalara əsasən müxtəlif kateqoriya şəxslər üçün bəyannamələrin təqdim edilməsi üzrə müxtəlif qurumlar müəyyən edilir. Lakin bu prosesdə əsas ixtisaslaşmış orqan rolunu Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya oynayır. Belə ki, hakimiyyətin bütün qollarının rəhbərləri və bu qurumların yüksək vəzifəli şəxsləri və onlara bərabər tutulan şəxslər tərəfindən bəyannamələr məhz Komissiyaya təqdim edilməlidir. Millət vəkilləri maliyyə xarakterli məlumatları Milli Məclis tərəfindən müəyyən edilmiş quruma təqdim edirlər. Bəyannamələrin təqdim edilməsinə nəzarət həmin məlumatların qəbul edilməsinə məsul orqanlar tərəfindən həyata keçirilir.

- Bəyannamələr açıqlanırmı? Bəyannamələrin yoxlanılması necə həyata keçirilməlidir?

- Azərbaycanda mövcud qanunvericiliyə əsasən vəzifəli şəxsin təqdim etdiyi maliyyə xarakterli məlumatlar şəxsi həyatın sirri hesab olunur. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar həmin məlumatların konfidensiallığının qorunmasını təmin etməlidirlər. Bu məlumatlar ictimaiyyət üçün açıq deyil. Bu məlumatları bəyannamələri qəbul edən orqanlardan Komissiya, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaqlarla bağlı Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun və ya məhkəmələrin əsaslandırılmış qərarları ilə tələb edilə bilər. Həmçinin, müəyyən edilir ki, vəzifəli şəxslər tərəfindən təqdim edilmiş maliyyə xarakterli məlumatların qanunsuz toplanılması və ya yayılması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cinayət məsuliyyətinə səbəb olur.

- Siz gəlir bəyannamələrinin açıqlanmamasını nə dərəcədə optimal yanaşma hesab edirsiniz?

- Biz düşünürük ki, bəyannamələrin açıqlanmaması korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində gəlir bəyannamələrinin təqdim edilməsinin effektivini azaldan amillərdəndir. Belə ki, bəyannamələrin açıqlanmaması vətəndaşların, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının vəzifəli şəxslərin maliyyə xarakterli məlumatları barədə informasiya əldə etmək, ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi imkanlarını məhdudlaşdıracaq. Beynəlxalq təcrübə də göstərir ki, bəyannamələrin açıqlandığı, yaxud qismən açıqlandığı ölkələrdə bəyannamələrin təqdim edilməsi institutu daha effektiv fəaliyyət göstərir. 2006-cı ildə Dünya Bankı tərəfindən həyata keçirilən araşdırma müəyyən etdi ki, Bankın fəaliyyət göstərdiyi 148 ölkədən 42 ölkədə, yəni 30 faizində bəyannamələr tətbiq edilmir, 106 ölkədən üçdə birində isə bəyannamələr ictimaiyyət üçün açıqlanır.

Bu baxımdan biz təklif edirik ki, siyasi vəzifə və seçkilərin vəzifə tutan, Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və azad edilən, Milli Məclis tərəfindən vəzifəyə təyin və azad edilən, Milli Məclisin razılığı ilə vəzifəyə təyin və azad edilən vəzifəli şəxslər illik gəlirləri, əmlakının dəyəri, əmlak icarəsindən əldə etdiyi gəlir, kredit təşkilatlarındakı əmanətləri, qiymətli kağızları və digər maliyyə vəsaitlərinin, şirkətlərin, fondların və sair təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətində səhmdar və ya təsisçi kimi iştirakı, bu müəssisələrdə öz mülkiyyət paylarının, şərti maliyyə vahidinin beş min misli miqdarından yuxarı olan borclarının, əmlakının ümumi dəyəri açıqlansın. Digər vəzifəli şəxslərin təqdim etdiyi məlumatlar vətəndaşların yazılı sorğusu əsasında qismən təqdim edilsin. Məhkəmənin qərarı ilə isə istənilən vəzifəli şəxsin maliyyə xarakterli məlumatları tam şəkildə açıqlanmalıdır.

ZİYAFƏT ƏSGƏROV: YENİ QANUN ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ HƏRBİ KAFEDRALARIN YARADILMASINA İMKAN VERİR

"Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" yeni qanun ali məktəblərdə hərbi kafedraların yaradılmasına şərait yaradır. Trend-in məlumatına görə, bunu Milli Məclisin birinci vitse-spikeri Ziyafət Əsgərov parlamentin iclasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" yeni qəbul olunmuş qanunda ali məktəblərdə hərbi kafedraların yaradılması qeyd olunur.

"Müdafiə Nazirliyi ilə Təhsil Nazirliyi razılığa gəlib bu işi görə bilsələr, qanun bunu tənzimləyər", - Əsgərov deyib. Birinci vitse-spiker ali məktəblərdə hərbi kafedraların yaradılmasının tərəfdarı olduğunu deyib. O, alternativ xidmətə münasibət bildirərək deyib

ki, müvafiq qanun layihəsi vaxtı ilə hazırlanıb və ekspertiza üçün Venesiya Komissiyasına göndərilib.

"Lakin nə qədər ki Azərbaycan Ermənistanla müharibə şəraitindədir, bu qanunun qəbul edilməsinin tərəfdarı deyiləm", - Əsgərov vurğulayıb. Milli Məclisin iclasında "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" yeni qanun birinci oxunuşda qəbul olunub.

AZƏRBAYCANIN BÜTÜN ALİ MƏKTƏBLƏRİNDƏ QOŞAİXTİSASLI KADRLAR HAZIRLANA BİLƏR

Azərbaycanın bütün ali məktəblərində təhsil alan tələbələr qoşaixtisaslı kadr kimi hazırlana bilərlər. Bunu Trend-ə Təhsil Nazirliyinin Ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin müdiri İlham Mustafayev deyib. Onun sözlərinə görə, artıq qoşaixtisaslı kadrların hazırlanması ölkənin bütün ali məktəblərində tətbiq edilir. Tələbələr bu sistemə uyğun olaraq, bütün ixtisaslar üzrə qoşa ixtisas ala bilərlər.

İlham Mustafayev bildirib ki, qoşaixtisaslı kadrların hazırlanması ölkənin təhsil sistemində tətbiq olunan kredit sisteminin tərkib hissəsidir.

"Hazırda ali məktəblərdə kredit sistemi tətbiq edilir. Bu sistemə qoşulma tələbələrə qoşa ixtisas almağa kömək edir. Tələbə təhsil aldığı ixtisasa uyğun ixtisas götürməklə oxuduğu müddətdə əlavə ixtisasa da yiyələnə bilər. Məsələn, riyaziyyatçı informatika ixtisasını götürə, bioloq kimyaçı, kimyaçı bioloq, fizik astronom ixtisası ala bilər", - Mustafayev qeyd edib.

O, tələbələrin könüllülük prinsipi ilə qoşaixtisaslı kadr kimi hazırlandığını deyib.

Nazirlik rəsmisi bildirib ki, qoşa ixtisas almaq üçün tələbə ali məktəbin rektorluğuna müraciət edə bilər. Amma bu halda tələbənin təhsil müddətinin uzanması mümkündür. Amma tələbə yaxşı çalışsa, elə 4 il müddətinə də təhsilini başa vura bilər.

Azərbaycan 2005-ci ilin mayında Boloniya sistemə qoşulub. Boloniya prosesinin əsas şərtlərindən biri də ölkənin ali təhsil müəssisələrində kredit sisteminin tətbiqidir. 2009/2010-cu tədris ilindən başlayaraq respublikanın bütün mülki ali təhsil müəssisələrində birinci kurs tələbələrinin tədrisi kredit sistemə uyğun başlayıb.

Hazırda Azərbaycanda 53 ali məktəb fəaliyyət göstərir. Onlardan 37-si dövlət, 16-sı qeyri-dövlət ali təhsil müəssisəsidir. Təhsil Nazirliyinin tabeliyində 20 ali təhsil müəssisəsi var.

AZƏRBAYCAN MƏKTƏBİNİN İNKİŞAFI

Təhsil Nazirliyi sistemində 4518 ümumi təhsil məktəbi var. Bu məktəblərdə 1 milyon 300 mindən çox şagird təhsil alır.

2004-cü ildən indiyədək Təhsil Nazirliyi tərəfindən 353 yeni məktəb binası, 184 məktəbin həyatında əlavə sinif otaqları və tədris korpusu inşa olunub. 176 məktəb əsaslı təmir edilib, 11 yeni məktəbəqədər təhsil müəssisəsi tikilib istifadəyə verilib. 50 məktəbəqədər təhsil müəssisəsində, 9 peşə məktəbində əsaslı təmir işləri aparılıb, bir yeni peşə məktəbi üçün bina tikilib.

"2011-2013-cü illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı"nda tədris ocaqlarının əsaslı təmiri və yenidən qurulması ilə bağlı bu il üçün nəzərdə tutulan tədbirlər planına uyğun olaraq, paytaxtda 111 təhsil müəssisəsinin əsaslı şəkildə təmirinə başlanılıb. Bunlardan 54-ü məktəb, 57-si isə uşaq bağçasıdır.

AZƏRBAYCAN QIZILI

QIZILIN NÖVBƏTİ PARTİYASI

Əmtəəlik qızılın növbəti partiyası Qiymətli Metallara Nəzarət Dövlət Xidməti tərəfindən qəbul edilib

Gədəbəy qızıl filiz yatağında hasil edilmiş əmtəəlik qızıl İsveçrənin Cenevrə şəhərində saflaşdırıldıqdan sonra Azərbaycan Respublikası Hökumətinin mənfəət payı olan - 3998,2 troy unsiya (124,4 kiloqram) miqdarında növbəti partiya qızıl külçələr noyabrın 30-da Maliyyə Nazirliyinin Qiymətli Metallara və Qiymətli Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti tərəfindən qəbul edilib və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında yerləşdirilib. Bu barədə Maliyyə Nazirliyinin məlumatında deyilir.

Bundan əvvəl isə həmin yataqdan hasil edilmiş Azərbaycan Respublikası Hökumətinin mənfəət payı olan -12514,7 troy unsiya (389,2 kiloqram) miqdarında 999,9 əyarlı qızıl külçələr qəbul edilərək Mərkəzi Bankda saxlanca verilib.

Ümumilikdə, bu günkü tarixə Mərkəzi Bankda saxlanca olan Azərbaycan Respublikası Hökumətinə məxsus qızılın miqdarı 16512,9 troy unsiyaya (513,6 kiloqrama) çatdırılıb. Onun bu günə bazar dəyəri 28,4 milyon ABŞ dolları təşkil edir.

EHTİYATLARIN YENİDƏN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Gədəbəy qızıl-mis mədəninə ehtiyatların yenidən qiymətləndirilməsi aparılmışdır

Əvvəllər bu yataqda 6,061 ton qızıl, 71,960 ton gümüş ehtiyatı olduğu bildirilirdi. İndi mütəxəssislər hesab edirlər ki, Gədəbəy yatağında 23 ton qızıl, 190 ton qızıl ehtiyatı vardır.

Yataqdakı ehtiyatları RV Investment şirkəti idarə edir. Çovdar yatağında isə 44,61 ton qızıl, 164,25 ton gümüş ehtiyatının olduğu təxmin edilir.

QOŞA YATAĞINDA QIZIL HASİLATI

Azərbaycan 2012-ci ildə daha bir yataqda qızıl hasilatına başlayacaq

Azərbaycanda qızıl istehsalçısı "Anglo Asian Mining Plc" 2012-ci ilin ikinci yarısında Qoşa yatağında qızıl hasilatına başlamağı planlaşdırır. Trend-in məlumatına görə, bu barədə şirkətin çərşənbə günü yaydığı məlumatda deyilir.

Bundan əvvəl şirkət bu yataqda qızıl ehtiyatlarının mövcud olması barədə hökumətə sənəd təqdim edib və sənəd Azərbaycan tərəfindən qəbul olunub.

Məlumatə görə, yatağın inkişafı və hasilatı proqramının hökumət tərəfindən təsdiq olunması 2011-ci ilin oktyabr ayında gözlənilir.

İlk qızıl və gümüş 2009-cu ilin mayında "Gədəbəy" yatağından hasil edilib. Şirkət yatağın bütün sahəsi üzrə məsafədən zondlama işləri apararaq orada bəzi potensial anomaliyalar aşkar edib və ərazinin gələcək tədqiqatını 2012-ci ilə planlaşdırıb.

"Anglo Asian Mining Plc" şirkəti 1997-ci ilin avqustunda Azərbaycan hökuməti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən, Azərbaycanın cənub-qərbindəki altı yataqda - Gədəbəy, Ordubad, Qoşa Bulaq, Qızıl Bulaq, Vəjnəli və Söyüdlüdə işləmək hüququna malikdir.

Azərbaycan hökuməti ilə Azərbaycan Beynəlxalq Mədən Əməliyyatı Şirkəti arasında 30 il müddətinə imzalanan hasilatın pay bölgüsü haqqında müqavilədə Azərbaycanın pay hissəsi 51 faiz, Böyük Britaniyanın "Anglo-Asian Mining plc" şirkətinin pay hissəsi isə 49 faizdir.

Müqaviləyə əsasən, yataqlardan 400 ton qızıl, 2500 ton gümüş və 1,5 milyon ton mis hasil etmək planlaşdırılır.

“BİZ EVƏ QƏZET ALMIRIQ»

(hekayə)

Əziz Nesin

Ankarada, neçə il-dən bəri görüşmədiyim çox yaxın bir dostumun evində qonaq idim. Səhər tezdən yuxudan oyanan kimi qəzet oxumasam, başqa iş görə bilmərəm.

Mən qonaq yerində də bu vərdişimdən əl çəkmək istəməyib, səhər tezdən xidmətçidən

qəzet istədim. O, əvvəlcə özünü eşitməməzliyə vurdu.

İkinci dəfə istəyəndə isə bir söz deməyib getdi. Mən elə bildim ki, o, qəzet gətirməyə getmişdir.

Bir az sonra dostumun arvadı salona gəldi.

– Sabahınız xeyir!

– Sabahınız xeyir!

– Rahat yata bildinizmi?

– Çox rahat yatdım.

– Xidmətçidən qəzet istəmişsiniz?

– Bəli.

Qadın pıçiltı ilə dedi:

– Biz evimizə qəzet almırıq.

Mən də onun kimi pıçiltı ilə soruşdum:

– Nə üçün?

O yenə də pıçiltı ilə dedi:

– Əvvəllər hər səhər üç qəzet alırdıq, indi almırıq... Altı aydır evimizə qəzet gəlmir.

Mən yenə də pıçiltı ilə:

– Nə üçün yavaşcadan danışırırsınız – deyə soruşdum.

O bir az da qulağıma tərəf əyilib dedi:

– Uşaqlar eşitməsin deyə..

Bu zaman dostum o biri otaqdan arvadını çağırırdı. Səhər yeməyində dostumdan soruşdum.

– Nə üçün sizin evə qəzet gəlmir?

O gözü ilə uşaqlara tərəf işarə etdi, barmağını dodağının üstə qoydu.

– Sı-s-s

Az sonra uşaqlar bağçaya oynamağa getdilər. O zaman dostum mənə dedi.

– Evə necə qəzet alım? Başımıza nə oyun gəldiyini bilsəniz, bunu soruşmazsınız. Oğlum ikinci sinifdə, qızım birdə oxuyur.

Ən kiçiyi isə hələ məktəbə getmir. Amma o da təkbəşinə oxumağı öyrənmişdir. Bir dəfə bazar günü idi. Hamımız evdəydik. Biz bazar günü beş, başqa günlər isə üç qəzet alırıq. Anam paltar ütüləyirdi. Bu zaman oğlum:

– Nənəcan, striptiz nə deməkdik? – deyə soruşdu. Anam:

– Sus, o nə sözdür... Bu saat ağzına istiot tökərəm. Belə tərbiyəsiz sözləri haradan öyrənirsən?! – deyib, oğluma acıqlandı.

Mənə görə, uşaqların bütün suallarına cavab vermək lazımdır. Əlbəttə, onların anlaya biləcəkləri bir şəkildə... Həm də uşaqların sual vermək arzusunu boğmaq çox böyük səhvdir.

Oğlum anamın sualına:

– Heç kimdən öyrənməmişəm, nənəcan, qəzetdə yazılıb... – deyə cavab verdi, – «Striptiz ulduzu...»

Anam yenə:

– Sus deyirəm sənə! – deyə açıqlanaraq qəzeti oğlumun əlindən aldı.

Mən yavaşcadan anama dedim:

– Uşağa belə açıqlanmaqla heç də yaxşı iş görmədin! İndi uşaq daha da maraqlanacaq. Onların hər sualına cavab vermək lazımdır... Uşağı başa sal!

Anam:

– Görəcək günlərimiz varmış! – dedi, – bu əl boyda uşağa bu yaşında striptiz nə olduğunu öyrədim?

Oğlum anamla nə haqda danışdığını hiss etdi və bu səfər mənə yaxınlaşıb soruşdu:

– Ata, striptiz nə deməkdir?

– Qəzeti gətir baxım!

Gətirdi. Qəzetdə böyük bir şəkil var idi: Bir çıpaq qadın dizlərinin üstündən başını geriye əymişdi. Onun bədəninin yalnız qabaq tərəfində kiçik bir üçbucaq parça var idi. Şəkil çox yaxından və qabaq tərəfdən çəkilmişdi.

Oğluma striptizin nə olduğunu anlatmaq istəyərkən, o biri uşaqlar da yanıma gəldi:

– Bu şəkli görürsünüz də... Qadınlar paltarlarını belə çıxarıb soyunurlarsa, ona striptiz deyirlər. Bu şəkildəki qadın striptiz oynamışdır.

Bu dəfə qızım soruşdu:

– Oğlanlar da striptiz oynayırlar?

– Xeyr, striptizi yalnız qadınlar oynayır.

– Nə üçün oğlanlar oynamırlar?
İndi mən buna nə cavab verməli idim?
– Kişilər oynamazlar, – dedim, – təkcə qadınlar oynayır.

– Nə üçün axı?
Buna da çətinliklə cavab verdim.
– Dedim ki, kişilər striptiz oynamazlar. Qadınlar striptiz oynadığı üçün kişilər oynamazlar.

– Mən də striptiz oynayacağam?
Nənəsi bunu eşidən kimi:
– Görəcək günlərim varmış! – deyə bağırdı.
– Sən oynamayacağısan, qızım... – dedim.
– Niyə, mən məgər qız deyiləm?
Uşaqların ən balacası hər şeyi bilirmiş kimi ona dedi:

– Axmaq, sən hələ balacasan, böyüyəndə striptiz oynayacağısan...

Qızım birdən anamdan soruşdu:
– Nənəcan, sən də striptiz oynayısanmı?
Anam üzünü mənə tutub:
– Öyrət uşaqları, öyrət, – deyə bağırdı, başını yırğalayıb mətbəxə getdi.

Oğlum soruşdu:
– Ata, qadınlar nə üçün soyunur?
– Bu elə rəqs kimi bir şeydir...
– Kişisiz rəqs edirlər?
– Bəli...
– Axı, indi hava soyuqdur...
– Onlar örtülü, isti yerdə soyunurlar.
– Hə, başa düşdüm, hamamda...

Lap kiçiyi də soruşdu:
– Ana, sən striptiz oynayırsanmı?
Arvadım:

– Sizin başqa işiniz yoxdurmu? – deyə acıqlandı. – Haydı, keçin içəri!

Uşaqların hərəsi bir tərəfə çəkildi. Bu məsələ ilə əlaqədar olaraq anam mənim xəbərim olmadan, qızıma:

– Təbiiyəli qadınlar striptiz oynamazlar, – deyir, – striptiz oynamaq ayıbdır...

Yaşlı bir qadın görün nə edir? Heç uşağa belə söz deyirlər?

O axşam bir rejissor, bir mühəndis, bir də baş müdür işləyən üç dostum arvadları ilə birlikdə bizə şam yeməyinə gələcəkdilər. Dostum rejissorun arvadı bir zaman rəqqasə olub... Bu qadın haqqında xoşa gəlməyən şeylər də danışdılar. Çox qısqanc olduğu üçün əri ilə həmişə dava-dalaş salırdı.

Baş müdür olan dostumun evlənməyi isə lap qərribə olmuşdu. Yanında məmur işləyən ərlə bir qadınla günah iş görərkən cinayət başında yaxalanır. Qadının əri arvadına o adamla evlənersə, məhkəməyə verməkdən vaz keçəcəyini söyləyir.

Onlar da beləcə evlənilirlər. İşin maraqlı cəhəti budur ki, baş müdürün əvvəlki arvadı da başqa bir evdə belə bir iş üstündə yaxalanmış, hətta adı qəzetlərə belə düşmüşdü.

Gənc mühəndisin arvadı isə məşhur bir kino ulduzu idi.

Bilirsən ki, mənim əvvəldən kinoya böyük marağım vardır. Biz dördümüz bir film şirkəti qurmaq istəyirdik. Mən ssenari yazacaqdım. Dostum baş müdür ilə mühəndis isə sərmayə qoyacaqdılar.

Mühəndisin arvadı baş rolunu oynayacaq, rejissor dostum isə filmi çəkəcəkdə. Beləcə ilk filmimizi birlikdə ucuz başa gətirəcəkdik.

Şam yeməyinə toplaşmaqda məqsədimiz iş haqqında söhbət etmək idi.

Qonaqlar gəldi. Süfrədə oturmamışdan qabaq salonda söhbət edirdik. Qonaqların xanımları bizim uşaqları çox sevirilər. Qardaşım, bu vaxt başımıza gör nə iş gəldi! Böyük oğlum birdən rejissorun köhnə rəqqasə olan arvadından:

– Xala, siz striptiz oynayırsınız mı? – deyə soruşdu.

Elə çıxdı ki, guya biz uşağı öyrətmişik. Keçmiş günlərini unutdurmağa çalışan qadın pərt oldu. Mən o saat dişlərimi ağardıb dedim:

– Hi, hi, hi... bu gün qəzetdə oxumuşdur.
Bunun dalmıca qızım başladı:

– Mən böyüyəndə striptiz oynayacağam...
Kiçik oğlum:

– Oynaya bilməzsən – deyə onun üstünə bağırdı.

– Niyə oynaya bilmərəm? Lap yaxşı oynayaram!
– Nənəm mənə dedi ki, striptizi pis qadınlar oynayır.

Yenə də rəqqasə qadından soruşdu:

– Elə deyilmi, xala?

Allah bunların cəzasını versin... Böyük oğlum da dedi:

– Amma atam qadınların nə üçün soyunduqlarını bizə demədi.

Baş müdür məni çətin vəziyyətdən qurtarmaq üçün dedi:

– Oğlum, bu bir sənətdir! Sənət! Gözəl qadınlar soyunur, başqaları da onu seyr edir.

– A-a-a, ayıb deyil?

Bu dəfə baş müdürün arvadı ərini qısqandı, köhnə rəqqasəyə tərəf baxıb:

– Əlbəttə, sənətdir, oğlum... o işin də öz ustası var, hər qadın soyunmaz, – deyə ona söz atdı.

İndi gəl çulu sudan çıxart!

Nə isə əfəndim, mən dərhal söhbəti dəyişdim. Arvadım uşaqları apardı. Bir az sonra qızım əlində qəzet qaça-qaça gəlib, kino ulduzu olan mühəndisin

arvadından soruşdu:
– Kirəlik qız nə deməkdir?
Qadın qıpqırmızı oldu. Oğlum:
– Mən oxumuşam, – dedi, – qəzetdə kirəlik bir qızın həyatından yazıblar. Mən bunun nə demək olduğunu bilirəm.

Böyük oğlum ona:
– Az danış, – dedi. – Mən bilməyəndən sonra sən haradan biləcəksən... Ata, kirəlik qız nə deməkdir?

İki odun arasında qalmışdım...
– Bəzi qadınlar vardır... Onları... Şey edirlər... Yəni... Kirə ilə alırlar... Yəni makinaçılar... katibələr var ha... onlar belə... işləyirlər...
– Elədirsə, çox yaxşı şeydir. Elə bir iş görmək üçün neçə sinif oxumaq lazımdır?

Mən qızımı başa salarkən, oğlum bir yandan bağırırdı:

– «Namünasib vəziyyətdə» nə deməkdir, ata? «Namünasib vəziyyətdə»...

Azacıq bundan əvvəl baş müdirin arvadı rəqqasəyə söz atmışdı. Bu dəfə rəqqasə:

– Quzum, sən onu bu xaladan soruş! – deyərək baş müdirin arvadını göstərdi.

Vəziyyət çox gərgin idi. Evə bir qonaq gələn kimi, bu uşaq qismi hər şeyə burnunu soxur. Arvadım bu xoşagəlməz vəziyyəti yüngülləşdirmək üçün:

– Süfrəyə oturmaqmı? – dedi.

– Bilmirəm... Siz bilərsiniz... Deyəsən, hələ tezdir...

Bunu deyən mühəndisin arvadı idi. Anam uşaqları yan otağa apardı. Bir az sakitləşdim.

İçəridən uşaqların səs-küyü gəlirdi. Otaqdakı gərgin vəziyyət bir az yatmışdı ki, oğlum əlində bir qəzet qaça-qaça yanıma gəldi. Qardaş, elə bil öyrətmışdik, gələn kimi rejissorun arvadından soruşdu?

– Xala, «Genel ev» necə olur? Bax, burada şəkli var...

O saat oğluma dedim:

– Buraya gəl baxım! Gəl mən deyim. «Genel ev»...

Vəziyyətdən çıxmaq üçün qonaqlara dedim:

– Uşaqdır da... uşaqçın hər şey maraqlıdır... Qəzetdə nə görsələr, nəyi oxusalar soruşurlar.

– Ata tez ol, de...

– «Genel ev» sadəcə evdir də...

– Bizim ev də geneldirmi?

Qonaqlar gülüşdü, mən isə ciddi bir halda dedim:

– Xeyr, bizimki xüsusi evdir.

– Yəni başa düşmədim. «Genel ev» necə olur?

– Sabah səni başa salaram. Haydı, qaç uşaqların

yanına...

– Ata «Genel ev»də nə edirlər?

– Nə edəcəklər, canım, yaşayır, yatırlar. Evdir də...

Bundan sonra qızım əlində bir qəzet əlavəsi ilə gəlib kino ulduzuna dedi:

– Xala, bax, bu abla deyir ki...

– Hansı abla...

Qızım qəzetdən məşhur bir kino ulduzunun adını oxudu.

– Bu abla deyir ki, «şöhrətin yolu rejissorun yatağından başlayır...»

Rejissorun arvadı qısqançlıqla:

– Əlbəttə, – dedi, – rejissorun yatağından başlayır...

– Ata, niyə rejissorun yatağından başlayır?

– Qızım, sən məsələn, bəzən ananla yatmırsanmı?

– Kino ulduzunun öz yatağı yoxdur ki, rejissorun yatağında yatır?

– Var, qızım, var... vardır, amma, məsələn... Bəzən gec olanda və ya xəstələndə...

– Deməli, bərabər yatırlar...

– Canım, niyə də yatmasınlar, bunda nə var axı?

– Soyuq olduğu üçün, hə?

– Hə, hə soyuq olduğu üçün...

Birdən mühəndisin arvadı ayağa qalxıb dedi:

– İcazənizlə biz gedək!

– A-a-a, bu necə olar? Bəs yemək?

İndi də rejissorun arvadı mühəndisin arvadına söz atdı:

– Xanım hirsələndi...

– Mən niyə hirsələnirəm, elə əsil kefi pozulan sənsən... Balaca bir uşaq «Genel evini» soruşmaqla nə etdi axı, üzün belə qızardı?

Baş müdirin arvadı da yerindən qalxdı:

– Biz də gedirik...

– Xanım əfəndim, rica edirəm... Üzr istəyirəm... Əgər bizim...

Üç-beş dəqiqə sonra çıxıb getdilər. Bizim film işimiz belə qurtardığı üçün, o üç dost həm bizdən, həm də bir-birlərindən incidilər...

Onlar gedəndən sonra arvadım uşaqları döyməyə başladı. Zorla uşaqları onun əlindən aldım. Döymək daha pis nəticə verir...

O gündən sonra evə qəzet alınmasını qadağan etdim. Mən qəzetləri işdə oxuyuram, sonra gizləncə evə gətirirəm. Arvadım da yatanda oxuyur... Bu evə qəzet alınmır, bəyim! Səbəbi sizə aydın oldumu?

Tərcümə edən: O.Orucov

НИГЯР ДЖАМАЛ: «ЕВРОВИДЕНИЕ» - ЭТО, ПРЕЖДЕ ВСЕГО, ДОБРЫЙ МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПРАЗДНИК

Уважаемые читатели! Представляем вам нового участника нашей рубрики «Гость сайта» - победительницу «Евровидения-2011» Нигяр Джамал.

Нигяр Джамал родилась в 1980 году в Баку. В 1985-1986 гг. была солисткой детского ансамбля. Во время учебы в музыкальной школе в 1988-1995 гг. сочинила несколько песен. В 1995-1996 гг. Нигяр участвовала в республиканском конкурсе «Рöһгә» и в мае 1996 года стала почетным дипломантом данного конкурса. Бывшая студентка Университета Хазар по специальности «экономика и управление». С 2005 года Нигяр Джамал проживает в Лондоне. Замужем, имеет двух дочерей – Жасмин и Саиду.

В 2011 году вместе с Эльдаром Касумовым принимала участие в азербайджанском отборе на конкурс «Евровидение», который выиграла, завоевав право представлять Азербайджан на «Евровидении-2011». С песней *Running scared* Нигяр Джамал и Эльдар Касумов завоевали первое место на международном конкурсе в Германии, принеся победу Азербайджану и право проведения «Евровидения-2012» в Баку.

Максим: Нигяр, вы ожидали что вы будете победителем Евровидения 2011 и собираетесь ли вы ехать еще раз чтобы принести Азербайджану вторую победу?

Ответ: Конечно, мы не могли знать на 100%, что станем победителями, однако мы жаждали с Эльдаром этой победы, мы хотели её и прилагали максимум усилий, чтобы представить нашу Родину на самом высоком уровне. И в результате - вот она – Победа!

Вугар Гасанов: Уважаемая Нигяр, вы бесспорно попали в историю отечественной культуры, завоевав для старого Баку огненный трофей. У меня такой вопрос, могли бы вы сказать необходимо ли поменять культурное сознание бакинцев перед конкурсом?

Ответ: Спасибо, Вугар. Я считаю, что Баку всегда был высококультурным гостеприимным городом, поэтому, на мой взгляд, необходимости в этом нет.

Фаида: Привет Нигяр! Ты ждала что станешь лицом страховой компании? Ты скучаешь по Эльдару?

Ответ: Привет! Нет, не ждала, но мне стало интересно это предложение, и я его с удовольствием приняла. По Эльдару? Нет. Мы с ним очень часто видимся на гастролях, выступлениях, награждениях, и когда скучаем друг по другу, можем взять телефон и позвонить, где бы мы ни находились. Ведь мы с ним очень близкие друзья.

Арзу: Нигяр, салам! Хотела бы спросить, как вы добились такого успеха? Что вам помогло? Или же это просто вера в себя?

Ответ: Трудно в одном предложении описать всё то, что я хочу сказать. Это, безусловно, вера в себя, но, помимо этого здесь сыграли свою роль множество факторов. Это - сильнейшая команда профессионалов, замечательная песня, наша искренность и чувственность, которую мы подарили зрителям и, конечно же, поддержка и забота государства. Были созданы все условия для того, чтобы наша подготовка к конкурсу проходила на высоком уровне, а мы, в свою очередь, не подвели родной Азербайджан, и в результате «Евровидение-2012» пройдет в Баку. Я очень счастлива от этой мысли.

Джавит: Салам, Нигяр! Спасибо большое вам за победу. Нигяр, а когда у вас будет новая песня?

Ответ: Салам! Спасибо вам. Новая песня уже презентована. Наверняка, вы её уже слышали. А если нет, то можете это сделать по этой ссылке <http://www.youtube.com/watch?v=K1epGTr0k0o>

Seadet: Салам, Нигяр! Ты говорила что нравится певица Алсу. Хотела бы с ней записать дуэт? Может, вы знакомы лично?

Ответ: Салам! Да, я к ней отношусь положительно. Это интересно. Всё может быть. Нет, мы не знакомы.

Таня: Здравствуйте Нигяр! Кто для Вас в жизни является примером для подражания? И почему Вы захотели получить образование в профессии, так далекой от творческой?

Ответ: Здравствуйте. 1. Моя мама. 2. Мне была интересна экономика, маркетинг, финансы и в целом всё, что связано с миром экономики.

Айсель Алиева: Салам, Нигяр! Вот ты снялась в турецком сериале, мне очень понравилось, ты хорошая актриса, но что испытывала ты и понравилось ли тебе твоё маленькое творение? Очень хочу вашего с Эльдаром совместного альбома, таковой будет? Ты постоянно в разъездах, а как же семья?

Ответ: Салам! Спасибо. Мне было очень интересно сняться в кино, и это доставило мне огромное удовольствие. Надеюсь, в будущем мне ещё представится возможность сыграть в художественном фильме одну из главных ролей. Альбом не обещаем, но новые треки будут в новом году. Да, график очень плотный, но, несмотря на это, я постоянно нахожу время, даже если между разъездами всего 1-2 дня, чтобы приехать в Лондон к семье.

Славик: Привет, Ника! Вам нравится фильм "Jumping into the car"?

Ответ: Честно говоря, не видела этот фильм. Вообще не могу назвать себя киноманом.

Leyla: nigar camal est na facebooke??

Ответ: Есть. Я сама отвечаю на все вопросы и общаюсь с теми, кто хочет узнать о моем творчестве на этой страничке <http://www.facebook.com/pages/Nigar-Jamal/123206224412189>

Лулу: Нигяр, здравствуйте, огромное спасибо за победу на Евровидении! Желаю еще больших и красивых побед. Ожидаются ли какие-нибудь ваши сольные проекты? Клипы, песни?

Ответ: Здравствуйте. Спасибо. Да, вышел мой первый сингл *Crush on you*. Сейчас ожидается ещё несколько новых песен и клипов.

Виктория: Здравствуйте! Очень интересует меня вопрос релиза вашего с Эльдаром альбома. Выйдет ли он, если да, то когда? А также сможем ли мы услышать песню *Running Scared* на других языках? Спасибо большое.

Ответ: Здравствуйте. Сейчас я работаю над сольным альбомом. Это не значит, что у нас не будет новой песни с Эльдаром. Мы планируем записать новый трек в следующем году. Да, мы планируем записать нашу победную песню и на азербайджанском языке.

Чингиз: Салам, как дела? Расскажи о своем муже, мне очень интересно разузнать про него. А чем он занимается? Поддерживает ли твое творчество? А почему Никки, а не Нигяр?

Ответ: Салам. Я уже упоминала, что я не говорю о своей семье в прессе. Для меня личное, на то и личное, чтобы оставаться в душе. Это та частичка тебя, которая особо дорога. Ведь артист публичен, на виду у многих, о нём знают многие и знают очень много. И когда выключается свет софитов, когда заканчиваются съёмки, записи песен, репетиции, гастроли, концерты, интервью и прочие приятные элементы работы, и ты приходишь домой, то понимаешь, что это - та самая частичка тебя, о которой ты не хочешь, чтобы кто-то знал - твоя семья, где ты отдыхаешь. Никки - сценический псевдоним.

Эмиль Гамидов: Привет Нигяр! В первую очередь поздравляю тебя с Элл за победу и благо-

дарю вас за все что вы делали ради Азербайджана на конкурсе. Я смотрел конкурс в Монголии на канале *Ичтимай* через интернет, сам Азери и сейчас живу в РФ и с волнением ждал конец финала, т.е. результаты голосования. Проголосовал бы за вас, но Монголия не участвует на Евровидении. Кстати, в монгольских новостях тоже про вашу с Эльдаром победу говорили. Вопрос: какие у вас планы на будущее? Планируете ли записать новые синглы? Или дуэт с Эльдаром? Спасибо вам еще раз! Желато вам удачи!

Ответ: *Здравствуйте. Спасибо. Неожиданно и приятно, что даже в азиатской Монголии этот конкурс так широко освещается. Относительно планов я уже написала в предыдущем ответе.*

Теймур: Нигяр, здравствуйте. Вопрос к вам следующий: лакой вы видите себя лет через 15-20, в плане карьеры? Будете ли вы продолжать петь, или же будете заниматься чем-то другим? Если вы решите продолжить музыкальную карьеру, то как вы себе это представляете? Если же решите сменить свой путь, то в каком направлении? Хотелось бы узнать, как вы сейчас себе это представляете. Спасибо заранее.

Ответ: *Здравствуйте. Иногда невозможно предугадать и предположить, что будет завтра, а вы спрашиваете про 15-20 лет. Думаю, время покажет.*

Радик: Салам, Нигяр! Поздравляю с победой! Я очень рад за Азербайджан, хотя сам являюсь армянином. Я и СМСку отправил за вас с Эльдаром. Очень красивая песня, до сих пор ее напеваю, и красиво выступили. Пожалуйста, ответь на вопрос, не с политической или иной точки зрения, просто своё личное мнение, хочешь ли ты сама чтобы Армения участвовала?

Ответ: *Салам! «Евровидение» - это, прежде всего, добрый музыкальный праздник. Я хочу, чтобы на конкурс «Евровидение-2012» в Баку приехали представители из всех стран Европы, увидели красоту нашего цветущего день ото дня города и насладились конкурсом, который будет проведен на самом высоком уровне!*

Лала: Здравствуйте, Нигяр! Большое Вам спасибо за то, что Вы согласились представлять

Азербайджан на Евровидении, оставив дома двух очаровательных дочек. Вы-настоящая патриотка своей Родины. От своего имени я хочу поблагодарить и Вашего мужа, который уважает Ваше творчество и помогает Вам во всём. И, наконец, мой вопрос: что бы Вы хотели изменить (усовершенствовать) в правилах проведения конкурса "Евровидение"?

Ответ: *Здравствуйте. Это для меня была великая честь представлять свою любимую Родину на столь престижном конкурсе, и я рада, что мы с Эльдаром справились с поставленной задачей, принесли победу Азербайджану. Знаете, честно говоря, ничего! Конкурс настолько честный и прозрачный, особенно после того как в последние годы очки даются в равном количестве, как членам жюри, так и телезрителями.*

Шамистат Мамедов: Привет, Нигяр! Вот уже как полгода прошло с евровидения, но у вас с Эльдаром ни одной новой песни, когда будет альбом? Почему всегда на ваших руках турецкий флаг больше чем азербайджанский? Почему вы набрали меньше просмотров на YouTube чем Сафура, Айсель и Араш, несмотря на то, что вы победители?

Ответ: *Привет! 1. Новая моя песня, как я написала выше, уже презентована. Скоро ожидается второй сингл и второй клип, далее ещё один, и к весне, дай Бог, альбом. С Эльдаром также планируем записать на следующий год новый трек. 2. Вопрос относительно турецкого флага я неоднократно комментировала в разных изданиях, а ресурс *Inews.az* один из первых опубликовал мой комментарий. Пожалуйста, можете ознакомиться с ним по этой ссылке <http://www.inews.az/bomond/eurovision/20110517030203227.html> 3. Честно говоря, думаю, что этот вопрос следовало бы задать аналитическому отделу канала YouTube, а не мне. Если же серьёзно, то не отслеживала и не подсчитывала просмотры нашего клипа на YouTube, однако, предположу, что нашему видео, в отличие от вышеперечисленных вами, всего полгода, и ввиду популярности песни *Rippling Scared* его очень много на различных каналах YouTube, как официальных, так и не официальных. Возможно, если вы суммируете количество просмотров всех копий нашего клипа на YouTube, то вопрос будет исчерпан.*

Гюнэль: Здравствуйте, Нигяр ханум! Во-первых, просто спасибо! Во-вторых, пожалуйста, ответьте на вопросы. Вопрос 1: Какие 3 слова главные в Вашей жизни? Вопрос 2: Вы улыбались сквозь слёзы? Вопрос 3: Что Вы делаете каждый день через "не могу"? Заранее спасибо.

Ответ: *Здравствуйте. Вам спасибо! 1. Мама, Семья, Бог 2. Конечно. В различных ситуациях это проявлялось по-разному. Бывали и смех сквозь слёзы, и слёзы радости, а также улыбка, если нужно поддержать человека, а в душе так хочется заплакать вместе с ним, но нельзя, так как должна быть сильной и продолжать поддерживать человека, которому сейчас эта поддержка нужна. 3. Нет того, что я делаю через «не могу». К любому делу подхожу с удовольствием.*

Низами: Привет Нигяр! Как изменилась жизнь после победы у тебя? Каковы планы на ближайшие 10 лет?

Ответ: Привет. 1. Весьма кардинально! Практически не остаётся свободного времени. Постоянно напряжённый график. Выступления, запись песен, видео, интервью и т.д. Но всё это очень приятно! 2. Вы уже второй человек на форуме, кто принимает меня за Нострадамуса.

Nizami Zeynalov: Salam, Nigar! Çox şadam ki, siz biza birinciliyi yaşatdınız! Sizə belə bir sualim var ki, Avrovijnda ikinci və ya sonrakı yerləri tutsaydınız, bu il yenə namizədliyinizi irəli sürərdinizmi?

Ответ: *Salam! Çox sağ olun! Yəqin ki, yox.*

Нармина: Салам, Нигяр! хочу сказать огромное спасибо за победу! С нетерпением ждем мая месяца! Мой вопрос: у Вас есть две чудные дочки, Жасмин и Саида. Когда они подрастут и захотят стать, как и мама артисткой, Вы им это позволите? Заранее благодарна.

Ответ: *Салам! Спасибо вам. Я поддерживаю своих детей в любимом для них значимом деле, всегда. Самое главное быть профессионалом своего дела и добиваться в нём больших высот.*

Алтынай: Привет, Нигяр! Ответьте пожалуйста на мои вопросы! 1. У вас есть кумиры, если

есть, то кто они? 2. Приедете ли вы в Казахстан? Если да, то когда? 3. Какие языки вы знаете и на котором из них вы общаетесь с Эльдар? 4. Что вы делаете в свободное время? 5. Сколько было вам когда вы вышли замуж? 6. Какие уроки в школе вам нравились? 7. На каких социальных сетях вы есть? 8. Будет ли Эльдар участником рубрики «Гость сайта»?

Ответ: *Привет. 1. Да, есть. Моим главным кумиром является первая леди Азербайджана Мехрибан ханум Алиева. 2. Если пригласят, то обязательно приедем. 3. Знаю азербайджанский, русский, английский, турецкий. В основном на азербайджанском и русском. 4. После победы в конкурсе «Евровидение» свободного времени практически не осталось. Но стараюсь при каждой появившейся возможности проводить это время с семьей. 5. 25 лет. 6. История, пение. 7. На Facebooke, на своей официальной страничке <http://www.facebook.com/pages/Nigar-Jamal/123206224412189> 8. Давайте спросим это у [1news.az](http://www.1news.az), написав письмо на этот мейл info@1news.az*

Elvi: Нигяр, очень ждем новых песен, клипов и т.д. 1. Любишь ли ты индийские фильмы? Если да, то скажи пожалуйста твой любимый фильм, актер, актриса. 2. С какими турецкими звездами ты познакомилась? 3. Нравится ли тебе творчества Ройи, Айсель, Натаван? 4. Как вы выбрали песню *ganiş scared*? 5. Собираешься переехать в Баку? Заранее спасибо за ответ на мои вопросы, удачи тебе!

Ответ: *Как я уже писала выше, новая песня уже была презентована. 1. Я люблю любое качественное кино вне зависимости от страны-производителя. 2. Со многими. Среди них такие звезды турецкой эстрады как Ажда Пекан, Хадиса, Сердар Ортадж, Махсун Кырмызыгюль, шоумен Бейаз, все звезды турецкого сериала «Yaxşı sazıbe». 3. Конечно же, нравится. Я радуюсь каждому успеху нашего исполнителя. 4. Песня была отобрана среди большого количества песен, которые были присланы на ITV. 5. В последнее время я всё чаще нахожусь в Баку в связи с работой.*

1news.az

TƏBRİZLİ GƏNCİN İXTİRASI

Təbrizli gənc ixtiraçı Rəfinin hazırladığı yeni robot Polşada keçirilən Beynəlxalq İxtiralar Müsabiqəsində qızıl medala layiq görülmüşdür

Bu robot insanların müayinəsi və müalicəsi zamanı onların damarlarına iynənin asanlıqla keçirilməsini təmin edir. İxtiraçı əmindir ki, onun ixtirasından yaxın vaxtlarda dünyanın aparıcı səhiyyə mərkəzlərində istifadə olunacaqdır.

HƏYƏCAN SİQNALI ÖTÜRƏN SİSTEM

Avtomobillarda qəza zamanı həyəcan signalı ötürən sistem tətbiq ediləcəkdir

Gələcəyin avtomobilləri daha kommunikativ və təhlükəsiz olmalıdır. Bu məqsədlə Avropa İttifaqı ərazisində yeni istismara buraxılan avtomobillər qəza zamanı ən yaxınlıqdakı təcili yardım mərkəzlərinə həyəcan signalı ötürən sistemlə təhciz edilməlidir. Bu tələblə Avropa İttifaqının rəqəmsal məsələlər üzrə komissarı Neelie Kroes çıxış etmişdir.

Tələbə əsasən, 2015-ci ilədək Avropada istismara buraxılan hər bir avtomobildə avtomatik həyəcan signalı göndərən sistem quraşdırılacaqdır. Həmin sistem qəza zamanı ən yaxınlıqdakı təcili yardım mərkəzinə avtomobilin qəzaya uğradığı yerin koordinatlarını, avtomobilin markası və s. barədə mühüm məlumatları çatdıracaqdır.

N.Kroes bildirmişdir ki, "eCall" adlanacaq bu sistem sayəsində hadisə yerinə tez çatan xilasedicilər həm çoxlu insan həyatını xilas edəcək, həm də avtomagistrallarda nəqliyyatın hərəkəti qısa zamanda bərpa olunacaqdır.

Hazırda Avropa yollarında hərəkət edən avtomobillərin cəmi bir faizinin belə bir sistemə malik olduğunu qeyd edən komissar, avtomobil sənayesinin və üzv dövlətlərin yaxın illərdə yeni sistemin tətbiqinə keçməsi üçün qanunvericilik bazasının və vahid texniki standartların yaradılacağını bildirmişdir. Yeni sistemdə şəxsi məlumatların qorunması da nəzərə alınacaqdır. Belə ki, sistem avtomobilin koordinatlarını davamlı olaraq deyil, yalnız qəza olduğu halda göndərəcəkdir.

İŞIĞIN SÜRƏTİNDƏN ÇOX

Avropalı alimlər işığın sürətini üstələyən sürəti kəşf ediblər

Avropa Nüvə Araşdırmaları Mərkəzinin alimləri həyata keçirdikləri təcrübələr zamanı işığı üstələyən sürəti kəşf ediblər. Onlar Eynşteynin işıq sürətinin sonuncu hədd olması barədə nəzəriyyəsinin əksini sübut edən elmi kəşfə nail olublar. Alimlərin bu iddiasına səbəb isə onların İsveçrə ilə Fransa sərhədində yerləşən Böyük Adron kollayderində apardıqları təcrübələr zamanı təsadüfən müşahidə etdikləri sürətdir. Nüvə mütəxəssisləri Cenevrədəki mərkəzdən Böyük Adron kollayderi vasitəsilə İtaliyanın Qran-Sasso yeraltı laboratoriyası istiqamətində buraxdıqları neytrino adlandırılan hissəciklər işıq sürətini aşıb. Çəkisi sıfıra yaxın olan neytrino 732 kilometr məsafəni işıqdan da sürətli qət edib. O, saniyədə təqribən 300 min kilometr təşkil edən işıq sürətini 60 nanosaniyə geridə qoyub. Bu isə nəzəri cəhətdən neytrinonun istənilən materiyanın içərisindən hiss edilmədən keçə biləcəyi mənasına gəlir. Hesablamada hər hansı bir səhvin ola biləcəyini nəzərə alan alimlər həmin təcrübəni 15 min dəfə təkrarlayıblar. Nəticə isə dəyişməyib. Bundan sonra avropalı alimlər yeni kəşflə bağlı dünya elm ictimaiyyətinə müraciət edərək nəticələrin bir daha yoxlanılması üçün onlara yardım edilməsini istəyiblər. Aparılan növbəti təcrübələr yenidən təkrarlanarsa və dünya elm ictimaiyyəti tərəfindən də təsdiqlənsə, bu kəşf fizika elmində əsaslı dəyişiklərə səbəb olacaq.

BİR DAHA YESENİN LƏ CABBAR QARYAĞDIOĞLUNUN GÖRÜŞÜ HAQQINDA

GÖRÜŞ YAZILI MƏNBƏLƏRDƏ

Yeseninin Bakıda olduğu dövrdə Cabbar Qaryagdioğlu ilə tarixi görüşü haqqında xeyli yazılmışdır. Bu yazılar həm Azərbaycan, həm də Rusiya mətbuatında yer almış, azərbaycanlı və rus tədqiqatçıları bu haqda fikir yürütmüşlər. Lakin bu görüşün bəzi detalları ilə bağlı tədqiqatçıların arasında müəyyən fikir ayrılıqlarının mövcudluğu bu məsələyə yenidən qayıtmağı zəruri edir. Bunu nəzərə alaraq, bu yazıda biz həmin məqamlarla bağlı məsələlərə aydınlıq gətirməyə çalışacağıq.

Yeseninin Cabbar Qaryagdioğlu ilə görüşü haqqında ilk dəfə A.K.Voronski məlumat vermişdir: "Ölümündən bir neçə ay əvvəl, bir dostluq gecəsində Yesenin İran şeirlərini (*"İran nəğmələri"*ni – İ.İ.) oxuyurdu. Onu dinləyənlər arasında xalq mahnılarını toplayan və ifa edən Cabbar adlı bir qoca türk də var idi... O, rus dilində bir söz də bilmirdi. Sakitcə və soyuq bir halda şairə baxır, yalnız şeirin ritminə uyğun olaraq quru dodaqlarını tərpədir. Yesenin oxumağını qurtaranda Cabbar ayağa qalxdı, ata oğluna deyən kimi türkçə dedi: "Mən qocalmışam. Otuz beş ildir ki, xalqımın mahnılarını toplayır və oxuyuram. Mən peyğəmbərə səcdə edirəm, amma peyğəmbərdən də çox şairə səcdə edirəm: o, həmişə başqaları üçün əlçatmaz və sirli olan yeniliklər kəşf edir. Sənin bizə oxuduqlarını başa düşmürəm, amma hiss etdim və anladım ki, sən böyük, çox böyük şairsən! Bu fitri istedadın qarşısında mən qocanın hörmət və ehtiramını qəbul et"¹.

Bundan sonra 1965-ci ildə «Два певца» adlı məqaləsində L.Polonski də həmin görüş haqqında məlumat verir və o görüşlə bağlı bir sıra maraqlı məqamları təsvir edir².

Firidun Şuşinski isə Polonskinin bu məqaləsinə əsaslanaraq həmin görüşü, bəzi qeyri-dəqiqliklərlə, belə təsvir edir: "1924-cü ildə məşhur rus şairi Sergey Yesenin Bakıya gəlir. O, dərhal Cabbar Qaryagdioğlu olan məclislərdə iştirak edir. Məclislərdə lirik şair Azərbaycan xanəndəsinin gözəl səsinə eşitməkdən doymazdı. Qoca sənətkarlar söyləyirlər ki, bir gün Əliheydər Qarayevin evində Sergey Yesenin şərafinə qonaqlıq verilir. Həmin qonaqlıqda Azərbaycan bolşevik frqəsinin Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi S.M.Kirov, Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri Səmədağa Ağamalıoğlu və Ruhulla Axundov da iştirak etdirmişlər... Məclis qızıqırdı. Qaryagdioğlu oxumağa başladı. Yesenin heç çür inana bilmirdi ki, 64 yaşlı qocada belə zəngin və məlahətli səs ola bilər. Lakin Qaryagdioğlunun zil, həm də tərəvətli səsi, xüsusilə uzun və sürəkli zəngulələri şairi vəcdə gətirmiş, heyran etmişdi...

Qaryagdioğlu muğamın son guşələrini vurub, qavalı yerə qoydu. Salonu alqış səsləri titrətdi. Lakin şair ovsunlanmışdı. O, sakit oturub nəyinsə xəyalında idi. Heç özü də bilmirdi ki, Qaryagdioğlunu necə mükafatlandırın. Doğrudan da, çox maraqlıdır. Şair şairi necə mükafatlandırır? Yalnız şeir ilə! Yesenin Cabbarın şərafinə bədhəştən şeir deyir. Onu "Şərq musiqisinin peyğəmbəri" adlandırır. Yesenin şeiri oxuyub qurtaranda Qaryagdioğlu ayağa durdu. O, şairə yaxınlaşıb gülümsəyər halda, özü də ata məhəbbəti ilə dedi:

– Oğul, artıq qocalmışam. Düz 50 ildir ki, xalqımın qədim mahnılarını toplayıb oxuyuram. Dünyada ən çox səcdə etdiyim şair tayfasıdır. Çünki şair çoxlarına məlum olmayan həyat sirlərindən xəbər verir. Oxuduğun şeirin sözlərinin çoxunu anlamadım. Lakin mən inanıram ki, sən çox böyük şairsən. Mən də qoca bir sənətkar kimi, sənin fitri istedadına baş ayıram... Qaryagdioğlu gözləri yaşarmış halda bu sözləri deyib Yeseninə yaxınlaşdı və onu ata məhəbbətilə qucaqlayıb bağrına basdı. Yesenin isə təzəcə yazdığı şeirini ona verib bir daha dedi: Şərq musiqisinin peyğəmbərinə"³.

¹ А.К.Воронский. «Об отошедшем». Литературные записи. Артель писателей, «Круг», 1926, стр.135-136

² Полонский Л. Два певца. «Бакинский рабочий», 3 октября, 1965

³ Firidun Şuşinski. Cabbar Qaryagdioğlu. Bakı, Işıq, 1987, səh.97-98;

Zemfira Yusif qızı Cabbar Qaryağdıoğlunun həyat və yaradıcılığından bəhs edən "Şərq musiqisinin peyğəmbəri" adlandırdığı çox dəyərli monoqrafiyasında Yesenin Cabbar Qaryağdıoğlu ilə görüşündən bəhs edərkən bir az da dərinə gedərək, daha bir fikir ortaya qoyur: "Sergey Yesenin Cabbar Qaryağdıoğlunun Varşavada çıxan valının üstündə həmin sözləri yazmışdır: "Şərq musiqisinin peyğəmbəri Cabbar Qaryağdıoğlu"⁴.

Biz bu yazımızda Yesenin Cabbar Qaryağdıoğlu ilə bu tarixi görüşü haqqında bəzi məqamlarla bağlı fikir yürüdəcəyik.

GÖRÜŞÜN BAŞ TUTDUĞU YER

Qalina Şipulina görüşün Cabbar Qaryağdıoğlunun evində⁵, Firidun Şuşinski isə Əliheydər Qarayevin evində olduğunu yazır⁶. Yəqin ki, konkret fikir yürütməkdə müəlliflər hansısa məlumata əsaslanıblar, lakin əlimizdə bu fikirlərin nə lehinə, nə də əleyhinə yazılı bir fakt yoxdur. Bununla yanaşı qeyd edək ki, Firidun Şuşinski yuxarıda göstərilən kitabını yazanda Cabbar Qaryağdıoğlunun məşhur triosunun üzvü tar-

zən Qurban Pirimov hələ sağ idi. Çox güman ki, həmin görüşdə Cabbar Qaryağdıoğlunu tarzən kimi məhz Qurban Pirimov müşayiət etmişdir. Və yəqin ki, müəllif bu görüş haqqında yazarkən, Qurban Pirimovla söhbət etmişdir. Odur ki, həmin görüşün harada olması haqqında Firidun Şuşinskiin versiyası daha məntiqli və təbii görünür.

GÖRÜŞÜN VAXTI

Qalina Şipulina həmin görüşün aprelin 17-si və ya 18-də olduğunu yazır. Ancaq bəzi faktlar bu məsələ ilə bağlı müəyyən fərqli fikir yürütməyə əsas verir. Məlum olduğu kimi, aprelin ortalarında Yesenin bir neçə gün Bakı Dənizçilər Xəstəxanasında müalicə olunmuşdur. Yesenin xəstəxanada keçirdiyi günlər tam məlum olmasa da, onun 19 aprel tarixində xəstəxanada olduğunu fakt kimi qəbul etmək olar. Bununla bağlı, Yesenin bacısının əri V.F.Nasedkinin 1927-ci ildə yazdığı xatirələrində oxuyuruq: "...Mən çox qorxdum. Çətin həkimləri çağırdı. Onlar: "Əgər içməyi buraxmasan, 3 aydan sonra ölə bilərsən", - deyib, mənə xəstəxanaya qoydular. Pasxa bayramıdır,

S.Yesenin və C.Qaryağdıoğlu. Rəssam: Elçin. Bakı, Mərdəkan. S.Yeseninin xatirə muzeyi

⁴Zemfira Yusif qızı. Şərq musiqisinin peyğəmbəri. Bakı, Şərq-Qərb, 2008, səh.54

⁵Шипулина Галина. «...Донесу, как счастье, до могилы...». Журнал «Литературный Азербайджан», № 7-12, 1995; № 1-4, 1996, стр.145

⁶Firidun Şuşinski. Cabbar Qaryağdıoğlu. Bakı, İşıq, 1987, səh.97

mən isə xəstəxanadayam. Mənə elə gəldi ki, ölüürəm. O vaxt bir gündə iki şeir – «Есть одна хорошая» və «Ну, целуй меня, целуй» şeirlərini yazdım⁷. V. Belousovun araşdırmalarına görə, həmin il Pasxa bayramı məhz aprelin 19-da qeyd edilmişdir⁸. Qeyd edək ki, Yeseninin Qalina Benislavskaya 8 aprel tarixli məktubu mövcuddur⁹. Həmin məktubda o, dəhşətli ağrıların olduğunu və dünən, yəni aprelin 7-də həkimə müraciət etdiyini yazır. Beləliklə, Yeseninin aprelin 8-dən sonra xəstəxanada yatmasını dəqiq demək olar. Əlbəttə, nəzəri olaraq mümkün olsa da, çətin ki Yesenin məhz Pasxa bayramı günü və yaxud bayramdan bir gün əvvəl xəstəxanaya yatmağa razılıq versin. Onun aprelin 19-dan bir neçə gün əvvəl xəstəxanada yatması daha real və daha məntiqli görünür. Bu məntiq Yeseninin Cabbar Qaryağdıoğlu ilə görüşünün 17-18 apreldə olması fikrini bir qədər şübhə altına alır.

V.İ. BOLDOVKİN HƏMİN GÖRÜŞDƏ İŞTİRAK ETMİŞDİRMİ?

Bu görüş haqqında məlumat verən ilk iki mənbədə¹⁰ konkret yazılmasa da, Firidun Şuşinski və sonradan Zemfira Yusif qızı həmin mənbələrə əsaslanaraq görüşdə V.İ. Boldovkinin də iştirak etdiyini yazırlar. L. Polonskinin məqaləsində V.İ. Boldovkinin o görüşdə iştirak etdiyi yazılmır, sadəcə, məqalə müəllifinin, bu fikirləri V.İ. Boldovkindən eşitdiyi qeyd edilir. Bu isə V.İ. Boldovkinin həmin görüşün iştirakçısı olduğunu iddia etməyə əsas vermir. Digər tərəfdən, V.İ. Boldovkin həmin görüşdə iştirak etmiş olsaydı, «Воспоминания о Есенине» adlı xatirələrində bu haqda mütləq yazardı. Bu məntiq V.İ. Boldovkinin həmin görüşdə iştirak etmədiyini bir fakt kimi ortaya qoyur.

“ŞƏRQ MUSIQİSİNİN PEYĞƏMBƏRİ”

Yeseninin həmin görüşdə Cabbar Qaryağdıoğlu haqqında bu ifadəni işlətməsinə zərrə qədər də şübhə yoxdur. Qeyd edək ki, bu ifadə haqqında mətbuatda

ilk dəfə L. Polonski 1965-ci ildə yuxarıda adı çəkilən məqaləsində məlumat vermişdir. Məqalənin giriş hissəsində L. Polonski söylədiyi fikirləri V.İ. Boldovkindən eşitdiyini yazır. V.İ. Boldovkin isə o görüşdə iştirak etməsə də, həmin günlərdə, demək olar ki, həmişə Yeseninlə bir yerdə olurdu. Hətta may ayının 25-də Moskvaya Yeseninlə birlikdə getmişdi. Odur ki, L. Polonskinin V.İ. Boldovkinin dilindən eşidərək, adı çəkilən məqaləsində yazdığı bütün fikirləri əminliklə fakt kimi qəbul edə bilərik.

Amma Zemfira Yusif qızının “Sergey Yesenin Cabbar Qaryağdıoğlunun Varşavada çıxan valının üstündə (fərqləndirmə bizimdir – İ.İ.) həmin sözləri yazmışdır: “Şərq musiqisinin peyğəmbəri Cabbar Qaryağdıoğlu” fikri hələ ki, konkret yazılı bir faktə söykənmir. Məsələ burasındadır ki, Cabbar Qaryağdıoğlunun adı çəkilən valı bu günümüzdə qədər saxlanılmamışdır və heç bir digər yazılı mənbədə də bu fikir qeyd edilməmişdir. Odur ki, bu kifayət qədər maraqlı məsələyə bir qədər də dəqiqlik gətirmək üçün, Zemfira Yusif qızı ilə telefon əlaqəsi saxladıqdan sonra, Cabbar Qaryağdıoğlunun sonbeşiyi - qızı Şəhla Xanım Qaryağdı-Kürçaylı ilə görüşmək qərarına gəldim. Təəssüf ki, onunla üzbəüz görüşüb söhbət etməyə səhhəti imkan vermədi, amma telefonda xeyli danışdıq. Şəhla xanımın dediklərindən: “O val bizim ailəmizdə olub, mən də onu görmüşəm, sonralar o val Qurban Pirimovda olub. Mən o vaxtlar balaca idim və valın üzərindəki o yazının heç fərqi də varmırdım. Təəssüf ki, indi tarixi əhəmiyyət kəsb edən o val hələ də naməlum qalır”.

Zemfiara Yusif qızının “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” kitabının redaktoru Azərbaycanın xalq artisti, professor Sevda xanım İbrahimova da həmin valı gördüyünü söyləyir (bunu mənə Zemfira xanım telefon danışığımızda dedi). Sevda xanım Qurban Pirimovun nəvəsidir və söhbət gedən valın da bir vaxtlar Qurban Pirimovda olduğunu nəzərə alsaq, onun həmin valı görməsi də çox təbii və inandırıcı görünür.

Beləliklə, hazırda o tarixi val əlimizdə olmadığı üçün Şəhla xanımın və onun arxasınca da Sevda xanımın “mən o valı öz gözümlə görmüşəm” fikrini fakt kimi qəbul etməliyik. Son dövrlərdə ölkəmizdə mütəmadi diqqət və qayğının dövlət səviyyəsində yüksək

⁷Наседкин В.Ф. Последний год Есенина. Ветер с поля. Стихи, воспоминания о Есенине

Башкирское книжное издательство. Уфа, 1978, стр.137

Опубликована по изданию: Наседкин В.Ф. Последний год Есенина. М., «Никитинские субботники», 1927

⁸Белюсов В.Г. Сергей Есенин. Литературная хроника. Часть-2 (1921-1925). Москва, «Советская Россия», 1970, стр.344

⁹Есенин С.А. Собрание сочинений в шести томах. Т-6. Москва, «Художественная литература», 1980, стр.182

¹⁰А.К.Воронский. «Об отошедшем». Литературные записи. Артель писателей, «Круг», 1926, стр.135-136;

Полонский Л. Два певца. «Бакинский рабочий», 3 октября, 1965

¹¹Болдовкин В.А. Воспоминания о Есенине. <http://esenin.niv.ru/esenin/boldovkin.htm>;

¹²Şəhla xanım Yesenindən sevə-sevə tərcümələr etmiş mərhum şairimiz Əliqası Kürçaylının həyat yoldaşdır

vüsət aldığıni nəzərə alsaq, söhbət gedən valın tapılacağına ümidimizi də itirməməliyik.

YESENİNİN CABBAR QARYAĞDIOĞLUNA ŞEİR HƏSR ETMƏSİ

A.K.Voronskinin yuxarıda adı çəkilən məqaləsində Yesenin Cabbar Qaryağdioğluna şeir həsr etməsi haqqında heç bir məlumat yoxdur. Lakin L.Polonski bu haqda yazır. Müəllif öz məqaləsində «Отговорила роща золотая» şeirindən bir beyt (не обгорят рябиновые кисти/От желтизны не пропадет трава...) və «Цветы» şeirindən bir bənd (Я только тот люблю цветок/Который врос корнями в землю/Его люблю я и приемлю/Как северный наш василек) sitat gətirməklə Yesenin həmin görüşdə o şeirləri oxuduğunu qeyd edir. Məqalə müəllifi yazısının sonunda Yesenin Cabbar Qaryağdioğluna bədahətən (ekspromt) şeir dediyini də yazır. Təəssüf ki, həmin şeir haqqında əlavə məlumat verilmir və Yesenin məlum ekspromtları arasında da bu şeir haqqında məlumat yoxdur. Bir faktı da qeyd edək ki, L.Polonski Yesenin məşhur “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” ifadəsini də məhz bədahətən şeir söyləyərkən işlətdiyini yazır: “O, (Cabbar Qaryağdioğlu - İ.İ.) Yesenina yaxınlaşdı və onu qucaqladı. Yesenin isə ona ekspromtla cavab verdi və aydınca eşidilən bir misra xanəndənin yaddaşına həkk olundu: “Şərq musiqisinin peyğəmbərinə...”¹².

Firidun Şuşinski və Zemfira Yusif qızı L.Polonskinin məqaləsinə “əsaslanaraq” Yesenin həmin görüşdə Cabbar Qaryağdioğlunun şərəfinə nəinki bədahətən şeir dediyini, üstəlik, “kağızda yazdığı şeiri” Cabbar Qaryağdioğluna təqdim etdiyini də yazırlar (L.Polonskinin məqaləsində belə fikir yoxdur – İ.İ.).

Qalina Şipulina isə bu məsələdə A.K.Voronskinin məlumatını əsas götürür və buna görə də Yesenin Cabbar Qaryağdioğluna bədahətən şeir deməsi haqqında heç nə yazmır. Bununla belə, Qalina Şipulina bu görüşlə bağlı maraqlı bir fikir yazır. O, Yesenin bu görüşdən sonra yazdığı «Песня» şeirində bir məqamın məhz həmin görüşün təsiri altında yazıldığını ehtimal edir: “Mümkündür ki, məhz Cabbar Qaryağdioğlunun ifasında qədim Azərbaycan mahnıları ilə tanışlıqdan sonra Yesenin növbəti gün yazmışdır:

С теми же улыбками, радостью и муками,
Что певалось дедами, то поется внуками.¹³

Tədqiqatçının kifayət qədər məntiqli görünən bu

fikrinə biz də qatılıırıq.

Bu görüşlə bağlı bir məsələni də qeyd etmək istəyirik. Bu görüş haqqında tədqiqatçılar arasında fikir ayrılığına səbəb olan əsas bir məqam var. Bu, A.K.Voronskinin məqaləsində Yesenin Cabbar Qaryağdioğlunu “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” adlandırması və ona şeir həsr etməsi, və ya ekspromt şeir deməsi haqqında fikirlərin olmamasıdır. Məhz Yeseninlə Cabbar Qaryağdioğlunun görüşü haqqında ilkin məlumatın verildiyi bu məqalədə deyilənlər haqqında məlumatların olmaması bir sıra tədqiqatçıları bu görüşün adı çəkilən detalları ilə bağlı bir qədər ehtiyatlı fikir yürütməyə sövq edir. Bəs, doğrudan da, deyilən fikirlərin həmin məqalədə yer almamasını necə izah etmək olar? Fikrimizcə, səbəb sadə və aydındır. Məsələ burasındadır ki, həmin məqalədə tədqiqat obyektini Cabbar Qaryağdioğlu deyil, Yesenindir. Məhz buna görə də məqalə müəllifi, təbii olaraq, öz yazısında Yesenin Cabbar Qaryağdioğlu haqqında fikirlərini önə çəkməmiş, yalnız Cabbar Qaryağdioğlunun Yesenina dediklərini yazmışdır. L.Polonskinin məqaləsində isə tədqiqat obyektini hər iki şəxsiyyət olduğundan görüş daha ətraflı, hər iki müstəvidə təsvir edilmişdir. Odur ki, L.Polonskinin məqaləsinə əsaslanaraq Yesenin Cabbar Qaryağdioğlu ilə tarixi görüşü zamanı şairin onu “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” adlandırmasını və ona şeir həsr etməsini (bədahətən şeir deməsini) fakt kimi qəbul edə bilərik.

Beləliklə, Yeseninlə Cabbar Qaryağdioğlunun görüşü haqqında yuxarıda deyilənləri aşağıdakı kimi ümumiləşdirmək olar:

1. Çox güman ki, görüş Əlibəydər Qarayevin evində baş tutmuşdur.

2. Görüşün dəqiq gününü göstərmək mümkün olmasa da, onun 9-18 aprel aralığında baş tutmasını əminliklə deyə bilərik.

3. Yesenin yaxın dostu V.İ.Boldovkin həmin görüşdə iştirak etməmişdir.

4. Bu görüş Yesenin yaradıcılığında öz izini qoymuşdur.

5. Həmin görüşdə Yesenin Cabbar Qaryağdioğlunun şərəfinə bədahətən şeir demiş və onu “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” adlandırmışdır.

Bu, Yesenin böyük muğam ustasına, muğama, ümumilikdə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə verdiyi böyük qiymət idi. Məhz bunu nəzərə alaraq dahi şairin adı 2010-ci ildə Azərbaycanda buraxılan Muğam Ensiklopediyasına daxil edilmişdir¹⁴.

¹² Полонский Л. Два певца. «Бакинский рабочий», 3 октября. 1965

¹³ Шипулина Галина. «...Допсеу, как счастье, до могилы...». Журнал «Литературный Азербайджан», № 7-12, 1995; № 1-4, 1996, стр. 146

¹⁴ Muğam ensiklopediyası. Heydər Əliyev Fondu. Bakı, 2010, səh.202

BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏRDƏ DİN AMİLİNİN ROLU

Ülviyyə Quliyeva,

BDU-nun Politologiya kafedrasının müəllim

Ötən son 20 il ərzində dünya nizamı bu baxımdan prinsipial, köklü şəkildə dəyişmişdir. İlk növbədə bu onunla əlaqədar idi ki, XX əsrin 80-ci illərinin əsasən ikinci yarısından sonra keçmiş "sosializm dünyasında", o cümlədən SSRİ məkanında, eləcə də Azərbaycanca sosializmin quruluşu və onun mahiyyətindən irəli gələn kom-

munist ideologiyası zamanın gərdsinə duruş gətirə bilməyib, tarixin arxivinə köç etdilər.

Nəticədə, bir-birlərinə qarşı dayanmış iki əsas qütb arasında qloballaşan hazırkı dünyada geniş miqyaslı yeni münaqişələr meydana gəlmişdir. Alimlər birinci növbədə onlar arasında sivilizasiya ziddiyyətləri kimi dəyərləndirilən məqamları önə çəkirlər. Bununla yanaşı, sivilizasiyalararası ziddiyyətlərin əsas, ayrılmaz ünsürü kimi dinin də mühüm rol oynaması məlumdur. Məsələn, rusiyalı akademik N. N. Moiseyev yazır: "Avropada (mən deyərdim: hətta Avropada da – Ü. Q.) xalqları ayıran xətt o qədər də milli ərazi sərhədləri üzrə deyil, dini xəttlər üzrə bölünür". [4,134]. Bu fikrə əlavə olaraq deyə bilərik ki, ictimai şüurun və mədəniyyətin qədim forması hesab edilən din bu gün də müasir qloballaşan integrasiya proseslərinin və informasiya texnologiyalarının geniş vüsət aldığı indiki cəmiyyətdə dramatik hadisələrin mərkəzində yerləşir. Və dini təsəvvürlər bəşəriyyətin böyük hissəsinin dünyaya baxışları ilə əvvəlki kimi üzvi surətdə çulğadır.

Bununla yanaşı, dünya birliyinin inkişafı mürəkkəb və ziddiyyətli bir prosesdən ibarətdir. Burada bir tərəfdən müxtəlif regionların texnoloji inkişafı səviyyəsində fərqlər pozulur və əvvəllər bir növ müstəqil, muxtar surətdə inkişaf edən mədəniyyətlərin dialoqu, bir-birinə qovuşması fəallaşır: digər tərəfdən isə, sənaye nəhəngləri olan dövlətlərlə nisbətən zəif inkişaf etmiş ölkələr arasında ziddiyyətlər artır, Şərq mədəniyyətlərinin əksəriyyətinin etirazı ilə qarşılaşan planet həyatında vesternizasiya (qərbləşdirilmə) prosesi güclənir. Tarixi proseslərin dərk olunmasında ictimai-siyasi formasıyaları ön plana çəkən marksistlərdən fərqli olaraq maddi meyarlar deyil, cəmiyyətin mədəni sahələri, ünsürləri - dil, din, mənavi normalar, dəyərlər, ənənələr, ümumiyyətlə, həyat təzi və s. həlledici rol oynayır. Özü də burada birinci olaraq, xü-

susilə dinə üstünlük verilir. Məsələn, məşhur tarixçi A. Toynobidə "qərb", "islam", "pravoslav-xristian", "iudaist", "induist", "Uzaq Şərq" sivilizasiyaları və s. bu kimi anlayışlar daha tez-tez işlədilir [5, 77-80]. Bu cür yanaşma getdikcə müasir dövrün tədqiqatçılarındakı daha çox üstünlük təşkil edir. Məsələn, S. Xantinqtonda "qərb", "islam", "induist", "konfusi", "pravoslav-slavyan", "Latın Amerikası", "Afrika" sivilizasiyaları və s. anlayışlara rast gəlinir [6,13,184]. Bu da təsadüfi deyildir. Çünki məhz elə din, o cümlədən islam planetimizin müxtəlif regionlarında sivilizasiyalararası toqquşmaların ayrılmaz ünsürü kimi çıxış edir, bir çox hallarda da onları müəyyən edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, din məhz elə siyasiləşdirildiyi, ayrı-ayrı qüvvələrin müəyyən niyyətlərinə xidmət etdiyi zaman ümumbəşəri mənavi dəyərlərdən məhrum olur.

Bununla belə, din yaşayır və tarixdə özünü nəinki müxtəlif inancları, inancları və digər mənavi təlimləri, həyat haqqında mülahizələri (ekzistensial problemləri) və ya həmçinin, adət və ənənəvi həyat tərzini müəyyən edən, hətta daxili siyasi qüvvələri hərəkətə gətirən, onlara müəyyən dinamizm verən bir amil kimi də çıxış edir.

Məhz din, o cümlədən islam müəyyən etnos və ya millətin özünəməxsusluğunun rəmzinə, düşmən mövqeli hesab olunan "yad" mədəniyyətdən müdafiə vasitəsinin dayacağına çevrilmişdir.

Eyni zamanda, qeyd etmək olar ki, müəyyən bir cəmiyyət, icma nə qədər qədimdirsə, özünə bənzəri yoxdursa, onun milli mədəniyyətinin "mühafizəkar" funksiyası bir o qədər fəal olur və "xaricdən" gələn mənavi müdaxiləni daha qərarlı şəkildə qarşılayır.

Bu hal onunla izah olunur ki, inadlı, xroniki münaqişələr elə məhz dini-etnik zəmində baş verir. Buna misal kimi erməni-Azərbaycan, Kəşmirdəki Pakistan-hind, İran-İraq münaqişəsini, Çexenistandakı əvvəlcə azadlıq hərəkəti kimi başlayıb, sonradan isə dini müstəviyə keçmiş müharibəni, dalana dirənmiş Fələstinlə İsrail, ABŞ-İraq münasibətlərini və başqalarını göstərə bilərik.

Tarixi təcrübə göstərir ki, dini rəmzlərdən və təlimlərdən bir sıra hallarda çoxsaylı qırğınlara bəraət qazandırmaq üçün də istifadə olunur. Artıq kütləvi xarakter almış bu meyl ən azı xristian (Qərb) və müsəlman (Şərq) dünyalarını bürümüşdür. Məsələn, 2001-ci il sentyabrın 11-də ABŞ-in Nyu-York və Vaşinqton şəhərlərində baş vermiş dəhşətli terror hadisələrini islamın mənavi dəyərləri ilə əsaslandırmaq cəhdləri edilmişdir.

Ötən XX əsrdən bu yana qədər həyatda çox şeylər dəyişmişdir. Lakin hakimiyyətə can atan siyasi qüvvələr arasında dindən, o cümlədən islamdan öz məqsədləri üçün istifadə etmə nəinki keçmişdə qalmış, əksinə, müasir, milli mədəniyyətlərdə dərin kök salmış, hissiyyət və inancılara toxunmuş, sivilizasiyalararası münəqişəli anlarda isə daha geniş miqyas və kəskin xarakter almışdır.

Milli mədəniyyət, xüsusən də dini baxışlarla yığılmış mədəniyyət elə bir varlıqdır ki, o, insanlara (hər halda çoxsaylı adi insanlar bu cür hiss edirlər) öz xalqına və vətəninə mənsubluğunu hiss etməkdə, atalarının, əcdadlarının əhdlərinə çatmaqda, öz milli köklərinin dərk olunmasında mənəvi qida verir. Əgər kənardan, zorən həmin milli mədəniyyətə mexaniki olaraq yad ünsürlər aşılamağa cəhd göstərilirsə (buna açıq-aşkar və miqyaslı misal kimi vesternizasiya prosesini göstərmək olar), bu zaman milli mədəniyyətin nümunələrinin yeniləri ilə dəyişdirilməsi və ya modernləşdirilməsinə yönəlmiş xarici müdaxiləyə qarşı reaksiya, hətta bunun demokratikləşmə, insan hüquqlarının qorunması, vicdan azadlığı və s. bu kimi prinsiplərin bəhanəsi altında təlqin olunmasına baxmayaraq, birinci planda onun mühafizəkarlıq funksiyası önə çıxır. Bu zaman milli şüur özünün maksimalizmi və ekstremizmi ilə çox rahat şəkildə təcavüzkar, qeyri-sağlam, mürtəcə şüura transferləşir. Nəticədə, bu da nəinki münəqişəli vəziyyətlər yaradır, hətta onları kəskinləşdirir, davamlı, uzun müddətli edir. Milli-dini münəqişələrin də dərinliyinin və onun mahiyyətinin üstüörtülü məqamlarından biri məhz, elə buradadır.

Əslində, hətta bir-birlərlə uzlaşmayan dini konsepsiyaların mövcudluğu sosial qarşıdurma üçün ciddi səbəb olmamalıdır. Lakin müəyyən konkret şəraitdə belə hallara rast gəlinir. Buna əyani misal kimi İraqda baş verən şiə və sünnü ərəblər, hindlilər və pakistanlılar və s. arasındakı qanlı toqquşmaları göstərmək olar. Bununla belə, araşdırmalar göstərir ki, adətən dini toqquşmaların kökündə siyasi-iqtisadi maraqların (yəni, hakimiyyət uğrunda mübarizə, yeni ərazilərin, xammalın, satış bazarları və sairənin əldə edilməsi) toqquşması durur.

Buna görə də, bu cür ziddiyyətlərin sakralizasiyası o dərəcədə başqa bir rejim, yeni vəziyyət də yaradır. Bu zaman həmin ziddiyyətlər iştirakçılar tərəfindən ilahi və şeytani qüvvələrin mübarizəsi kimi şərh edilərək qəbul olunur ki, burada da bir çox hallarda kompromisə yol verilmir.

İslamı və iudaizmi daha çox avtoritar din hesab edən bəzi müəlliflər qeyd edirlər ki, bu cür toqquşmalar onların mühafizəkarlığından irəli gəlməklə həmin dinlərin daşıyıcıları olan dövlətləri də "inam uğrunda mübarizə"yə səsləməklə onlar arasındakı münəqişələri daha da kəskinləşdirir. Belə bir vəziyyətdə hərbi cəhətdən nisbətən zəif olan tərəf adətən terrorçuluq kimi mübarizə vasitəsinə əl atır ki, bu da Tanrıya müraciətfə və ona əsaslanma üzərində qurulmuş kütləvi surətdə könüllü şəhid-kamikadze hərəkətinin

yarınmasına, müsəlman gənclərinin şadyanılıqla güllə qarşısına çıxmasına imkan verir.

Dini-etnik münəqişələrin daha bir məntəfi, arzuolunmaz cəhəti də var. Bu da onun mühafizəkarlığı, dönməzliyidir, yəni "yara"nın sağalmamasıdır. Özlərinin şeytan qüvvələrə qarşı mübarizə apardığını hesab edən (iudaizm və islam, islam və xristian, induizm və islam ardıcılıarı) bir çoxları tərəfindən bu gün də həmin proses özünü bürüyə verir. Bu halda nifrət sönməzdir, hətta düşməninə fiziki cəhətdən qalib gəlmiş mömin bunu şeytana qalib gəlməsi kimi başa düşür, qəbul edir. Dini düşmənçilik müharibə, terrorçuluq, vandalizm və s. bu kimi aksiyaların alovlanması zəmin yaradır.

Təəssüf ki, sivilizasiyalararası münəqişələrdə dinin rolu da belədir. Münəqişələrin isə son onilliklərdə sayı nəzərə cərpacaq dərəcədə artmışdır.

Beləliklə də, nə qədər ki Qərb, əgər belə demək mümkünsə, zorən, müstəmləkə sayağı tətbiq etdiyi vesternizasiya siyasətinə zəruri düzəliş etməyib, sivilizasiyalararası münəqişələr əvvəlki tək davam edəcək.

Bütün bu proseslər əyani surətdə vaxtilə post-sovet məkanında yerləşən Cənubi Qafqaz bölgəsində, o cümlədən Azərbaycanda da baş vermişdir. Hələ vaxtilə çarın, sonradan bolşeviklərin-kommunistlərin dövründə buradakı xalqlara qarşı zorən "ruslaşdırılma", "sovetləşdirilmə" siyasəti həyata keçirilərək, bu regionda yaşayan millətlərin və etnosların həyatlarına saymazlıqla müdaxilə edilmişdir. Yədlilər tərəfindən tarixi ərazilər onların mənafeələrinə uyğun bölüşdürülmüş, bu regionda, o cümlədən Dağlıq Qarabağda yaşamaayanlar (burada əsasən ermənilər nəzərdə tutulur - Ü.Q.) həmin ərazilərə köçürülmüş, yerli azərbaycanlı əhalisi isə öz doğma yurdlarından didərgin edilmişdir. Əsrlər boyu mövcud olan, qədim və zəngin mədəniyyətə malik olan Azərbaycan xalqının milli maddi və mənəvi sərvətləri, eləcə də torpaqları qanunsuz və ədalətsiz olaraq yədlilər tərəfindən təcridən zəbt edilməklə bərabər, gələcəkdə onun digər ərazilərinin də işğal olunmasına zəmin yaradılmışdır.

Sovet diktaturası dağılandan sonra isə vaxtilə süni şəkildə yaradılmış zahiri sabitlik, zahirən şüurdan, psixikadan, şəxsiyyətlərarası münasibətlərdən guya sıxışdırılıb çıxarılmış kimi göstərilən, əslində daxildə gizlədilmiş bütün ziddiyyətlər, o cümlədən, dini problemlər arxaik şəkildə, hətta, deyərdik ki, qəbilə-tayfasayağı hökm sürən ənənələr, sosial əlaqələr yenidən halvanizasiya olunmaqla üzə çıxmağa başlamışdır. Bu proseslərin ən yüksək zirvəsi, kəskin təzahürü millətlərarası toqquşmalardır.

Müasir dövrdə Qərb tərəfindən Rusiyada, Yaxın Şərqdə, müsəlman dünyasında, o cümlədən Azərbaycanda da aparılan vesternləşmə siyasəti bu gün də müşahidə edilməkdədir. Qeyd olunan regionlardan fərqli olaraq (Rusiya inadkarcasına Qərbə, xüsusən də ABŞ-a qarşı dayanmış, müsəlman dünyasının müəyyən hissəsi isə daha radikalıq nümayiş etdirir) müstəqil Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi balanslaşdırılmış, məqsədyönlü siyasəti nəticəsində hadisələr qaba-

riq şəkil almır və respublikamız istər Qərb, istərsə də Şərq aləminə uyuşmaqla özünəməxsus yer tutur.

Azərbaycan Qərbə, xristian dünyasına integrasiya etməklə yanaşı, öz milli, xüsusən də dini dəyərlərini unutmur. Əksinə, inkişaf etdirir. Rəsmi məlumata görə, 2006-cı ilədək Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 519 dini-humanitar təyinatlı təsisatlar qeydiyyatla alınmışdır. Lakin onların arasında elələri də var idi ki, dövlət qeydiyyatından rahatlıqla keçməklə niyyətləri heç də bilavasitə öz funksional vəzifələri ilə məşğul olmaq deyil, dini ekstremizmi təbliğ etmək, terrorçuluğu bu və ya digər şəkildə dəstəkləmək məqsədini güdürdü. Məsələn milli maraqların nəzərə alınması baxımından yaşama nəticəsində onlardan bir neçəsinin fəaliyyətləri dayandırılmış, pozuculuq fəaliyyətilə məşğul olan təmsilçilərinin bir qismi isə ölkə hüduqlarından kənarlaşdırılmışdır.

Sual olunur: belə plüralizmin nəticəsi necə olacaq? Nəzərə almaq lazımdır ki, insanlar arasında müasir dövrdə heç də sözün tam mənasında harmoniya, ilahi məhəbbət və mülayimlik mövcud deyil. Əksinə, gətirdikə ibadət məkanı uğrunda mübarizə kəskinləşir, digərlərinə qarşı, hətta qohumluq əlaqələrində olan insanlar arasında dini əqidədən irəli gələn ədavət və düşmənçilik artmaqdadır. Bu, ayrı-ayrı mollaların, özlərini "imam" adlandıran qondarma liderlər arasındakı rəqəbətə də özünü göstərir. Belələri sadə islam ardıcılıqları və dindarlar arasındakı nüfuzlarından istifadə edərək, bir sıra hallarda onsuz da tarıma çəkilən mənavi-psixoloji gərginliyin artmasına, insanların gündəlik münasibətlərində yeni ixtilafların yaranmasında öz "təhfə"lərini verirlər. Zənnimizcə, artıq cəmiyyətimizdə mənavi ab-havanın dəyişilməsində, o cümlədən məscidlər, təriqətlərarası münasibətlərdə gərginliyin və qarşılıqlı inamsızlığın aradan götürülməsinə böyük ehtiyac vardır.

Ümumiyyətlə, dini zəmində bir çox toqquşmaların, çatların səbəbinin məğzi ondadır ki, həm dünyəvi, həm də dini dairələr son onilliklərdə baş vermiş nəhəng, ciddi sosial dəyişiklikləri kifayət qədər nəzərə almır, hələ də dinin - məscidin və ya kilsənin cəmiyyətdə rolu haqqında köhnəlmiş təsəvvürlərdən ol çəkmirlər.

Ölkəmizdə hazırkı durumda dinin ümumiyyətlə mədəniyyət sistemində rolu və yerinin köklü şəkildə yenidən dərk olunmasını nəzərdən keçirmək, zənnimizcə, tarixi zərurətdən irəli gəlir.

Əlbəttə, bu, ayrı müstəqil mövzudur. Lakin burada tədqiq etdiyimiz mövzu ilə əlaqəli bir məqam da vardır. Dünyanın aqibəti ilə artmaqda olan məsuliyyət təkcə dünyəvi idarəçilərin deyil, eyni zamanda, din rəhbərlərinin də üzərinə düşür. Çünki konfessialararası xırda çatlar tədricən birbaşa iri toqquşmalar, hazırkı şəraitdə bəşəriyyətin mövcudluğuna təhlükə yaranan qanlı müharibələr üçün münbit şərait yaradır.

Bir sözlə, "din amili" sadəcə milli mədəniyyətin üst qabığı, qışası, onun zahiri ideoloji təbəqəsi

deyildir. O, özü-özlüyündə güclü enerji yaratmaqla münəfişələri möhkəmləndirən, mütləqləşdirən qüvvədir. Lakin tam mənada dinin siyasi "neştəri"ni, "iynəsi"ni nəzərə alan realist, məqsədyönlü siyasət onu gələcəkdə hamarlara, bəlkə də ləğv edə bilər.

Qloballaşma, cəmiyyətin demokratikləşdirilməsi prosesləri dinlərarası toleranlığın, dialoqun genişləndirilməsini, nəticə etibarilə təcridolunmanın dəf edilməsi və düşmənçiliyin aradan götürülməsini dikte edir. Bu problem hələ ki dini-etnik zəmində kəskin münəfişələr məkanı olmayan Azərbaycan üçün də aktual olaraq qalır.

Bu cür ağırlı proseslərin dəf olunması yolu da çoxdan məlumdur. Bu - din azadlığı və dinlərarası xoşməramlı dialoqdur.

İstifadə olunan ədəbiyyat

1. Əliyev H. Müstəqillik yolu. Bakı: 1997.
2. Mustafayev R. "Erməni terror və quldur birləşmələrinin bəşəriyyətə qarşı cinayətləri" (XIX-XXI əsrlər, müxtəlif xronoloji ensiklopediya) // "Dirçəliş XXI əsr" jurnalı, 2002, №57.
3. Şeyxulislam Paşazadə A. "Qloballaşmanın mümkün nəticələri: sivilizasiyaların toqquşması, yaxud dialoq" // "Qloballaşan dünyada islam", Bakı: 2005.
4. Монсеев Н.Н. Экологический кризис и цивилизационные конфликты // Проблемы глобальной безопасности, М: 1995.
5. Тойноби А.Дж. Постигжение истории. М: 1991.
6. Хантингтон С. Терроризм: история и современность, М: 1999.

Summary

Recently the globalization of the nowadays world situation had been changed in a principal way and it caused the new conflicts/ this process was evaluated by some researchers as a civilization contradictions, on which this article has been based on. On the sphere of these contradictions the religion is shown as an impressive factor that causes the international relations in contemporary period as well as long times before. Naturally, the basic reason of the conflicts is a clashing of politic-economical interests, however, it is shown in the article that, at the result of sacralization of the conflict the situation turned to other sphere and became rough and severe as well. It is scientifically motivated in the article that the substance of Islam, as well as the religion itself don't serve the abruptness of the situation, as the definite political and religion circles as well as the extremists "covered" by religion do use this factor in order to achieve the political aims of themselves.

DÜNYANIN ƏN BÖYÜK QURANI-KƏRİMİ

Qurani-Kərimin dünyada ən böyük nüsxəsi Rusiya Federasiyasının Tataristan Muxtar Respublikasına gətirilmişdir

AzərTAc xarici KİV-lərə istinadla xəbər verir ki, İtaliya şirkəti tərəfindən hazırlanmış 800 kiloqram ağırlığında müqəddəs kitabın Kazana gətirilməsi münasibətilə şəhərdəki Qul Şərif məscidində mərasim təşkil edilmişdir.

Kitabın eskizi Şotlandiyada, çapı İtaliyada, daş-qaşları isə Hindistanda hazırlanmışdır. Müqəddəs kitabın bu nüsxəsi 2 metr uzunluğunda, 1,5 metr enliyindədir və 632 səhifədən ibarətdir.

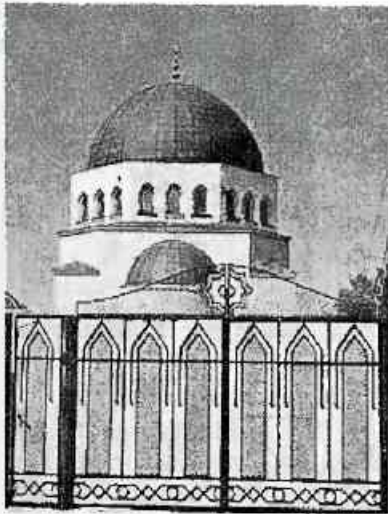

UKRAYNADA YENİ MƏSCİD

Ukraynanın paytaxtı Kiyev şəhərində "Ər-Rəhman" məscidinin təntənəli açılışı olmuşdur

Üç min nəfər üçün nəzərdə tutulmuş məscidin sahəsi 3200 kvadratmetr, minarənin hündürlüyü 27 metrdir. İnşaat işlərinə şeyx Əhməd Təmin başda olmaqla Ukrayna Müsəlmanları Dini İdarəsi rəhbərlik etmişdir. Ukraynada təxminən 2 milyon, o cümlədən Kiyevdə 60 min müsəlman yaşayır.

"Ər-Rəhman" məscidinin təntənəli açılışında Kiyevdə akkreditasiya olunmuş diplomatik korpusun, o cümlədən Azərbaycan səfirliyinin nümayəndələri, dünyanın bir çox ölkəsindən xarici qonaqlar, o cümlədən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin birinci müavini Hacı Salman, habelə din xadimləri, Ukrayna Azərbaycan Konqresinin üzvləri iştirak etmişlər.

BRÜSSEL AVROPANIN ƏN MÜSƏLMAN ŞƏHƏRİDİR

Hazırda Belçikanın paytaxtı Brüsselin əhalisinin 25 faizini müsəlmanlar təşkil edir

Lent.az-ın "mignews.com" saytına istinadən verdiyi məlumata görə, Liven Katolik Universitetinin apardığı araşdırma bu nəticəni ortaya qoyub.

Rəsmi statistikaya əsasən Brüsseldə müsəlmanların sayı 300 min nəfərə çatıb. Bu isə hazırda Brüsselin Avropada ən çox müsəlmanlaşmış şəhər olduğunu ortaya qoyur. Liven Katolik Universitetinin sosioloqu Felix Dassetta 2030-cu ildə Brüsseldə müsəlmanların əhalinin əksəriyyətini təşkil edəcəyini proqnozlaşdırır. Sosioloq müsəlmanların Belçika cəmiyyətinə inteqrasiyada çətinlik çəkdiyini də vurğulayıb.

Brüsseldəki müsəlmanların 70 faizi Mərakeş, 20 faizi Türkiyə, 10 faizi isə Albaniya, Misir, Pakistan və Şimali Afrika əsillidir. Müsəlmanlar Belçikaya 1960-cı illərdən gəlməyə başlayıblar. Bu gün Belçikada müsəlman cəmiyyətinin təbii artımı sürətlidir. Mərakeş və Türkiyə əsilli müsəlmanların 35 faizinin yaşı 18 yaşdan azdır. 2008-ci ildə Belçikada ən populyar ad isə Məhəmməd olub. Ölkədə əhalisinin sayına görə ikinci yerdə olan Antverpen şəhərində də Məhəmməd adı məşhurdur. Bu şəhərdə ibtidai siniflərdə oxuyan uşaqların 40 faizi müsəlman ailələrin övladlarıdır.

YENİ PREZİDENTLƏR SEÇİLDİ

LİBERİYADA – ELEN CONSON-SERLİF

2011-ci ilin Nobel mükafatı laureatı Elen Conson-Serlif yenidən Liberiya prezidenti seçilmişdir

Elen Conson-Serlif noyabrın 10-da keçirilmiş seçkilərin nəticələrinə görə, ikinci müddətə Liberiya prezidenti seçilmişdir. Liberiyanın hazırkı dövlət başçısı, Birlik Partiyasının lideri seçicilərin səslerinin 90,8 faizini toplamışdır.

E.Conson-Serlif 2006-cı ildən hakimiyyətdədir. O, qadınların təhlükəsizliyi və onların sülhməramlı işdə yaxından iştirakı hüququ uğrunda qeyri-zorakı yolla mübarizəsinə görə oktyabr ayında Nobel sülh mükafatına layiq görülmüşdür.

QIRĞIZISTANDA – ALMAZBEK ATAMBAYEV

Noyabrın 12-də Qırğızistanın Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) Prezident seçkilərinin rəsmi nəticələrini elan etmişdir

MSK-nın sədri Tuyqunaalı Abdraitov Komissiyanın iclasında seçkilərin nəticələri ilə əlaqədar bildirmişdir ki, rəsmi məlumatla görə, Almazbek Atambayev seçicilərin 62,52, Adaxan Madumarov 14,78, Kamçibek Taşiyev isə 14,32 faizinin səslerini qazanmışlar. Komissiya sədri demişdir ki, dairə seçki komissiyalarının təqdim etdikləri protokollar təsdiq olunmuşdur.

İclasda Almazbek Atambayevin Qırğızistan Prezidenti kimi qeydə alınması ilə bağlı qərar qəbul edilmişdir.

Yeni seçilmiş Prezidentin andıçma mərasimi bir ay müddətində olacaqdır.

NİKARAQUADA – DANİEL ORTEQA

Nikaraquada prezident, vitse-prezident və parlament seçkiləri keçirildi

Nikaraqua Mərkəzi Seçki Komissiyasının seçkilərin yekunları ilə bağlı açıqladığı məlumatda bildirilir ki, Daniel Orteqa seçicilərin 63,95% səsini toplamaqla növbəti müddətə ölkə başçısı seçilib.

Parlament seçkilərində də D.Orteqanın rəhbərlik etdiyi Sandinist Milli Cəbhəsi qalib gələrək, seçicilərin 63,28% səsini toplaya bilib.

D.Orteqanın əsas rəqibi Müstəqil Liberal Partiyasından namizəd Fabio Qadea isə 29,09% səs qazanıb. Seçicilərin ümumi sayı isə 3,3 milyon nəfər olub.

QVATEMALADA – OTTO PERES MOLİNA

Noyabrın 6-da Qvatemalada keçirilən prezident seçkilərində ehtiyatda olan general Otto Peres Molina qalib gəlib. Səslərin 55,2%-i general Molinanın xeyrinə verilib. Onun əsas rəqibi - biznesmen Manuel Baldison isə səslərin 44,8%-ni toplaya bilib.

O.P.Molina artıq seçkilərdə qalib gəldiyini bəyan edib və ölkə vətəndaşlarına minnətdarlığını bildirib.

Qvatemalada prezident seçkiləri iki mərhələdə keçirilib. Birinci turda səslərin 36%-ni toplayan Molina qalib gəlib. Bu mərhələdə Baldisonu seçicilərin 23%-i dəstəkləyib.

Qeyd edək ki, 61 yaşlı O.P.Molina Vətənpərvər Partiyası, 41 yaşlı Baldison isə Azadlığın Bərpası Demokrat Partiyasının nümayəndəsidir. Eks-generalın seçki kampaniyasının əsasını mütəşəkkil cinayətkarlıq və yoxsulluqla mübarizənin aparılması təşkil edir.

AVROPANIN ƏN SÜRƏTLƏ BÖYÜYƏN ŞƏHƏRİ

On il sonra İsveç əhalisinin dördü bir hissəsi ölkənin paytaxtı Stokholmda yaşayacaqdır

Stokholm Avropanın ən sürətlə böyüyən şəhərlərindən biridir. Əhalinin indiki artım sürəti şəraitində 10 ildən sonra bütün İsveç sakinlərinin dördü bir hissəsi Stokholmda yaşayacaqdır.

Stokholm Ticarət Palatasının məlumatına görə, İsveç paytaxtı artım sürətinə görə artıq Londonu iki dəfə geridə qoymuşdur. Palatanın baş direktoru Mariya Rianka hesab edir ki, belə bir inkişafda qorxulu heç nə yoxdur, çünki Stokholm mənzil tikintisinə, ictimai nəqliyyata, təhsilə və digər infrastruktur sahələrinə kifayət qədər investisiya yatırmaqla yeni tələblərin öhdəsindən gələcəkdir.

İsveçin paytaxt bölgəsi daha çox cavanları cəlb edir, Avropada daha gənc əhali ilə yalnız Amsterdam və London öyünə bilər.

Bu arada demoqrafiya problemləri üzrə ekspert Oke Nilson "Metro" qəzetinə müsahibəsində 10 il sonra stokholmluların sayının Ticarət Palatasının proqnozlaşdırdığı səviyyədən xeyli çox olacağından ehtiyatlandığını bildirmişdir.

İRAN ƏHALİSİNİN SAYI

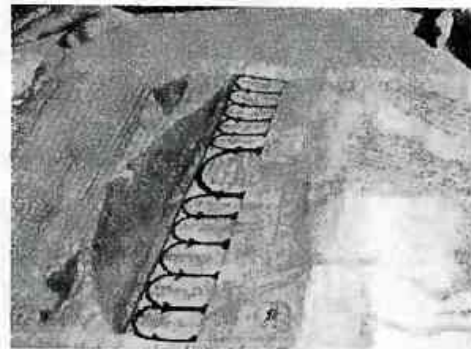
İranda əhalinin sayı 75 milyonu ötmüşdür

İranda əhalinin sayı 75 milyonu ötmüşdür. Bu barədə məlumat cari ilin sentyabrın 24-dən oktyabrın 13-dək ölkədə əhalinin siyahıya alınmasının nəticələrinə əsasən yayılmışdır. Məlumatda bildirilir ki, ölkə əhalisinin təxminən 51 faizini kişilər təşkil edir.

VATIKAN ÖVLİYA ÇƏLƏBİNİN XƏRİTƏSİNİ NÜMAYİŞ ETDİRDİ

Vatikanın kitabxanasında saxlanan və indiyədək əsla nümayiş etdirilməyən xəritə ilk dəfə açıq sərgiyə çıxarılıb.

"Habertürk" bildirir ki, türk səyyah və alim Övliya Çələbinin "Səyahətnamə"sindən sonra ikinci ən mühüm, məşhur əsəri hesab edilən, 6 metr uzunluğundakı "Nil xəritəsi" Vatikan Kitabxanasında nümayiş etdirilir. Xəritənin nümayişi Türkiyənin Vatikandakı səfiri Kənan Gürsoy və yazıçı Ronaldo Marmaranın təşəbbüsü ilə təşkil edilmişdir.

YAPONİYADA ƏMƏYƏ MİNNƏTDARLIQ GÜNÜ

Noyabrın 23-də Yaponiyada əməyə minnətdarlıq günü (Kinro-Kanshya no Hi) qeyd edilir

Həmin gün bütün sənaye sahələrinin işçiləri, fermerlər və dövlət müəssisələrinin əməkdaşları qanuna müvafiq olaraq istirahət edirlər.

Kənd təsərrüfatı işlərinin başa çatması ilə əlaqədar olan və tarixən "Yeni məhsul bayramı" adlanan bu bayram 1948-ci ildən başlayaraq əməyə minnətdarlıq günü kimi qeyd edilir.

Hazırda bayram əmək fəaliyyətinin bütün sahələrini əhatə edir. Bu bayramın əsasında əməyə ehtiram dayanır. Həmin gün cəmiyyətin inkişafı üçün sərf etdikləri zəhmətə görə yaponlar bir-birlərinə minnətdarlıq edirlər.

Rəssam Hafiz Yəhyayev

YENİ RUBRIKANIN TƏQDİMATI

Rəssam Elçin Axundov

Hörmətli Redaksiya!

2011-ci ilin mart ayında "Xəzər" in 20 yaşı tamam oldu. Keçən 20 il ərzində çox uğurlar qazanıldı, istər Azərbaycanda, istərsə də onun hüdudlarından çox-çox uzaqlarda "Xəzər" hörmət və nüfuz qazandı, adımız dünyanın ən mötəbər təhsil ocaqlarında hörmətlə çəkilməyə başlandı. Amma olanlar oldu, qazanılanlar qazanıldı. İndi keçmişlə yox, gələcəklə yaşayırıq. Hədəfimiz Azərbaycanın lider ali məktəbi ünvanını daimi saxlamaqla, yeni-yeni uğurlar əldə etmək, dünyanın ən yaxşı ali məktəbləri sırasında oturmaqdır.

Amma elmdə, təhsildə əldə edilən nailiyyətlərdən başqa ali məktəbin bir "şəxsi həyatı" da var. 20 il müddətində bu həyatda da çox maraqlı hadisələr baş verib, xatirələr formalaşib, müxtəlif tədbirlərimizdə müəllimlərimiz, işçilərimiz universitetin yarandığı gündən bu yana baş vermiş yaddaqalan, lətifəsayağı hadisələr danışılar. Amma, təəssüf ki, bunlar elə danışıda qalıb. Bu maraqlı hadisələrin bir müddət sonra unudulacağı, yaddan çıxacağı, hafizələrdən silinəcəyi çox təbiidir. Odur ki, "Xəzər Xəbər" jurnalında yeni bir rubrikanın açılmasını təklif edirəm. Təklif edirəm ki, bu günə qədər Xəzərin real həyatından götürülmüş lətifəsayağı hadisələri qələmə alaraq, tarixin yaddaşına köçürək. Bunu bir vaxt Hamlet müəllim təklif etmişdi. Amma nədənsə unuduldu. Rubrikanın adını da təklif edirəm: "Molla Xəzər lətifələri". Təklif yenə danışıda qalmasın deyə, əməli işə keçirəm və ilk üç belə lətifəni diqqətinizə çatdırıram.

Hörmətlə,
İsaxan İsaxanlı

MƏNƏ KÖMƏK EDİN, UNİVERSİTETİ BİTİRİM

Bir dəfə tibb fakültəsində oxuyan bir tələbə qız kabinetimə daxil oldu: "İsaxan müəllim, sizin yanınıza bir xahişə gəlmişəm. Mənim universiteti bitirməyimə cəmi bir fənn qalıb – Azərbaycan tarixi fənni. Müəllimim Roza xanım olub. Həmin fəndən əvvəllər bir dəfə imtahan verib kəsilmişəm. Sonra ailə qurdum və universitetdən bir müddət ayrılmalı oldum. İndi südümər bir uşağım var. Heç cür imtahana hazırlaşa bilmirəm. Xahiş edirəm, mənə kömək edin, "credit by exam" verib universiteti bitirəm". Açıq, o tələbəyə diqqətlə qulaq asandan sonra imkanım olsaydı, kömək etmək istəyərdim, amma necə? "Xəzər" in qaydaları buna yol vermir, axı!

Birdən ağılıma bir fikir gəldi: "Gəl belə edək. Balaca uşağınızı da al qucağına, get Roza xanımın

yanına. Məndən istədiyin köməyi elə onun özündən istə. Mütləq kömək edər. Cavabını da sonra mənə deyərsən". Tələbə "yaxşı məsləhət"dən razı qalaraq, sevinə-sevinə getdi. Bir necə gündən sonra həmin tələbə yenə yanıma gəldi. Kefi yox idi. Səbəbini soruşanda belə cavab verdi: "Getdim Roza xanımın yanına. Siz dediyiniz kimi hər şeyi ona danışdım. Yaxına gəlib uşağı qucağına aldı. O üzündən, bu üzündən öpdü və sonra dedi: "Sən çox şirin uşaqsan. Amma bax, sənin maman heç yaxşı mama deyil. O sənin gələcəyini düşünmür. Yaxşı oxumur, imtahana hazırlaşmır, ona görə də universiteti bitirə bilmir". Sonra da uşağı mənə qaytarıb, "indi get yaxşı-yaxşı hazırlaş, imtahan ver" – dedi.

Bir az irəli gedib deyim ki, həmin tələbə "credit by exam" verdi və kəsildi. Sonradan onun məzun olub-olmadığını isə bilmirəm.

REKTORUN OTAĞI HARADADIR?

Bir nəfər yanıma gəlib, Hamlet müəllimlə görüşü olduğunu bildirdi və onun harada oturduğunu soruşdu. O vaxt Hamlet müəllim təzəcə özünün indi oturduğu yeni kabinetinə köçmüşdü. Mən Hamlet müəllimin kabinetinin yerini izah edərək, onun yeni binada oturduğunu dedim və qonağı ora yola saldım. Sonrakı hadisə belə cərəyan edir. O gedir, kabineti tapa bilmir və bir tələbədən rektorun harada oturduğunu soruşur. O vaxt Hamlet müəllim artıq rektor deyildi, rektor Con Rayder idi. Tələbə də təbii olaraq rektorun bu binada deyil, köhnə binada oturduğunu deyir və qonağı yenidən bu binaya göndərir. Qonaq yenidən mənim yanıma gəldi. Mən ona Hamlet müəllimin o biri binada oturduğunu təkrar edəndə əsəbi halda: "Bu nədir, Xəzər Universitetində nə tələbələr, nə də siz rektorun harada oturduğunu bilmirsiniz. O ora göndərir, bu bura göndərir. Mən rektora şikayət edəcəm" deyərək, hirsli-hirsli uzaqlaşdı.

"TO BE" İLƏ "DOES"IN ƏHVALATI

Səhv etməmişəm, 1995-1996-cı illər idi. O zaman bizim universitetin Gəncədə hazırlıq kursları var idi. Tələbələr orada əsasən ingilis dilini öyrənirdilər ki, Bakıya gələndə işləri bir az asan olsun. Həmin kurs cəmi 2 il mövcud oldu. Buraya gələn tələbələrin ingilis dili üzrə səviyyəsi bizi qane etmirdi. Vəziyyətin yerində araşdırılması və lazım gələrsə, kursların bağlanması üçün Gəncəyə bir komissiya göndərilməsi qərarlaşdırıldı. Komissiyaya ingilis dili müəllimi, rektor köməkçisi Əfqan Abdullayev və mən daxil edildik.

Gəlib Gəncəyə çatdıq. Orada dərs deyən müəllimlərin və tələbələrin valideynlərinin iştirakı ilə bir toplantı keçirdik. Əsasən valideynlər danışır, biz dinləyirdik. Valideynlər kursun bağlana biləcəyi fikrinə etiraz edir, tələbələrin zəifliyinin səbəbini ingilis dili müəllimlərinin özlərinin zəif olmasında görürdülər. Valideynlərdən biri bir ingilis dili müəllimi haqqında lap sərt danışdı və fikrini belə tamamladı: "Burada hansı ingilis dilindən danışmaq olar ki, filan müəllim (o müəllimin adını çəkdi; təəssüf ki, həmin müəllimin adını unutmuşam, yoxsa mütləq yazardım; amma onu deyim ki, xeyli yaşlı bir kişi müəllim idi) "to be" ilə "does" dan başqa heç nə bilmir". Hamı gülüşdü. Əfqan müəllim də bu fikrə güldü və yarızarafat, yarıciddi dedi: "Vallah, bir müəllim ki, ingilis dilində "to be" ilə "does"ı yaxşı bilir, ondan şikayətlənməyə əsas yoxdur".

AZƏRBAYCANDA TOYLARI NECƏ TƏŞKİL ETMƏK LAZIMDIR?

"Bizdə toy etmirlər, adama toy tuturlar"

*Azərbaycan
Milli Kulina-
riya Mərkəzi-
nin prezidenti
Tahir Əmiras-
lanovla müsə-
hibə*

- Bugünkü toylarımız haqda nə düşünürsünüz?

- Bizdə toy etmirlər, adama toy tuturlar. Toy tutan zaman da adamın başına nə oyun istəsən, gətirirlər. Musiqini o qədər yüksək səslə verirlər ki, ya durub ortada dingildəməlisən, çünki ona rəqs demək olmaz, ya da ki, yemək yeməlisən. Adamı yeməyə məcbur edirlər. Boş dayanmaq olmur, əyləncə yox, səsdən yanında əyləşən adamla söhbət etmək olmur. Stressdən ən yaxşı xörəyi də yesən, elə bil ki, mədəbağırsağ sistemində daş asılıb. Bu stress toydan 4-6 saat sonra çəkilir.

- Toylardakı israfçılıq haqda nə deyərdiniz?

- Toylarda təkcə yemək yox, insan da israf olunur. Lap evdə qadın da uşağın qabağından qayıdan yeməyi özü yeyir ki, israf etməsin, əvəzində özünü israf edir. Bədənə lazım olan qədər yemək lazımdır. Restoranda isə yemək israf olunmur. Toyda qalan yeməyi restoran sahibinin digər restoranlarına paylayırlar, aş yeyilmir, sabah köhnə düyünü dövgəyə qatırlar. Heç nəyi atmırlar.

- Toylarda plovun təqdimatı və süfrəyə verilmə vaxtı düyünü hörmətdən salmır?

- Hörmətsizlik olur. Baxmayaraq ki, toyda ən hörmətli yemək çörəkdir, amma nəyə görə, plovu seçiblər. Guya ki, hörmət edib, alovla gətirirlər, fişəng atırlar, toz qaldırırlar. Elə bil ki, biz hindliyik. Orda Azərbaycan toyundan əsər-əlamət yoxdur. Nəzərə almaq lazımdır ki, düyü başqa yeməklərin üstündən yeyiləndə, bədənə böyük zərər vurur. Mən övladlarımin toyunda plovu birinci verdim. İndi işçilərimin

toyunda da elə edirik. Çalışırıq, bunu addım-addım dəbə salaq. Axı birdən-birə dəyişmək olmur. Plov yeyilməlidir və bütün qalan yeməklər onun qarasına çevrilməlidir.

Süfrəyə 20-30 yemək düzməyin mənası yoxdur. Xüsusilə, toylarda kolbasaya ehtiyac yoxdur. Kimə lazımdır axı bu? Ona görə ki, yığışdırıb sabah da süfrəyə düzəcəklər. Qızımın toyunda cəmi 9 yemək verdim. O da qohumların təkidi ilə. Mən cəmi 3 yemək istəyirdim. Amma ailələrdə bir adət var ki, sonra deyirlər xəsislik etdilər, yemək az idi. Bütün bunlar danışmaqla həll olunan məsələ deyil. Biz indi Kulinariya Mərkəzinin səlahiyyətlərinin artırılması ilə bağlı təklif vermişik. Restoran biznesində iqtisadi sistem dəyişməlidir. Belə olsa, 5 il ərzində restoranlar dəyişəcək. Sistem dəyişsə, restoran sahibi biləcək ki, bu yolla həm o daha çox qazanacaq, həm israfçılıq olmayacaq, həm də dövlətə daha çox vergi veriləcək.

- Toy süfrəsində nələrdən imtina etmək olar?

- Hər şeydən. Tutaq ki, başlanğıc üçün maksimum, üç açar yemək, buna "zakuska" da deyirlər, bir şorba, iki ana yemək, iki desert vermək olar. Onların nə olacağını isə toy sahibi özü seçə bilər. Hələ sovet dövründən restoranlarda çeşid minimumu deyilən bir şey var. Bax bu minimum və maksimum qoyulmalıdır. Musiqinin səsi tam alınmalı, səsi olmayan müğənnilər ora buraxılmamalıdır. İnsanlar qohum olur, bu toyda ünsiyyətə girməli, təzə evliliklərə yol açmalıdırlar. Musiqinin səsini alsanız, insanlar rahat ünsiyyətə girə biləcək.

Sonra, fişənglər toylardan yığışdırılmalıdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, qonaqlar arasında, bronxları xəstə olan adamlar ola bilərlər. Bir də nikah məsələsi... siz dövlət müəssisəsindən sənədləri çıxarıb şadlıq evinə gətirirsiniz, birdən yolda qəza oldu və sənədlər itdi. O mərasimin toyxanada nə işi var? Bir sözlə, toy, mədəniyyətin göstəricisidir. Millətin yaxşı nəyi varsa, onu toyda göstərmək lazımdır.

- Toy menyusunu sizinlə razılaşdıranlar çox olur?

- Arada dost-tanış müraciət edir. Açıq, mənim buna vaxtım yoxdur. Mən toy biznesi ilə məşğul olmuram. Bunun üçün böyük komanda ilə xüsusi şirkət

açmaq lazımdır.

- Mətbəx kişinin yeridir, ya qadının?

- Kişi ancaq kefi kök olanda mətbəxə girir. Qadın isə buna məcburdur. Ona görə də, hərdən dadsız da bishirə bilir. Estrogeni yüksək olan qadınlar və testesteronlu kişilər çox gözəl yemək hazırlayırlar. Onlarda duyğu qabiliyyəti çox güclüdür, yaradıcı və ehtirashı adamlardır. Ehtiras hormonları yeməyin duzunu, istiotunu yerində vurmağa kömək edir. Kişilər ona görə daha yaxşı aşpazdırlar ki, birincisi, əsəbi halda mətbə-

xə girmirlər, ikincisi isə onların dad duyma reseptorları, zövqləri daha güclüdür. Vay o gündən ki, xörək bishirənin kefi olmaya...

Qədimdə şah sarayında aşpazın evində dava düşübsə, xanımı ilə inciklikləri olubsa, onu mətbəxə buraxmırdılar. Xörəyin dadlı olması üçün bir "ədvə" də var ki, onu mütləq "vurmaq" lazımdır: acılıq. Yeməyi süfrəyə bir az gec verin. Aqillərdən biri söyləyib ki, yeməyin dadı acılığın qədərəcədir.

Nuray
Milli.Az

18 Noyabr 2011

AZƏRBAYCAN TOYLARINDAKI SƏS-KÜYÜN İNSAN SAĞLAMLIĞI ÜÇÜN TÖRƏTDİYİ FƏSADLAR

Azərbaycan Praktiki Psixoloqlar Assosiasiyasının prezidenti Elmira Mirzəyeva toy zamanı şadlıq saraylarında yaranan səs-küyün insan psixologiyasına təsirlərini açıqlayıb.

Elmira Mirzəyeva Trend-ə müsahibəsində bildirib ki, toydakı səs-küy insanların eşitmə qabiliyyətinin zəifləməsinə, xroniki zehni yorğunluğa gətirib çıxarır. Belə səs-küy şəraitində insanın diqqəti yayınır, o, düşünə, fikrini cəmləyə bilmir. Şadlıq saraylarındakı səs-küy insanlarda həttə yaddaş pozğunluğu və nevrozun əmələ gəlməsinə səbəb olur.

Psixoloq hesab edir ki, səs-küy hər bir insana fərdi qaydada təsir edir. Güclü sinir sisteminə malik olan insanlara bu səs-küy bir qədər zəif, zəif sinir sisteminə malik insanlara isə güclü təsir göstərir.

Elmira Mirzəyeva toy zamanı səs-küyün insan orqanizminə təsirini azaltmaq üçün şadlıq saraylarının sahiblərinə bəzi tövsiyələrini də verib. O bildirib ki, şadlıq saraylarının sahibləri zal tikdirərkən mütləq akustikanı nəzərə almalıdırlar.

"Bakıda yalnız bir neçə şadlıq sarayında səs normal yayılır. Digərlərində isə səs sanki tavana dəyir, yenidən insanın üstünə qayıdır. Yəni səs bərabər paylanılmır. Bu da nəticədə insanların sağlamlığına təsir göstərir", - Mirzəyeva deyib.

Psixoloq bununla yanaşı, şadlıq saraylarının sahiblərinin toyda iştirak edən musiqiçilər qarşısında müəyyən şərtlər qoymasını da vacib hesab edir. Onun sözlərinə görə, şadlıq sarayları müğənninin səsi olmadığı halda qışqıra-qışqıra oxumasına, musiqi səslərinin xırıltılı çıxmasına icazə verməməlidir.

Psixoloq bu qənaətdədir ki, şadlıq sarayları bu amilləri nəzərə alarsa, toya gələn insanların sağlamlığını da qorumuş olurlar.

Şadlıq saraylarında səs-küy səviyyəsinin norması 65 dB ola bilər, əslində isə bundan bir neçə dəfə artıq olur.

5-60 dB diapazonda səs insan orqanizminə fərdi olaraq həm mənfi təsir edə bilər, həm də təsirsiz qala bilər. 70-90 dB diapazonlu səsin uzunmüddətli təsiri mərkəzi sinir sisteminin xəstəliklərinə, 100 dB və daha yüksək diapazonlu səs isə eşitmə qüsurlarının yaranmasına və həttə karlığa da səbəb ola bilər.

ŞADLIQ SARAYLARINDAN GÖTÜRÜLMÜŞ 54 YAXMA NÜMUNƏSİNDƏ ÇİRKƏNMƏ AŞKAR EDİLMİŞDİR

Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi yeyinti məhsullarının istehsalı, satışı, saxlanması və daşınması ilə məşğul olan müəssisələrin fəaliyyətini daim nəzarətdə saxlayır.

Mərkəzdən AzərTAc-a bildirmişlər ki, bu ilin oktyabr ayı ərzində orqanoleptik və fiziki-kimyəvi göstəricilərinə görə 643, mikrobioloji göstəricilərinə görə 565, toksikoloji göstəricilərinə görə 71, ra-

dioloji göstəricilərinə görə 30 yeyinti məhsulu nümunələri laboratoriyada müayinə edilmişdir. Nümunələrin 32-də normadan kənara çıxma müəyyən olunmuşdur.

Eyni zamanda, şadlıq saraylarından götürülmüş 2 min 93 yaxma, 31 soyuq qəlyanaltı nümunəsi yoxlanılmışdır. Yaxma nümunələrinin 54-də mikrobioloji çirklənmə aşkar edilmişdir.

QIŞDA ORQANİZMİN NƏYƏ EHTİYACI VAR?

*Havaların soyuması ilə müxtəlif xəstəliklər baş qaldırır;
mövcud problemlərin qarşısını almaq üçün orqanizmin
immun sisteminin güclü olması vacibdir*

Xəstəliklər baş qaldırdıqda orqanizm mövcud müdafiə mexanizmləri ilə özünü qoruyur ki, həmin qoruma mexanizminin başında leykositlər durur. Onlar orqanizmə hər hansı bir şəkildə infeksiya daxil olduğu zaman o bölgəyə gedərək onu nəzarət altına alır. Əgər leykositlər kifayət etmirsə, mikrobları öldürmək üçün orqanizm müxtəlif maddələr ifraz etməyə başlayır.

İmmun sisteminin güclü olması həm böyüklər, həm də uşaqlar üçün önəmlidir. Uşaqlar böyüdükcə bir çox vitaminlərə ehtiyac duyurlar. Sink, dəmir, B12 kimi vitaminin çatışmazlığı zamanı uşağın həm bədən inkişafı dayanır, həm də müdafiə sistemləri fəaliyyət göstərmir. Adıçəkilən maddələrin, vitaminlərin orqanizmə mütləq xaricdən qəbul edilməsi lazımdır. Xüsusilə də selenium (dəniz məhsulları, toyuq, soğan, sarımsaq, gülkələmi), magnezium (badam,

fıstıq, fındıq, qoz, çörək), C vitamini (tünd yaşıl yarpaqlı meyvələr) və sink (yumurta sarısı, bütün dənli bitkilər) kimi məhsulların istifadəsi son dərəcə önəmlidir.

Xaricdən alın bilən immun sistemi qoruyucularının xüsusilə mövsüm dəyişikliklərində, o cümlədən qış aylarının başlanğıcında istifadəsi infeksiya sıxlığını azaldır. Lakin həmin məhsulların təbii olması çox önəmlidir. Bu da bir faktıdır ki, hazırda təbii qidaların sayı o qədər də çox deyil.

Vitaminlər qidalanmanın əsas hissəsi olsa da bəzi hallarda vitamin istifadəsi immuniteti gücləndirməyə və grip, soyuqdəymə kimi xəstəliklərin müalicəsinə kifayət etməyə bilər. Xüsusilə də A və D vitamini kimi yağda əriyən vitaminlərin çox istifadəsi onların orqanizmdə toplanmasına və əlavə təsirlərə səbəb ola bilər. Bu baxımdan məlumatsız olaraq vitamin istifadəsinin əvəzinə, təbii dəstəklərdən faydalanmaq daha məqsəduyğundur.

Orqanizmin inkişafdan geri qalmasının 20 faizi sink çatışmazlığından irəli gəlir. Bu zaman uşaqlarda infeksiyaya həssaslıq artır. Virusə yoluxmuş bir insanla təmasda olduqdan sonra valideynlər də uşaqlarına infeksiyanı keçirə bilərlər. Bu baxımdan valideynlərin də ən az uşaqları qədər immunitetlərinin güclü olması lazımdır. Əgər valideynlər sağlam olarlarsa, uşaqlar da sağlam olurlar. Yeniyetmələr də özlərini qorumaq üçün mütləq önleyici tədbirlər görməlidirlər. Bu baxımdan onlar da adı çəkilən məhsullardan faydalanmalıdırlar.

XORULTUYA QARŞI YENİ ÜSUL

Robot-balıq xorultuya qarşı mübarizə aparmağa kömək göstərəcəkdir

Yaponlar xorultuya qarşı mübarizə aparmağın orijinal üsulunu fikirləşib tapmışlar. Xarici ölkələrin kütləvi informasiya vasitələri xəbər verir ki, Vaseda universitetinin tədqiqat qrupu *Jukusui-kun* (tərcümədə - "dərin yuxu") ayripəncəli ayı-robot şəklində məxmər balıq icad etmişdir.

Robot çarpayıda uzanır və insan başını onun qarına qoyur. Quraşdırılmış mikrofonun köməyi ilə ayı yatanın çıxardığı səsləri izləyir.

Jukusui-kun xorultunu eşidərkən sağ pəncəsini qaldırır və yatanın başını döndərir ki, onun nəfəsi yenidən normallaşsın və daha xoruldamasın.

Ayı daha iki qurğunun daxil olduğu sistemin yalnız bir hissəsidir. Yatanın barmağına onun qanındakı oksigeni (xorultu zamanı o, aşağı düşür) və nəbzi ölçmək üçün cihaz taxılır. Bilavasitə yatanın altına isə daha bir qurğu qoyulur ki, bu da onun barmağına qoşulmuş cihazla robotlaşdırılmış balıq arasında simsiz, bədən vasitəsilə əlaqə yaradır.

YORĞUN ORQANİZMİ NƏ İLƏ QÜVVƏTLƏNDİRMƏLİ?

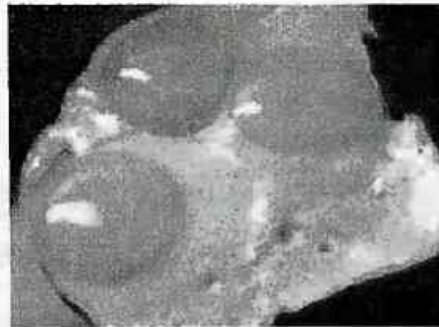
Bizim hər birimizdə yuxululuq hissini işə mane olduğu xoşagəlməz anlar olur, diqqət yayınır, göz qapaqları bağlanır, baş işləmir...

Adətən, bu zaman qəhvə və şirniyyat kara gəlir. Axı geniş yayılmış ehtimallara görə, zəifləmiş orqanizmə məhlz güclü qlükoza porsiyası lazımdır. Lakin britaniyalı dietoloqlar belə qənaətə gəlirlər ki, heç bir şirniyyat oyatma effektivə görə toyuq yumurtası ilə müqayisəyə gələ bilməz. Trend-in məlumatına görə, bu barədə "The Daily Mail" xəbər verir.

Son tədqiqatların nəticələri göstərib ki, yumurtanın ağından alınan proteinlər gümrəhləşməyə və diqqətin yaxşı konsentrasiyasını saxlamağa imkan verir. Bununla yanaşı, o, orqanizmi üçün xüsusilə şokoladdan, peçenyedən və digər şirniyyatlardan əldə olunan karbohidratlardan daha faydalıdır.

Kembridj Universitetinin mütəxəssisləri müxtəlif qida maddələrinin baş beyin hüceyrələrinə necə təsir etdiyini araşdırıblar. Müəyyən olunub ki, öz xassələrinə görə yumurta ağı ilə eyni olan qida qarışığının orqanizmi kaloriləri sürətlə yandırmağa vadar edən və gümrəhlığın açarı kimi xidmət göstərən oreksin stimulyatorunun istehsalını aktivləşdirir. Lakin şəkər tərkibli qarışıq isə əksinə, təbii enerjinin istehsalının qarşısını alır.

Bir çoxlarının yumurtanı "ağır və hətta ziyanlı" hesab etmələrinə baxmayaraq, dietoloqlar bu ehtimalları puç ediblər. Britaniyadakı Qidalanma Fondunun mütəxəssislərinin bu yaxınlardakı araşdırmaları göstərib ki, yumurtanın tərkibindəki xolesterin ürək xəstəlikləri riskinin artmasına minimum təsir göstərir. Ekspertlər hesab edirlər ki, orqanizmdə xolesterinin səviyyəsinin artmasının əsas günahkarı doymuş yağlar, siqaret çəkmə və fiziki aktivliyin çatışmazlığıdır. Halbuki toyuq yumurtası yüksək keyfiyyətli zülal mənbəyi kimi çıxış edir, zərərli yağlara isə, demək olar, malik deyil.

DİL ÖYRƏNMƏK ALSHEYMER XƏSTƏLİYİNİN QARŞISINI ALIR

Toronto Universitetinin (Kanada) alimləri belə qənaətə gəlmişlər

Xarici dil bilmək beyinin yaşla əlaqədar zədələnməsinin profilaktikasına kömək edir, yəni Alsheymer xəstəliyinin əlamətlərinin əmələ gəlməsinin qarşısını alır.

Qeyd edək ki, hazırda baş beyin degenerativ xəstəliyinin inkişafını səmərəli şəkildə ləngidən heç bir dərman preparatı yoxdur.

Kanada alimlərinin maqnit-rezonans tomoqrafiya yolu ilə apardıqları tədqiqatlar zamanı müəyyən olunmuşdur ki, poliqлотlar daim beyin müxtəlif hissələrini işlədirlər. Bu proses isə damarları genişləndirir, beyini daha fəal vəziyyətdə saxlayır.

QAN BEYNİMİZƏ VURANDA...

Davamlı əsəbi və fiziki gərginlik, qida rejiminin pozulması, beyində qan-damar xəstəlikləri törədən əsas amillərdir

Son illər insanlar arasında geniş yayılan xəstəliklərdən biri də beyində yaranan qan-damar xəstəlikləridir. Qan-damar sisteminə yaranan pozğunluq beyin fəaliyyət mexanizmini sıradan çıxarır və bu da insanda bir sıra beyin xəstəliklərinin əmələ gəlməsinə səbəb olur. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) apardığı araşdırmalara görə, son zamanlar bütün dünyada həm beyin qan-damar xəstəliklərinə tutulanların, həm də ölənlərin sayı xeyli artıb. ÜST-ün məlumatına əsasən, hazırda dünyada bu cür qan-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkənlərin sayı 3 milyondan çoxdur. Mütəxəssislərin fikrincə, beyin qan-damar xəstəliklərinin əmələ gəlməsində bir sıra amillərlə yanaşı, fiziki gərginlik və stress də başlıca rol oynayır.

MOZAIKA

DÜNYANIN ƏN GƏZMƏLİ ŞƏHƏRİ

London dünyanın ən gəzməli şəhəri elan olunmuşdur

“Loncly Planet” bələdçisi gələn il turistlər üçün ən gəzməli şəhərlərin siyahısını elan etmişdir. Nəşrin yazdığına görə, 2012-ci ilin yay Olimpiya oyunları ərəfəsində London daha da abadlaşdırılır və dünya ictimaiyyətinin diqqətini cəlb etməyə çalışır. Nəşr yazır: “Kim olursunuzsa olun, Londonda heç zaman tək qalmayacağıq”.

Ən gəzməli şəhərlər siyahısında ilk beşliyə Omanın paytaxtı Məşqət, Hindistanın Banqalor, İspaniyanın Kadis, İsveçin paytaxtı Stokholm şəhərləri daxil edilmişdir.

ULDUZA QOYULMUŞ ƏN BÖYÜK MEMARLIQ ABİDƏSİ

Aşqabaddakı “Türkmənistan” televiziya qülləsinin üzərində quraşdırılan Oğuz xanın səkkizguşəli ulduzu dünyada ulduza qoyulmuş ən böyük memarlıq abidəsi kimi Ginnesin rekordlar kitabına düşmüşdür

Türkmənistanın müstəqilliyinin 20 illiyi münasibətilə istifadəyə verilən televiziya qülləsinin hündürlüyü 210 metrdir. Qüllə Kopetdağ dağının üstündə, dəniz səviyyəsindən 1000 metr hündürlükdə tikildiyindən Oğuz xanın ulduzu Qaraqum çöllərindən də görünür.

Maraqlıdır ki, ulduz ancaq memarlıq abidəsi deyil, həm də alternativ enerji mənbəyidir. Səkkizguşəli ulduzun üzərini örtən şüşənin altında günəş batareyaları quraşdırılmışdır və teleqüllənin işlətdiyi enerjinin bir hissəsi buradan alınır.

YEDDİ YENİ MÖCÜZƏ

“Təbiətin yeddi yeni möcüzəsi”nin adları açıqlanmışdır

İsveçrənin New Open World Corporation (NOWS) qeyri-kommersiya təşkilatı noyabrın 11-də “Təbiətin yeddi yeni möcüzəsi” ümumdünya müsabiqəsinə yekun vurmuşdur.

Arzu edən hər kəsin qatıldığı səsvermə həmin gün başa çatmışdır.

Müsabiqənin ilkin nəticələrinə görə, Amazonka çayı (Cənubi Amerika), Xolonq körfəzi (Vyetnam), İquasu şalaləsi (Argentina/Braziliya), Çecudo adası (Koreya Respublikası), Komodo adası (İndoneziya), yeraltı Puerto-Prinsesa çayı (Filipin) və Yastı zirvəli dağ (Cənubi Afrika Respublikası) qalib gəlmişdir.

KRAN-MONTANA KURORTUNDA

Almaniyalı turist İsveçrədə çox böyük ölçülü külçə qızıl tapmışdır

İsveçrənin axarlı-baxarlı Kran-Montana kurortunda dincələn almaniyalı turist İsveçrə tarixində ən böyük külçə qızıl tapmışdır.

Almaniyanın şimalından gəlmiş bu turist öz otelləri və mağazaları ilə məşhur olan dağ-iqlim kurortunun stansiyalarından birinin yaxınlığındakı dağ çayının sahilində gəzişərkən, çaylaq daşına oxşar parlaq bir əşya onun diqqətini cəlb etmişdir.

Turist bu daşı ekspertə göstərmiş, o isə bildirmişdir ki, ölçüləri 7 x 3,5 santimetr olan bu daş asl külçə qızıldır.

Onun çəkisi 128,5 qram olmuşdur. Bu, 1997-ci ildə Qraubunden kantonunda tapılmış, indiyə qədər İsveçrədə ən böyük qızıl külçənin çəkisindən 5,5 qram çoxdur. Adının bildirilməsini istəməyən turistin tapdığı külçənin dəyəri bildirilmir.

Məşhur adamların tez-tez istirahət etdiyi Kran-Montana rayonunda bu külçənin tapılması həm almaniyalı turisti, həm də yerli turizm ofisinin rəhbərliyini sevindirmişdir.

Turizm bürosunun nümayəndəsi demişdir: "Bu gözlənilməz tapıntı regionda turizmin inkişafına kömək edə bilər". Daha sonra o, əlavə etmişdir ki, əsl "qızıl azarı" bu yerlərin təbii gözəlliklərinə ziyan vura bilər.

"REYN ÇAYI" HƏRRACDA

"Reyn çayı" fotosu hərracda yüksək qiymətə satılmışdır

Almaniyalı rəssam Andrea Qurskinin "Reyn çayı" fotosu Nyu-Yorkda keçirilən hərracda 4,3 milyon dollara satılmışdır. Şəkil indiyədək hərracda satılan ən bahalı foto hesab olunur. "Reyn çayı" fotosunun alıcısının adı açıqlanmamışdır.

Xatırladaq ki, cari ilin mayında hərraca çıxarılan ən bahalı foto Sindi Şermanın 3,8 milyon dollara satılmış "Untitled" ("Adsız") əsəri olmuşdur.

BRİLYANT ÜZÜYÜN TAPILMASI

Florida ştatının sakini arvadının brilyant üzüyünü tapmaq üçün bir ton zibili axtarmalı olmuşdur

Amerikanın Florida ştatının sakini Brayan MakQuin təsadüfən arvadının 10 min dollar dəyərində brilyant nişan üzüyünü zibilə qatıb atmışdır.

Bəzək əşyasının yoxa çıxdığını ertəsi gün bildikdə artıq gec idi: müvafiq xidmətin işçiləri yığıqları torbaları zibilliyə atmışdılar. Cütlük bu bahalı əşyanın, özü də xatirə üzüyünün itkisi ilə heç cür barışmaq istəmirdi.

Brayan tullantıların daşındığı zibil rezervuarının sahibləri ilə əlaqə saxlamış və orada bir qədər axtarış aparmaq üçün icazə istəmişdir. Rezervuarın operatorları MakQuinə zibilliyə ekspedisiya üçün xüsusi skafandr vermişlər.

Uğursuz amerikalı "Foks nyus" telekanalına verdiyi müsahibədə demişdir: "Nə ilə qarşılaşacağımı təəvvürümə belə gətirməzdim. Hündür hasarın arxasında mənə beşmərtəbəli ev hündürlüyündə olan mənfur qoxulu zibil dağı gözləyirdi".

MakQuin bildirmişdir: "Əvvəlcə mən bir neçə yüz paketi axtardım, sonra fikirləşdim ki, bununla iş aşmaz və birdən gözlərimə inanmadım, cəmi bir metrlikdə bizim yaşıl zolaqlı sellofan paket görünürdü! Sevincimdən tullandım, elə bil lotereyada bir milyon dollar udmuşdum".

O müsahibənin sonunda demişdir: "Ennin üzüyü tapıldı və buna çox sevindim, axı onsuz mənə çətin ki, evin kandarına buraxardılar".

"GÜNƏŞİN ZƏRRƏSİ" SAHİBİNİ TAPDI

Ən iri sarı brilyant rekord qiymətə satılmışdır

İndiyədək məlum olan sarı brilyantların "Günəşin zərrəsi" adlandırılan ən irisi noyabrın 15-də Cenevrə şəhərindəki zərgərlik məmulatları hərəcında rekord qiymətə-12,3 milyon dollara satılmışdır. 110,03 karatlıq qiymətli daşın həqiqi hərəc qiyməti 10,9 milyon dollar təşkil etmişdir. Məbləğin qalan hissəsini isə alıcı komisiyon dəyəri kimi ödəmişdir.

Ötən il Cənubi Afrika Respublikasında tapılmış sarı brilyantın cilalanmasını Cora International şirkəti həyata keçirmişdir. Adı açıqlanmayan alıcı qiymətli daşın ilk sahibi olmuşdur.

ƏN BÖYÜK ÜZƏN MİLAD YOLKASI

Rio-de-Janeyroda dünyada ən böyük üzən Milad yolkası ucaldılır

Rio-de-Janeyroda polad konstruksiyalardan dünyada ən böyük üzən Milad yolkasının quraşdırılmasına başlanmışdır.

Milad bayramının başlıca rəmzinin göldə mənzərələri təpələr arasında quraşdırmaq ideyası ilk dəfə 1996-cı ildə reallaşdırılmışdı. O vaxtdan Korkovadu dağında dünya şöhrətli İsa Məsih abidəsinin fonunda üzən yolka, demək olar, iki dəfə böyümüş, 48 metrdən 85 metrə çatmışdır. Ötən 16 ildə məşhurlaşan yolka həm Rio-de-Janeyronun, həm də Braziliyanın rəmzlərindən birinə çevrilmişdir.

Hazırda Rionun cənub dairəsindəki Laqoa gölü sahilində üzən pontonlarda quraşdırma işləri aparılır. Yolka xüsusi kranın köməyi ilə çəkisi 500 tondan çox olan polad konstruksiyalardan yığılır. Ginnesin Rekordlar kitabının versiyasına görə dünyanın ən yüksək üzən yolkasının baş hissəsini 85 metrlik yüksəkliyə vertolyotun köməyi ilə qaldıracaqlar.

Üzən yolkanın açılış mərasimi noyabrın 26-da olacaqdır.

8,2 MİLYON AVROLUQ AVTOBUS

Ərəb şeyxi dəyəri 8,2 milyon avro olan maşın almışdır

Dubaydakı şeyxlərdən biri lüks avtobus almışdır. Şəhər küçələrində hərəkət edəcək bu avtomobili "Super Bus" adlandırırlar.

"The Daily Mail" xəbər verir ki, 23 sərnişin yeri olan qeyri-adi maşın Hollandiyada, Delft Texnologiya Universitetində yaradılmışdır. Yaradıcı qrupa hollandlar arasında ilk dəfə kosmosda olan, 1985-ci ildə orbitə çıxmış professor Ubbo Oskels rəhbərlik etmişdir.

Avtobusu yaradan qrupda "Formula-1" avtoçempionatının aerodinamika üzrə mütəxəssisləri də olmuşlar.

"Super Lamborghini"yə bənzəyən tünd-göy rəngli super avtobus 250 km/saat sürətlə hərəkət edə bilər. Maşının dəyəri 8,2 milyon avrodur.

Uzunluğu 15 metr, eni 2,5 metr, hündürlüyü isə 1,65 metr olan maşın Dubayla Əbu-Dabi arasındakı 120 kilometrlik məsafəni yarım saatdan da az vaxta qət edəcəkdir.

NOYABR AYINDA "MEDAL YAĞIŞI"

KARATEÇİLƏRİN BEYNƏLXALQ TURNİRİNDƏ - 8 MEDAL

Azərbaycan karateçiləri Rusiyanın paytaxtı Moskvada keçirilərək, noyabrın 10-da başa çatmış beynəlxalq turnirdə uğurla çıxış etmişlər

Rafael Ağayev

Yarışda 8 idmançı ilə iştirak edən komandamızın hər bir üzvü medal qazanmışdır. Ondan artıq ölkədən 1000-ə yaxın idmançının qatıldığı yarışdan karateçilərimiz Vətənə 2 qızıl, 2 gümüş və 4 bürünc medalla dönmüşlər. Yeniyetmələrin şəxsi kata yarışında Vüsal Rəhimov, veteranların yarışında isə Rafael Ağayev uğurla çıxış edərək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxaraq, qızıl medala layiq görülmüşlər. R.Məmmədov şəxsi kumite yarışında da qüvvəsini sınaaraq, bürünc medalla kifayətlənmişdir.

Vüsal Rəhimov

Şəxsi kata yarışında Eyvaz Əşrəfli və şəxsi kumite yarışında Murad Balakışiyev gümüş medala sahib olmuşlar.

Bürünc medalları komandamıza Elvin Eyvazov, Həsən və Hüseyn Xıdırov qardaşları qazandırmışlar. Medalların sayına görə, Azərbaycan komandası 4-cü yeri tutmuşdur.

GİMNASTLARIN BEYNƏLXALQ

TURNİRİNDƏ - 15 MEDAL

Azərbaycanlı gənc gimnastlar İsraildə Eylat kurort şəhərində keçirilərək, noyabrın 15-də başa çatmış beynəlxalq turnirdə misilsiz qələbə qazanmışlar

Ləman Hacıyeva

12 yaşlı bakılı qız Ləman Hacıyeva 5 mükafatın hamısını qazanmışdır. Lent ilə hərəkətlər başa çatandan sonra birinci yerin sahibinin təyin edilməsi hakimlər üçün o qədər də çətin olmamışdır. Onlar yekdilliklə birinci yeri L.Hacıyevaya vermişlər. Ləman digər 4 növdə (halqa, top, gürz ilə hərəkətlər və çoxnövçülük) 4 gümüş medal qazanmışdır.

Züleyxa İsmayılova

2000-ci il təvəllüdlü Züleyxa İsmayılova da Eylatda qızıl medal qazanmışdır. Beynəlxalq gimnastika yarışlarında ilk dəfə çıxış edən Züleyxa lent ilə hərəkətlərin finalında qalib gəlmiş, top, halqa ilə hərəkətlərdə və şəxsi birincilikdə isə 3 dəfə fəxri kürsünün 3-cü pilləsinə qalxmışdır. Gülsüm Şəfizadə 4 bürünc medal

qazanmışdır. O, 1998-ci il təvəllüdlü gimnastlar arasında top, gürz və lent ilə hərəkətlərdə, eləcə də çoxnövçülükdə çıxış etmişdir. Daha iki gimnastımız 3-cü yeri tutmuşdur. Bunlar 1997-ci il təvəllüdlü Mənsurə Bağiyeva (top) və Yekaterina Prokopenkodur (lent). Azərbaycan yığmasının baş məşqçisi Mariana Vasilyovanın fikrincə, gənc gimnastlarımız hər növbəti startda daha yaxşı çıxış edirlər. Bolqarıstanlı mütəxəssis demişdir: "Əlbəttə, hələ çox iş görülməlidir, lakin sevinirəm ki, bizdə çox perspektivli nəsil yetişir".

UNİVERSAL DÖYÜŞ ÜZRƏ DÜNYA ÇEMPİONATINDA – 9 MEDAL

Moskvada universal döyüş üzrə kişilər və qadınlar arasında dünya çempionatı keçirilmişdir

Klassik və layt versiyaları üzrə keçirilən çempionatda 47 ölkədən 250 idmançı mübarizə aparmışdır. Klassik versiya üzrə yarışlarda Xəyyam Səfixanov (70 kq) və Afaq Cavadova (48 kq) gümüş medal qazanmışlar. Qəhrəman Xələfov (65 kq), Nicat Tağıyev (85 kq), Yunis İsmayılov (90 kq) və Seymur Quliyev (95 kq-dan yuxarı) bürünc medala sahib olmuşlar.

Layt versiyası üzrə isə Afaq Cavadova ikinci, Nicat Tağıyev isə üçüncü yeri qazanmışlar. Ağırçəkili idmançıların yarışında isə Qəzənfər Namazov bürünc medal qazanmışdır.

BOKS ÜZRƏ DÜNYA KUBOKU YARIŞINDA – 4 MEDAL

Noyabrın 27-də Rusiyanın Surqut şəhərində neft ixrac edən ölkələrin Fərman Salmanovun xatirəsinə həsr olunmuş boks üzrə dünya kuboku yarışına yekun vurulmuşdur

Azərbaycan Boks Federasiyasından bildirmişlər ki, idmançılarımız yarışı 2 qızıl və 2 gümüş medalla başa vurmuşlar. Kişilərin mübarizəsində Cavid Çələbiyev (52 kq) və Məhəmməd Abdülhəmidov (56 kq) fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmışlar. C.Çələbiyev həlledici görüşdə Rusiya nümayəndəsi Semyon Stepanovu məğlub etmişdir – 20:16. M.Abdülhəmidov isə final qarşılaşmasında Xanti-Mansiysk Muxtar Vilayətinin komandasını təmsil edən Nurəli Əliyev üzərində qələbə qazanmışdır – 12:6.

Qadınların yarışında isə 2 boksçumuz gümüş medala sahib olmuşdur. 60 kq çəki dərəcəsinə Ayzanat Hacıyeva yalnız finalda rusiyalı dünya və Avropa çempionu Sofiya Oçıqavaya uduzmuşdur. Yelena Vistrovova (75 kq) qızıl medal uğrunda görüşdə digər rusiyalı Nadejda Torlopova ilə üz-üzə gəlmişdir. Döyüş 10:10 hesabı ilə başa çatsa da, hakimlər qələbəni N. Torlopovaya vermişlər.

PAUERLEFTİNG ÜZRƏ DÜNYA ÇEMPİONATINDA – 4 MEDAL

ABŞ-ın Mayami şəhərində noyabrın 16-da başa çatmış pauerleftinq üzrə (üçnövçülük) dünya çempionatının qalibləri məlum olub.

Turnirdə 4 idmançı ilə təmsil olunan Azərbaycan millisi eyni sayda qızıl medala yiyələnib. Atletlərimizdən Sadiq Heydarov (100 kq), Raif Süleymanov (125 kq), Bəxtiyar Quliyev (110 kq) və Vüqar Namazov (+140 kq) uğurla çıxış edərək, fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar. Namazov, həmçinin mundialın mütləq çempionu adına da layiq görülüb. Qeyd edək ki, 24 ölkənin yığmasının qatıldığı dünya çempionatında millimiz komanda hesabında birinci yeri tutub.

PAUERLİFTİNGİN WPC VERSİYASI ÜZRƏ DÜNYA ÇEMPİONATINDA – 3 MEDAL

Latviyanın paytaxtı Riqada noyabrın 23-də başa çatmış pauerliftinqin WPC versiyası üzrə dünya çempionatına yekun vurulub

50-yə yaxın ölkə idmançısının iştirak etdiyi yarışda yığmamız federasiya prezidenti Ələddin Əliyevin rəhbərliyi altında 8 atletlə təmsil olunub və onlardan üçü qızıl medal qazanıb.

Həmvətənlərimizdən gənclər arasında 100 kq çəkidə çıxış edən Hafiz Verdiyev ləvazimatların köməyi ilə 3 hərəkətin cəmində 900 kq ağırlığın öhdəsindən gələrək bütün rəqibləri üçün əlçatmaz olub. Yeniyetmə idmançımız Cavidan Ramazanov isə ləvazimatsız 100 kq-da 380 kq ağırlığı ram edib. Bu isə ona fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmaq üçün yetərli olub.

Xatırladaq ki, daha öncə yeganə qadın idmançımız, 56 kq-da çıxış edən Rəna Əliyeva ləvazimatla 290 kq nəticə göstərməklə qızıl medal qazanmışdı. Bundan başqa 2 idmançımız da fəxri kürsüyə yaxın olub – Azər Əliyev 100 kq-da ləvazimatsız 610 kq, Eldar Məmmədov isə həmin çəkidə ləvazimatla 830 kq qaldıraraq 4-cü yerlə kifayətlənib.

Beynəlxalq federasiya WPC-nin yaranmasının 30-cu ilində təşkil olunan yarış zamanı Azərbaycan Pauerliftinq Federasiyasının prezidenti Ələddin Əliyev qurumun işindəki aktiv fəaliyyətinə görə xüsusi qızıl medalla təltif edilib. Yeri gəlmişkən, Ələddin Əliyevin sözlərinə görə, 2013-cü ildə dünya çempionatının ölkəmizdə keçirilməsi üçün namizədliyimizi irəli sürüb. Yekun qərar gələn il Las-Veqasda keçiriləcək mundial zamanı veriləcək.

BUDOÇULARIN DÜNYA ÇEMPİONATINDA – 37 MEDAL

Türkiyənin İstanbul şəhərində budo döyüş növləri üzrə dünya çempionatı noyabrın 25-də başa çatmışdır

Azərbaycan Budo Döyüş Növləri Federasiyasından AzərTAc-a bildirmişlər ki, çempionatda 41 ölkədən idmançılar mübarizə aparmışlar.

Budonun fri-kontakt, full-kontakt və semi-kontakt növü üzrə keçirilən çempionatda Azərbaycan yığması 29 qızıl, 5 gümüş və 3 bürünc medal qazanmışdır.

Ümumilikdə, 37 medal qazanan Azərbaycan yığması komanda hesabında birinci, Hollandiya ikinci, Türkiyə millisi isə üçüncü olmuşdur.

Cəmi 80 medal * 44 qızıl * 14 gümüş * 22 bürünc

AZƏRBAYCAN BOKSÇUSU MƏHƏMMƏDRƏSUL MƏCİDOV MÜKAFATLANDIRILMIŞDIR

Beynəlxalq Həvəskar Boks Assosiasiyası (AİBA) 2011-ci ilin ən yaxşı boksçularını mükafatlandırmışdır

Azərbaycan Boks Federasiyasından AzərTAc-a bildirmişlər ki, başa çatmaqda olan ilin ən yaxşı dəri əlcək ustası seçilən milli komandamızın üzvü Məhəmmədrəsul Məcidov (91 kq-dan yuxarı) mükafat noyabrın 28-də Londonda təqdim olunmuşdur. Mərasim 2012-ci ildə Yay Olimpiya Oyunlarına ev sahibliyi edəcək Londonun mərkəzindəki "Crown Plaza" otelində keçirilmişdir.

Tədbirdə AİBA prezidenti Çinq-Kuo Vu, London-2012-nin təşkilat komitəsinin üzvləri və bir sıra milli federasiyaların nümayəndələri iştirak etmişlər. Bakıda keçirilən son dünya çempionatının qalibi və superagır çəki dərəcəsinə WSB liqasının fərdi yarışlarında 2-ci nəticə göstərən M.Məcidov mükafatı aldığı zaman bildirmişdir: "Bu mükafatı almaq mənim üçün böyük şərəfdir. Ancaq mən eyni zamanda, bu mükafatı almaqla, üzərimə böyük məsuliyyətin düşdüyünü hiss edirəm. Mənə bəslənən ümidləri doğrultmaq lazımdır. Mükafatı məhz Londonda almaq simvolik hadisədir. Növbəti yay burada keçiriləcək olimpiadada böyük uğur qazanmaq arzumdur".

"İlin ən yaxşı gənc boksçusu" Əsrər Vahidov (Tacikistan), "İlin ən yaxşı məşqçisi" Dmitri Sosnovski (Ukrayna) və "İlin ən yaxşı hakimi" isə Maykl Qallaher (İrlandiya) seçilmişlər.

Xatırladaq ki, ötən il "Ən yaxşı gənc boksçu" nominasiyasında həmyerlimiz Şaban Şahpələngov fərqlənmişdi.

100 MİN FUNT-STERLİNG DƏYƏRİNDƏ SİKKƏ

London Yay Olimpiya Oyunlarına həsr olunmuş ilk qızıl sikkə buraxılmışdır

Böyük Britaniyada 2012-ci il London Yay Olimpiya Oyunlarına həsr olunmuş 1 kiloqram çəkiddə ilk qızıl sikkə buraxılmışdır.

Dəyəri 100 min funt-sterling olan yeni pulun dizaynını məşhur heykəltəraş Entoni Karo hazırlamışdır. Ümumilikdə olimpiadaya həsr olunmuş 60 qızıl sikkə buraxılacaqdır. Qızıl sikkəyə Karonun şəxsi imzası ilə xüsusi sertifikat əlavə olunacaqdır.

Xatırladaq ki, 204 ölkədən 10 mindən çox idmançının iştirak edəcəyi London Olimpiadası 2012-ci il iyulun 27-dən avqustun 12-dək davam edəcəkdir.

2012-Cİ İL ÜÇÜN "XƏZƏR XƏBƏR" JURNALINA ABUNƏ ELANI

Xəzər Universitetinin elmi-kütləvi və ədəbi-publisistik nəşri olan "Xəzər Xəbər" jurnalı ayda bir dəfə (avqust ayından başqa) 80 səhifə həcmində və qismən rəngli çap olunur.

Jurnalda Azərbaycan, türk, rus və ingilis dillərində tələbə həyatı, təhsil yenilikləri, elm, sənət, ədəbiyyat, mədəniyyət, turizm və idmana aid müxtəlif materiallar və maraqlı xəbərlər dərc olunur.

2012-ci il üçün "Xəzər Xəbər" jurnalına "Azərmətbuatyayımı" ASC-nin şəhər və rayon mətbuat yayımı şöbələrində, "Qasid" ASC-nin xətti ilə isə aşağıdakı ünvanlarda dekabrın 25-dək abunə yazılmaq olar (1 illik abunə haqqı 22 manat, 6 aylıq abunə haqqı ilin birinci yarısında 12 manat, ilin ikinci yarısında 10 manatdır):

"Azərpoçt" MMC-nin Bakı Mərkəzi poçtu (Üzeyir Hacıbəyov küçəsi, 36), tel.: 493-33-66

1 saylı poçt (İstiqlaliyyət küçəsi, 35, İçərişəhər metrosunun yanı, İqtisadiyyat Universiteti ilə üzbəüz), Tel.: 492-58-40

"Qasid" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (5-ci mikrorayon, Cavad xan küçəsi, 21, Memar Əcəmi metrosunun yanı, tel.: 493-14-06; 493-16-43

"Xəzər Xəbər" jurnalına, həmçinin, "Metro-Servis" MMC-də abunə yazılmaq olar. Tel.: 434-01-33; 434-93-01

"Xəzər Xəbər" jurnalını pərakəndə satışda "Metro-Servis" MMC-nin Bakı metropoliteni stansiyalarındakı köşklərindən almaq olar.

"Xəzər Xəbər"ə abunə yazılın!

"Xəzər Xəbər"i oxuyun!

"Xəzər Xəbər"ə yazın!

— ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN! —

Xəzər Universitetinin rəhbərliyi və professor-müəllim heyəti universitetin Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzinin direktoru

Tofiq Abasquliyevin

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailəsinə dərin hüznə başsağlığı veririlər.
Allah rəhmət eləsin!

TARİX MUZEYİNDƏ DƏRS

Oktyabrın 13-də Tarix və arxeologiya departamentinin təşkilatçılığı ilə Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin növbəti tarix dersi AMEA-nın Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində keçdi. Tələbələr universitetin tarix müəllimi Zülfüyyə Vəliyevanın mühazirəsini dinləyərək, tariximizin qədim dövrlərinə aid eksponatlarla tanış oldular. Dərstdən sonra muzeyə ekskursiya tələbələrin dərin marağına səbəb oldu.

Azercell ŞİRKƏTİNİN TƏQDİMƏTİ

Oktyabrın 19-da Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetdə AZERCELL şirkətinin təqdimatı keçirildi. Peşə inkişaf mərkəzinin koordinatoru İsgəndər Ağayev tədbiri açaraq, sözü şirkətin Strategiya və Biznesin İnkişafı şöbəsinin mütəxəssisi Elvin Cəfərova verdi. Şirkətin nümayəndəsi tələbələrə şirkətin Tələbə Təqaüd Proqramı və bir sıra digər layihələri, iş imkanları, müxtəlif karyera proqramları haqqında geniş məlumat verdi. Sonra tələbələrin sualları cavablandırıldı.

KARYERA MÖVZUSUNDA SEMİNAR

Oktyabrın 26-da Xəzər Universiteti Peşə inkişaf mərkəzinin təşkilatçılığı ilə universitetdə "Academy" Təhsil Mərkəzinin "Karyera seminarı" keçirildi. Mərkəzin İctimai əlaqələr departamentinin rəhbəri Nuranə Ağayeva təşkilatın məqsədi və həyata keçirdiyi layihələr haqqında ətraflı danışdıqdan sonra, sözü təhsil mərkəzinin təlimçilərinə verdi. Day.az Media Şir-

kətlər Qrupunun vitse - prezidenti Sevda Həmidova, tanınmış jurnalist və biznesmen İlkin Həsəni, Marketing Akademiyası layihəsinin müəllifi Yusif Vəliyev və psixoloq Murad İsayev tələbələrə uğurlu karyera qurmaq üçün lazım olan biliklər haqqında məlumat verdilər.

UŞAQ EVİNDƏ GÖRÜŞ

Noyabrın 16-da Xəzər Universitet Təhsil fakültəsinin tələbələri Bakı şəhərindəki 2 saylı uşaq evində oldular. Şirniyyat süfrəsi ətrafında uşaq evi sakinləri ilə görüşən və səmimi söhbətlər, maraqlı rəqslərlə onları əyləndirən tələbələr 8-ci sinif şagirdlərinə məktəb forması və qış ayaqqabıları hədiyyə etdilər. Görüşdə tələbələrle birlikdə universitetin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Əlövsət Əmirbəyli, Təhsil fakültəsinin dekani Elza Səmədlı və dekan müavini Aygün Verdiyeva da iştirak edirdilər. Uşaq evinin sakinləri və müdiriyyəti Xəzər Universitetinin tələbələrinə və əməkdaşlarına minnətdarlıqlarını bildirdilər.

RUSIYA SƏFİRİ UNİVERSİTETDƏ

"Xəzər Xəbəri"nin
NDU
bürosu

Rusiya Federasiyasının Azərbaycan-
candakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri
Vladimir Doroxin Naxçıvan Muxtar Res-
publikasına rəsmi səfəri çərçivəsində
Naxçıvan Dövlət Universitetində də ol-
muşdur. Rusiyalı diplomata ali məktəbin
strukturunu, maddi-texniki bazası, profes-
sor-müəllim heyəti haqqında məlumat ver-
ilmiş, o, Beynəlxalq münasibətlər və xa-
rici dillər fakültəsində dünya dillərinin, o
cümlədən rus dili və ədəbiyyatının tədrisi
səviyyəsi ilə tanış olmuşdur.

Universitet kollektivi ilə keçirilən gö-
rüşdə rektor, akademik İsa Həbibbəyli ali
təhsil ocağının çoxcəhətli beynəlxalq əla-
qələrinə toxunaraq 50-dən artıq universi-
tet, o cümlədən Cənubi Rusiya Universi-
teti, Novosibirsk Dövlət Universiteti, bir çox beynəlxalq qurum və təşkilatlarla tərəfdaşlığından, 200-ə yaxın xari-
ci şükə vətəndaşının burada ali təhsil almasından bəhs etmişdir.

Səfir Vladimir Doroxin çıxış edərək ölkələrarası tarixi əlaqələrdən, dövlətlərarası münasibətlərin əhəmiy-
yətindən danışmış, müəllim və tələbələrin suallarını cavablandırmışdır.

RUDOLF İVANOVUN 80 İLLİYİ

Naxçıvan Dövlət Universitetində rusiyalı tarixçi
alim, yazıçı-publisist, professor Rudolf İvanovun 80 il-
lik yubileyi və onun "Келб - Али - хан Нохчыванский:
его эпоха и наследие" ("Kəlbəli xan Naxçıvanski:
onun dövrü və irsi") kitabının təqdimat mərasimi ke-
çirilib.

Əvvəllər də Naxçıvan xanları haqqında kitablar
yazmış və dəfələrlə NDU-nun qonağı olmuş görkəmli
rus yazıçısına həsr olunmuş tədbiri giriş nitqi ilə açan
ali məktəbin rektoru, akademik İsa Həbibbəyli yubil-
yarın keçdiyi zəngin həyat yoluna nəzər salıb. Qeyd
olunub ki, Azərbaycan elminə böyük xidmətlər gös-

tərmiş Rudolf İvanovun əsərlərinin əhatə dairəsi ge-
nişdir. Alimin Azərbaycan və onun ayrılmaz tərkib his-
səsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə bağlı
əsərlərində Azərbaycan tarixşünaslığına 2 minə ya-
xın sənəd, məktub, qərar, protokol təqdim edilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Aparatı-
nın rəhbəri Əli Həsənov çıxış edərək Rusiya Qafqaz-
şünaslığına və Azərbaycan Naxçıvanşünaslığına də-
yərli töhfələr verən professor Rudolf İvanovun əməyi-
nin dövlət səviyyəsində yüksək qiymətləndirildiyini,
onun ölkə prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə
«Dostluq» ordeninə, 2007-ci ildə isə Naxçıvan Mux-
tar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin fərmanı ilə «Nax-
çıvan Muxtar Respublikasının əməkdar jurnalisti» fəx-
ri adına layiq görüldüyünü vurğulayıb. Rudolf İvanov
həmçinin Rusiya-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafın-
dakı xidmətlərinə görə Naxçıvan Muxtar Respublika-
sı Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun 2011-ci il 4 no-
yabr tarixli Sərəncamı ilə Naxçıvan Muxtar Respubli-
kası Ali Məclisinin Fəxri Fərmanı ilə təltif olunub. Əli
Həsənov yubilyara Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali
Məclisinin Fəxri Fərmanını təqdim edib.

AMEA Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İs-
mayıl Hacıyev professor Rudolf İvanovun həyatı və
yaradıcılığı haqqında məruzə edib.

Tədbirin sonunda yubilyar ona göstərilən diqqət
və qayğıya görə minnətdarlığını ifadə edib.

"Xəzər Xəbər" dərgisinin "Dünya" məktəbi üçün əlavəsi

Materialları "Dünya" məktəbinin müəllimi

Mədina Karahan çapa hazırlamışdır

"DÜNYA" MƏKTƏBİNDƏ MÜƏLLİMLƏRLƏ GÖRÜŞ

Oktyabrın 28-də "Dünya" məktəbi və Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının "Dünya" məktəbinin müəllimləri ilə görüşü keçirildi. H. İsxanlı problemlərin həlli üçün belə görüşlərin əhəmiyyətli olduğunu qeyd etdi. "Dünya" məktəbinin Azərbaycandan kənarda tanındığını söyləyərək, bu uğura görə müəllimlərə təşəkkür etdi. Uğurun əsas səbəbini pedaqoji kollektivin fəaliyyətinin düzgün planlaşdırılmasında görən H. İsxanlı maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsi yolunda görülməli işlərdən, qarşıda duran digər vəzifələrdən danışdı. O, hazırlıq dərslərinin çox önəmli olduğunu, "Dünya" məktəbində hazırlıq kursu yaradılması üçün ciddi işlərin getdiyini açıqladı və bu işin təşkilində müəllimləri fəal olmağa çağırırdı, məktəb işçilərinin müxtəlif mövzularla bağlı suallarını cavablandırdı.

In Memory Of My Grandfather

When I was born, my grandmother found out that she had another granddaughter. So, she started to hate me. But my grandfather really loved me, and he said to my grandmother, "You will see; I know she will be better than other grandchildren. Don't hate her!"

Year after year, my grandfather loved me every day.

I don't remember him so much. But mom talked about him when I wanted to know about him. She said that he bought me different kinds of juice every day, took me out and we walked together on the Boulevard. He showed me how to play with stones and how the stones sink in the sea. Then we brought home and collected different stones. I loved him very much.

I lost him when I was 4. My mom told me that he went to Shamakhi. She didn't want to tell me that he had passed away. But it was hard for me to know about his death.

These days my grandmother says to me, "You are a perfect girl. Why did I hate you? If I knew that you would be perfect, I couldn't hate you."

After this I really loved my grandma. She is like an old tree, but she is so sweet. When she comes to our house, I kiss her. Her food is delicious, especially "Dushbara and Khingal."

When my mom shouts at me, my grandma protects me. At night I sleep with my grandma.

My other grandmother is also lovely because she gives me money every day.

In my opinion, it is difficult to live without grandparents. They are special in our lives.

Nargis Yusifli

In Memory of My Grandparents

My mother's parents have passed away. I don't remember my grandfather. But I recall my grandmother. She was elderly, and she had gray hair. I liked to play with her. She played games with me, and every weekend we went somewhere. I lost her when I was 10. Now I really miss her.

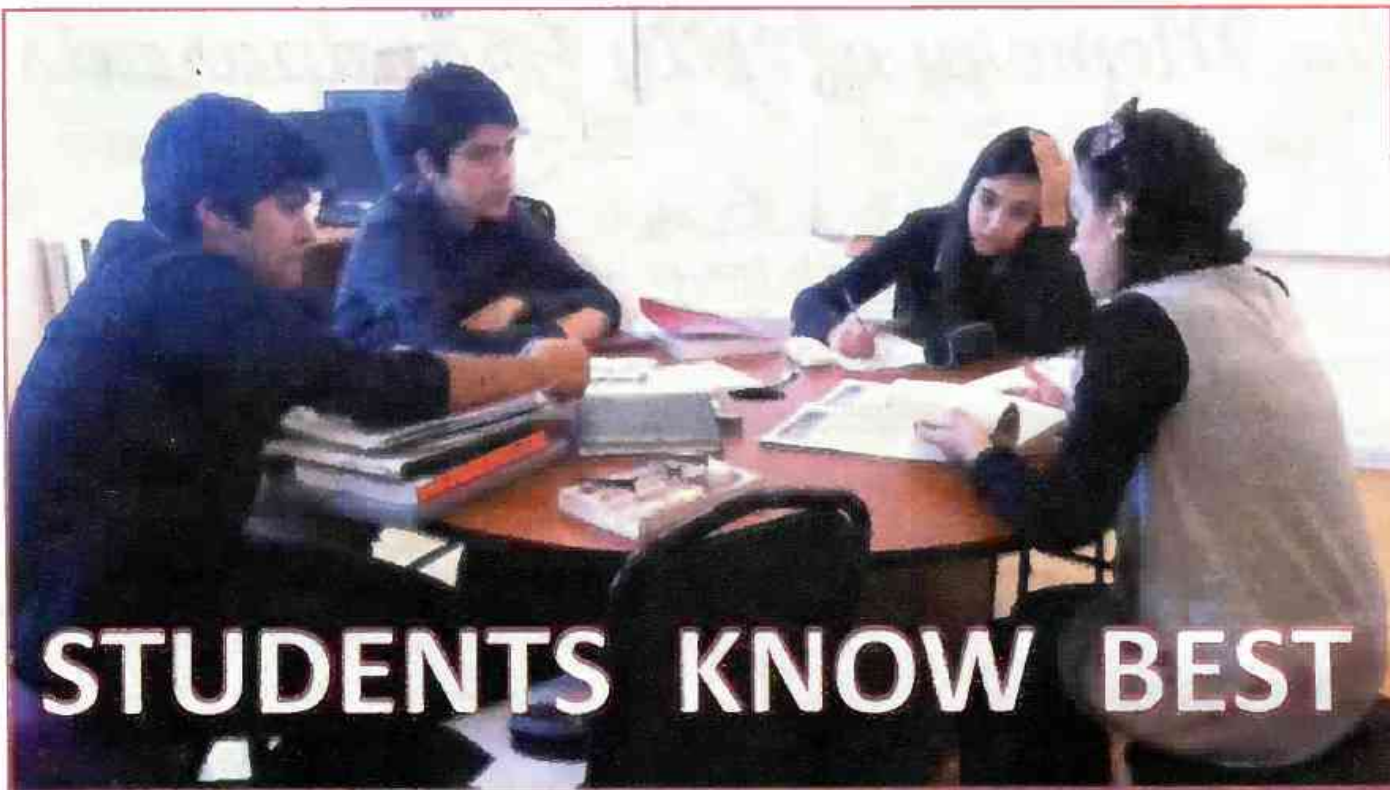
But my father's mother and father are living. I love them so much. They are elderly, but they are like children to me, because they are very sweet. They have eleven grandchildren. We visit them every holiday. My grandparents live in a village, because my grandfather doesn't like the city. When we

are together with them, we ask them, "Which grandchild do you love most?" Actually, we know that they love us so much. But we want to hear their answers. My grandmother's foods are very delicious. I like her food. When we are together, they give us some advice. And we call that time "GOLDEN MOMENTS." My grandfather is very quiet. When he was young he was very smart and handsome. He always said, "You are like me, because you are very smart and restrained." But in my opinion, I am like my grandmother too, because she is also funny, talkative and energetic. I really love them.

On my birthday my grandmother gave me her own ring and said, "This ring will bring you success!" I believe her words.

I think life is very difficult to live without grandparents. They bring us joy. They understand us more than our parents. They treat us with care and tenderness. We have to respect them, help them and understand them.

*Sevinj Hajiyeva
9b1 student*

The IB continuum is about more than just pedagogy— it changes school dynamics and offers new opportunities.

The aim of the IB curriculum is to promote international understanding and prepare students for global citizenship. It develops critical thinking skills via a balanced subject program. The IB curriculum provides the students a school-leaving diploma with world-wide currency.

This school year is very important and challenging for IB 2 students. They are performing research in Biology and Chemistry SL, writing their World Literature Assignment in Azeri A1 HL and preparing a portfolio for Math SL. In addition, the students are working hard on their TOK essay and Extended Essay for English B HL.

"I chose IB because it encourages all the values I value, and makes me a well-rounded person, which is what I am trying to be," says Javid Isayev, IB 2 student.

Gulandam Isakhanli thinks that the Diploma Programme has taught her time management, and challenging herself has shown her what she's capable of.

Yaqubali Valiyev admits that the IB programme is not so easy, but he still sees the impact of the programme on his development.

Rana Musayeva,
Coordinator

"DÜNYA" MƏKTƏBİ ŞAĞİRD BİRLİYİNİN YARDIM KAMPANİYASI

Noyabr ayında "Dünya" Məktəbi Şagird Birliyinin təşəbbüsü ilə köməyə ehtiyacı olan ailələrə yardım kampaniyası keçirilmişdir. Şagirdlər müəllimləri ilə birlikdə əvvəlcədən hazırlanmış siyahı üzrə ailələrdə olmuş, onlara ərzaq, geyim və pul yardımı göstərmişlər.

"DÜNYA" MƏKTƏBİNDƏ "AZƏRBAYCAN DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI AYI"

"Dünya" məktəbində ənənəvi fənn aylarının keçirilməsinə başlanmışdır. İlk olaraq "Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ayı" elan edilmiş noyabr ayında açıq dərslər keçirilmiş, IV-VI siniflər arasında olimpiadalar təşkil olunmuş, inşa yazı müsabiqəsi və digər tədbirlər keçirilmişdir.

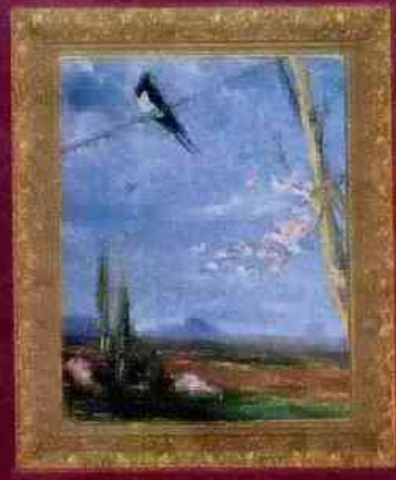
GƏNC RƏSSAMIN FƏRDİ SƏRGİSİ

"Xəzər Xəbərləri"nin
NDU
bürosu

Noyabrın 18-də Naxçıvan MR Rəssamlar Birliyinin Bəhrüz Kəngərli adına sərgi salonunda Naxçıvan Dövlət Universitetinin «Təsviri incəsənət» kafedrasının müəllimi, Azərbaycan Rəssamlar Birliyinin üzvü Həbibə Allahverdiyevanın fərdi yaradıcılıq sərgisinin açılışı olmuşdur. Açılış mərasimində giriş sözü söyləyən Naxçıvan MR Rəssamlar Birliyinin sədri, Naxçıvan MR Əməkdar rəssamı Ülviyyə Həmzəyeva gənc rəssamın yaradıcılıq xüsusiyyətlərindən danışdı. NDU-nun rektoru, akademik İsa Həbibbəyli öz çıxışında NDU-nun məzunu olmuş, hazırda universitetdə müəllim kimi fəaliyyət göstərən Həbibə Allahverdiyevanın Naxçıvan, o cümlədən NDU rəssamlıq məktəbində özünəməxsus dəsti-xətti olduğunu vurğulayaraq, rəssamın müxtəlif əsərləri haqqında fikir və mülahizələrini bildirdi. Naxçıvan MR Mədəniyyət və Turizm nazirinin müavini Məmməd Həsənov və Azərbaycan Rəssamlar Birliyinin üzvü Əli Səferov da çıxışlarında Həbibə Allahverdiyevanın yaradıcılığının ayrı-ayrı məziyyətlərindən danışaraq, ona yaradıcılıq uğurları arzuladılar.

Tədbirin sonunda sərginin müəllifi Həbibə Allahverdiyeva çıxış edərək, sərginin təşkilatçılarna və iştirakçılara minnətdarlığını bildirdi.

Universitetdə bakalavr pilləsində aşağıdakı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı aparılır:

I qrup üzrə:

- Kompüter elmləri
- Neft-qaz mühəndisliyi
- Kompüter mühəndisliyi
- İnşaat mühəndisliyi
- Riyaziyyat və informatika müəllimliyi
- Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi

II qrup üzrə:

- Mühəsibat uçotu və audit
- Maliyyə
- İqtisadiyyat
- Menecment
- Marketing
- Biznesin idarə edilməsi
- Tarix və coğrafiya müəllimliyi
- Regionşünaslıq (regionlar üzrə)

III qrup üzrə:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi
- İbtidai sinif müəllimliyi
- Filologiya (ingilis dili və ədəbiyyatı)
- Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)
- Tərcümə (ingilis dili)
- Jurnalistika
- Politologiya
- Beynəlxalq münasibətlər

IV qrup üzrə:

- Kimya və biologiya müəllimliyi
- Psixologiya

Ünvan: Məhsəti küçəsi, 11.
(Neftçilər metrosunun yaxınlığında)
Əlaqə telefonları: (012) 417-91-33, 012 421-68-11,
(012) 421-79-16
Faks: 012 498-93-79
İnternet: <http://www.khazar.org>

**XƏZƏR
UNİVERSİTETİ**

Xaricdə ən çox tanınan,
xaricə ən çox tələbə göndərən,
xaricdən oxumağa tələbələrən ən çox gəlidiyi,
xarici müəllimlərin ən çox işlədiyi ali məktəbdir.

Xəzər Universiteti Azərbaycanda yeganə universitetdir ki, onun tədris siyasəti və diplomları Avropa və Amerikanın aparıcı universitetləri tərəfindən tanınır.

Xəzər Universiteti dünyada universitetlərin reytinginin müəyyənləşdirilməsi sahəsində nüfuzlu təşkilatların reyting cədvəllərində (**Webometrics**, **"QS"**) Azərbaycan universitetləri arasında həmişə birincilərdən olmuşdur. Bu sahədə ən nüfuzlu təşkilatlardan olan **"QS"** təşkilatının son 2011-ci il reyting cədvəlində isə Xəzər Universiteti dünyanın ən yaxşı 700 (yeddi yüz) ali məktəbi sırasında yer almışdır. Bu, dünya reyting cədvəllərində Azərbaycan ali məktəbləri arasında indiyə qədər əldə edilmiş ən yüksək nailiyyətdir.

Xəzər Universiteti beynəlxalq əlaqələrin qurulması, beynəlxalq layihə və proqramlarda iştirak, dünyanın aparıcı universitetləri ilə müəllim və tələbə mübadiləsi və digər sahələrdə təsirli tədbirlər görməklə kadr hazırlığı sahəsində əsaslı nailiyyətlər əldə etmiş, böyük nüfuz qazanmışdır. Xəzər Universiteti bu gün həm Azərbaycanda, həm də Azərbaycandan kənardə özünəməxsus yeri olan, özünün xüsusi çəkisi olan bir ali təhsil müəssisəsidir.

Prof. Misir Mərdanov
Azərbaycan Respublikasının Təhsil Naziri

Universitetin maddi-texniki bazası

Məhsəti küçəsi, 11 ünvanında (Neftçilər metrosunun yaxınlığında) yerləşən 5 mərtəbəli tədris korpusunda, eləcə də ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş 7 mərtəbəli yeni tədris korpusunda, şəhərin mərkəzində Başçı Səfəroğlu küçəsi, 122 ünvanında 4 mərtəbəli və Alətava 2 (Tbilisi prospekti, Mebel fabrikinin yanı) ünvanında 6 mərtəbəli yeni tədris korpuslarında geniş auditoriyalar, zəngin kitabxana, ən müasir kompüter mərkəzləri və s. ilə birgə yüksək keyfiyyətli təhsil almaq üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Təhsil və karyera imkanları

Təhsildə fərqlənən tələbələr təhsillərini Amerika, Kanada, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Hollandiya, İsveç, İtaliya, Türkiyə, Çin, Yaponiya və s. ölkələrin tanınmış universitetlərində davam etdirmək imkanı qazanırlar.

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilis dilidir. Bu, tələbələrin müasir dərslərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirməsi, xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər deməsinə geniş imkan verir. Məzunlar və yuxarı kurs tələbələri xarici şirkətlərdə yüksək maaşlı işlərə dəvət alırlar, eləcə də dövlət təşkilatlarında və ölkəmizin qabaqcıl şirkətlərində işləmək imkanı əldə edirlər.

Təhsil haqqının ödənilməsində güzəştlər

TQDK-nın keçirdiyi imtahanlarda yüksək bal toplayan tələbələrə aşağıdakı qaydada güzəştlər edilir. İmtahanlarda:
650-700 bal toplayan tələbələr təhsil haqqından tam azad edilir.
600-649 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının cəmi 25%-ni ödəyir.
550-599 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 50%-ni ödəyir.
500-549 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 75%-ni ödəyir.

Tələbələr təhsil aldıkları müddətdə əsgəri xidmətdən azaddırlar.

Xəzər Universiteti "Dünya məktəbi"

2011-2012 – ci tədris ili üçün şagird qəbulu elan edir!

Sizin dünyaya açılan pəncərəsiniz!!!

**Beynəlxalq statuslu "Dünya Məktəbi"nin şagirdi ol
və bizimlə dünyanı kəşf et!**

AZ 1122, Bakı şəhəri, Alətava küç, 2

Telefon: + (994 12) 431 57 81, 431 26 38 Faks: + (99412) 431 57 81

Xəzər Universiteti Hazırlıq Mərkəzi

**9, 10 və 11-ci sinif şagirdləri!
Gözlədiyiniz an gəlib çatdı.**

**Xəzər Universiteti Hazırlıq Mərkəzi
fəaliyyətə başladı.**

**Yüksək səviyyəli, təcrübəli
müəllimlər, əlverişli qiymətlər
Azərbaycanda, eləcə də
xarici ölkələrdə fəaliyyət
göstərən ən yaxşı ali
məktəblərə yüz faizlik
qəbul olma təminatı.**

Əlaqə telefonları:

(+994 12) 408 85 84

(+994 12) 408 85 83

www.khazaruhm.org

**Xəzər Universiteti Hazırlıq Mərkəzi
Ali məktəbə hazırlığın ən düzgün ünvanı!**